

Konsekvenserne af den nye revisorlov

En analyse af revisors uafhængighed

The consequences of the new audit reform

An analysis of auditor independence

Udarbejdet af: Sara Jörgensen

Vejleder: Michael Thorø Larsen

Antal anslag: 181.300

Normal sider: 80

Cand.merc.aud – Copenhagen Business School, 2017

Kandidatafhandling

Afleveringsdato: 15. maj 2017

1. Executive summary

The auditor has an important role in society. The auditor controls and makes sure that a firm's financial statement is true and give a fair view of the company. Therefore is it crucial that the public have trust in the auditors work and professional conduct. If the public does not trust the auditor, it will result in lack of investments into companies, higher costs for the companies in regards to loaning money and credit terms.

The 17th of June 2016 the new audit reform entered into force. The new reform had some grand changes for the auditors and the companies. The audit reform contained the 70 % cap for consulting services, the forbidden list of consulting services, a firm rotation plan, a new way of quality control and more focus on auditor independence.

This master thesis investigates the consequences of the new reform. In this regard, it tries to analyze the goals set by the EU-commission. It focuses primarily on two goals. The first goal of increasing the auditor and audit firms independence and the second goal to increase the audit quality. It investigates if the new reform aligns with the goals.

If the auditor independence increases so does the audit quality. If the auditor is more independent, the auditor tends to ask difficult questions, and challenge the management's decisions and accounting policies. It is then crucial that the auditor is independent and that the public trust the auditor's work. The question is does these new paragraphs increase the auditor independence and does this have a positive influence of the audit quality.

In order to answer the questions, there have been performed a number of interviews with carefully selected parties. There have been performed an interview with Dansk Industri, a company that have the firms' interest. There have been performed interviews with auditors and FSR. Lastly, an interview with Erhvervsstyrelsen was conducted, the authority that implemented the reform into Danish legislation. All four interviewed persons were asked the same questions, in order to compare their opinions.

The thesis analyzes the opinions of the different persons in regards to auditor independence and audit quality. This leads to a discussion of advantages and disadvantages of the new legislation for both companies and audit firms. The discussion results in five recommendations that will improve auditors' independence without damaging the audit quality.

The paper concludes that the reform does not align with the set goals from the Commission. The interviews, analyzes and discussion has led to the conclusion that the reform was made on the wrong ground.

Some of the articles in the reform increases auditor independence but at the same time, damages audit quality. Some of the articles have a positive effect on the audit quality including the new quality control system. Especially the firm rotation have a negative influence of the audit quality, since the rotation leads to loss of knowledge of the company. Some of the other articles does not have an effect of the independence at all. Was there really a problem with the auditor independence? Alternatively, was auditors not performing their jobs as well as they should?

Indhold

1. Executive summary	1
2. Indledning	5
2.1. Problembeskrivelse	5
2.2. Problemformulering	6
2.3. Afgrænsning.....	7
2.5. Afhandlingens opbygning.....	8
3. Metode.....	9
3.1. Det videnskabsteoretiske niveau	9
3.1.1. Konstruktivismen	10
3.2. Empirisk grundlag	11
3.3. Metode og undersøgelsesdesign.....	11
3.3.1. Indsamling af primær empiri	12
3.3.2. Kildekritik	14
4. Det konkrete teoretiske niveau	15
4.1. Uafhængighedsvejledningen.....	15
4.2. Offentlighedens tillidsrepræsentant.....	20
4.3. Revisorloven	21
4.4. Revisionskvalitet	23
4.5. EU forordningen og direktivet	24
4.5.1. Konsekvensanalysen.....	25
4.5.2. EU forordningen.....	28
4.5.3. EU direktivet	32
4.5.4. Rationalet bag den nye EU forordning og direktiv	34
5. Analysen	35
5.1. Den nye revisorlovgivning	36

5.2. Lever de nye bestemmelser op til formålene?	38
5.3. Analyse af udvalgte skærpende artikler i forordningen	43
5.3.1. Revisionsudvalgene	45
5.3.2. Skærpelsen af revisors uafhængighed	48
5.3.3. Ændringen af PIE-definitionen	51
5.3.4. Forbuddet mod rådgivningsydelser	52
5.3.5. De praktiske konsekvenser af revisorlovgivningen	56
5.4. Delkonklusion	58
6. Diskussion af reglerne og deres betydning	61
6.1. Diskussion af revisionsudvalget	61
6.2. Diskussion af revisors uafhængighed	64
6.2. Diskussion af forbuddet mod rådgivningsydelser	65
7. Fem anbefalinger der vil forbedre revisorlovgivningen	66
8. Konklusion	69
9. Perspektivering	71
9.1. Overregulering	71
9.2. Størrelsen af det danske revisionsmarked	72
Litteraturliste	74
Bilag 1 – Interview med Kristian Koktvedgaard, DI	77
Bilag 2 – Interview med Lars Kiertzner, FSR	89
Bilag 3 – Interview med Peter Kroglund Jensen, Erhvervsstyrelsen	107
Bilag 4 – Interview med Carsten Høj Hansen, Deloitte	114

2. Indledning

Revisor er kendt som offentlighedens tillidsrepræsentant. Det er revisors opgave, at revidere virksomheders regnskaber, således at offentligheden kan have tillid til de virksomheder de investere i. Derfor er det vigtigt, at der i befolkningen er en bred tillid til revisors arbejde.

Revisors arbejde er en kontrol af, at virksomhederne drives forsvarligt samt at deres økonomiske og finansielle stilling er retvisende i regnskaberne. På den baggrund er det vigtigt, at offentligheden anser revisor som værende uafhængig. Hvis dette ikke er tilfældet, vil samfundet ikke have en investeringslyst og være påpasselig med at investere i virksomheder. Da de ikke har det fulde kendskab til virksomheden. Derfor er det vigtigt at der i befolkningen er tillid til revisors arbejde og at revisors uafhængighed ikke kan anfægtes.

Det vigtigt at offentligheden har tillid til revisor samt anser revisor for at være uafhængig. For at kontrollere og sætte ramme for revisors arbejde. Der har der i mange år, været fokus på, hvordan revisor udfører sit arbejde. Den største del af arbejdet reguleres gennem national lovgivning, EU direktiver og forordninger samt internationale standarder. Reguleringen af revisors arbejde har været et stort debat emne siden finanskrisen. Da revisorer havde en rolle i krisen. Afhandlingen vil tage sit afsæt i den nye EU forordning og direktiv, som trådte i kraft i d. 17. juni 2016, og behandle nogle af de mest omdiskuterede emner og problemstillinger de nye regulativer har medført.

2.1. Problembeskrivelse

Tilbage i november 2011 udkom der en konsekvensanalyse, som belyste revisors rolle i finanskrisen og rejste en række problemstillinger samt en masse løsningsforslag. Efter nogle års forhandlinger, blev der i foråret 2014 vedtaget en ny forordning og et nye EU direktiv for revision af regnskaber. Forordningen omhandler revision af virksomheder af offentlig interesse (PIE-virksomheder), mens direktivet omhandler generelle regler for revision af virksomheder herunder non-PIE-virksomheder. Forordningen og direktivets formål var at genopbygge offentlighedens tillid til revisor og øge revisionskvaliteten.

Der er en række bestemmelser der er vedtaget for, at øge revisors uafhængighed og derigennem offentlighedens tillid. En af de emner der er diskuteret flittigt, er firmarotationsordningen. Hvilket i korte træk går ud på, at PIE-virksomhederne skal skifte revisionshus efter en årrække, og man kan ikke længere have det samme revisionshus i længere end ca. 20 år adgangen. Det er klart, at offentligheden vil opfatte revisor mere uafhængig. Men hvordan vil sådan en ændring påvirke

revisionskvaliteten. Vil revisor opfattes som værende mere uafhængig end før. Det er en af de problemer der analyseres i afhandlingen.

Yderligere blev der indsat to artikler vedrørende revisors mulighed for, at rådgive virksomhederne. Dette omfatter både et 70 % cap på honoraret for rådgivningsydelser, samt en liste over rådgivningsydelser revisor ikke længere må yde for PIE-virksomheder. Begge bestemmelser skal påvirke offentlighedens tillid til revisors arbejde og øge revisionskvaliteten. Men er dette tilfældet? En del af de rådgivningsydelser der er forbud i mod, er ydelser der ligger tæt op af revisionsopgaven. Kan der være synergieffekter mellem rådgivningsopgaven og revisionsopgaven som kan styrke revisionskvaliteten og bliver revisionskvaliteten så ringere af, at forbuddet er trådt i kraft. Dette vil ligeledes undersøges og analyseres i opgaven.

Revisors uafhængighed og offentlighedens tillid hører sammen. Er revisor ikke uafhængig, vil offentligheden ikke have tillid til revisors arbejde. Der er med den nye forordning og direktiv sket en øget regulering og monitorering af revisors uafhængighed. Men har offentligheden, virksomhederne og interessenterne mistet tilliden til revisor, det er endnu et problemstilling der tages op i afhandlingen. Ovenstående problemstillinger har resulteret i følgende problemformulering, som forsøges besvaret i denne afhandling.

2.2. Problemformulering

Hvilke praktiske konsekvenser har minimumsimplementeringen af den nye revisorlov haft på revisors uafhængighed og revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant i forhold til PIE-virksomheder og non-PIE virksomheder i Danmark?

1. Hvad forstås ved uafhængighed?
2. Hvad er rationalet bag den nye revisorlov?
3. Hvilke ændringer for revisors uafhængighed og revisors rolle som offentligheden tillidsrepræsentant fremkommer i den nye revisorlov?
4. Hvorfor er der kommet et yderligere behov for monitorering af revisors uafhængighed?
5. Hvilken betydning får den nye revisorlov for revisors arbejde for PIE-virksomheder og non-PIE-virksomheder?

2.3. Afgrænsning

Der er i denne afhandling fokus på Danmark og implementeringen af den nye EU forordning og direktiv her i landet og med fokus på de optioner, Danmark har valgt. Der vil være sammenligninger til andre EU lande, da loven kan skabe grænseoverskridende problemer. Primært vil det være Danmark, der er i fokus, der vil være sammenligninger til andre EU lande, men ikke noget der har direkte betydning for afhandlingens analyse.

Kommissionen har på baggrund af en række formål valgt at ændre det 8. selskabsdirektiv. De formål er kort beskrevet i afsnit 4.5.2 Der vil være fokus på to af formålene, så det er muligt at analysere betydningen af disse formål. Der vil primært være fokus på formålet vedrørende styrkelsen af revisor og revisionsfirmaernes uafhængighed samt revisionskvaliteten. Der er andre formål som kort diskuteres såsom en større harmonisering. Dette vil dog kun blive anvendt til at understrege pointen.

Yderligere refereres der til en Grøn-bog vedrørende revisors rolle i finanskrisen. Der er ikke redegjort for denne, da den kun nævnes i forbindelse med oplægget til loven. Selvom der er dele af områder der nævnes i bogen nu indgår i den nye forordning og direktiv.

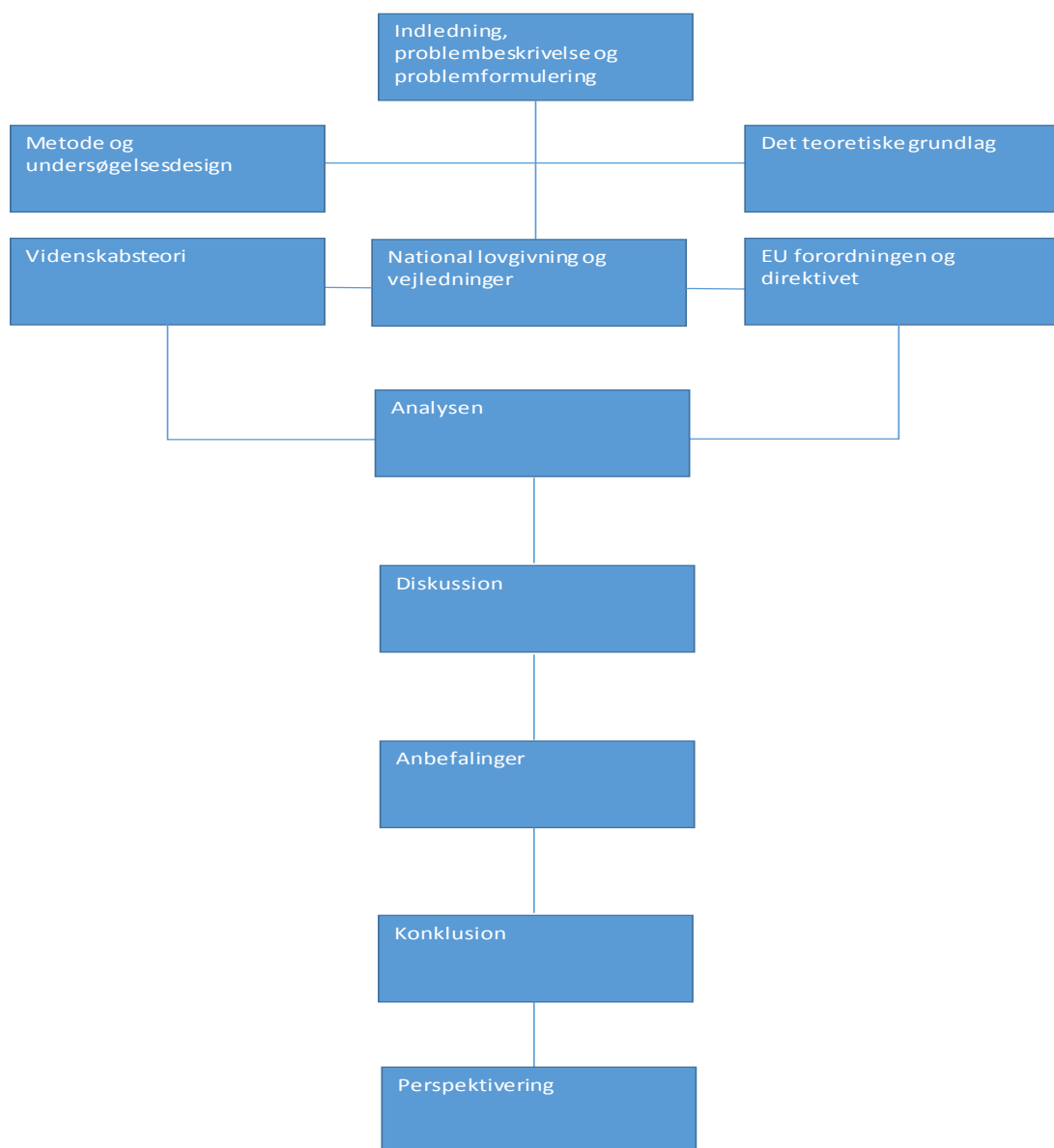
Der er dele af uafhængighedsvejledningen, der er taget ud af den beskrivende del af opgaven. Delene har ikke en direkte påvirkning på selve opgaven, og at de indirekte er beskrevet i de andre afsnit. Der har primært været fokus på at redegøre for selve uafhængigheden, truslerne, sikkerhedsforanstaltningerne samt særlige forhold for PIE-virksomhederne. Da det vurderes, at disse områder har den største relevans for opgaven og dets problemfelt.

Der er ikke redegjort for hele revisorloven. Kun for de afsnit der vedrører PIE virksomheder og uafhængighed. Derfor har der primært været fokus på Revisorlovens kapitel 1, hvor den nye definition af PIE-virksomheder er beskrevet, samt kapitel 4 der vedrører uafhængighedsbestemmelserne. Der refereres til få andre paragraffer uden for dette område herunder § 16, som vedrører revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant. Samt forskellige sanktioner der kan ramme revisionsudvalgene. De resterende kapitler i revisorloven er fravalgt, da de ikke har indflydelse på problemstillingen.

Indsamlingen af empiri er stoppet den 1. april 2017, i forbindelse med udarbejdelsen af opgaven. Det er klart, at der var en forhåbning om, at fortolkningsbidraget var udkommet inden færdiggørelsen af afhandlingen. Dette var desværre ikke tilfældet. Alt empiri og undersøgelser der er udkommet efter d. 1. april 2017, vil ikke være inkluderet i udarbejdelsen af denne opgave.

2.5. Afhandlingens opbygning

Formålet med denne afhandling er at opklare, hvilke praktiske konsekvenser den nye revisorlov vil få for virksomhederne og for revisionshusene. Dette gøres ved at interviewe én person fra et udvalgt revisionshus, Erhvervsstyrelsen, FSR og Dansk Industri. Dette skal være med til at få de forskellige interessenters syn på den nye revisorlov og derigennem forsøge at be- eller afkræfte, om den nye revisorlov opnår de formål, som er baggrunden for udarbejdelsen af loven. Nedenfor er forklaret, hvilke overvejelser der førte til valget af de fire personer, samt den metode der er anvendt. Afhandlingen er opbygget på følgende måde:

Figur 1, Egen tilvirkning

Afhandlingen er opdelt i overordnet tre hovedafsnit, det beskrivende afsnit, det analyserende afsnit samt det diskuterende afsnit. De første to spørgsmål i afhandlingen besvares i den beskrivende del. De resterende tre underspørgsmål og hovedspørgsmålet besvares i analysen. Det hele opsamles i en diskussion som resulterer i en række anbefalinger. Tilslut vil der være en samlet konklusion som understreger de resultater analysen og diskussion har ført til.

3. Metode

Afsnittet omhandler om de valgte metoder, der er anvendt til indsamling af data, hvilke overvejelser der har været ved indsamling af data, hvilken metode der er valgt, samt en beskrivelse af hvorfor. Derudover er der gennemgået hvilke interessenter, der er interessante at interviewe i forbindelse med besvarelsen af opgaven. Hvorfor de personer der blev interviewet er valgt samt hvilke overvejelser der var i forbindelse med udarbejdelsen af spørgerammerne. Først redegøres der for, det videnskabsteoretiske niveau (Heldbjerg, 2012, s. 11).

3.1. Det videnskabsteoretiske niveau

Videnskabsteori består af forskellige paradigmer, der findes ikke en entydig definition af, hvad et paradigme omfatter, hvorfor man skal vælge en definition at lægge til grund for forståelsen af paradigmer.

I denne afhandling tages der udgangspunkt i Egon C. Guba's definition:

"Thus I will use the term in this chapter only in its most common or generic sense: a basic set of beliefs that guides action, whether of the everyday garden variety or action taken in connection with a disciplined inquiry." (Guba, 1990, s. 17)

Ud fra ovenstående definition beskriver Guba de fire mest fremherskende paradigmer, som omfatter positivismen, post- eller neopositivismen, kritisk teori og konstruktivismen. For at få en forståelse for de fire paradigmer opstiller Guba tre spørgsmål. De tre spørgsmål anvendes til at forstå, hvorledes de fire paradigmer anskuer verdenen. Spørgsmålene har fået "titlerne" det ontologiske spørgsmål, det epistemologiske spørgsmål og det metodologiske spørgsmål.

Det ontologiske spørgsmål drejer sig om, hvad emnet er, hvornår er det emnet, der diskuteres, og hvornår er det noget helt andet, hvad vides der grundlæggende om det valgte emne etc. (Heldbjerg, 2012, s. 28). Det epistemologiske spørgsmål betyder, hvilken måde vi erkender emnet i forhold til andre emner der ligner, hvad der karakteriserer forholdet mellem den, der beskuer emnet og selve

emnet (Heldbjerg, 2012, s. 29). Det metodologiske spørgsmål omhandler, hvordan man vil skaffe sig viden om det valgte emnes ontologi og epistemologi, hvad skal man foretage sig for at blive klogere på emnet og hvad skal man gøre for at opnå denne viden (Heldbjerg, 2012, s. 29).

Ud fra dette er der valgt, at der tages udgangspunkt i konstruktivismen, da det vurderes, at dette paradigme passer bedst til problemstillingen, samt hvorledes interessenterne anskuer verdenen. Det ontologiske-, epistemologiske- og metodologiske spørgsmål passer bedst på valget af metode.

3.1.1. Konstruktivismen

Konstruktivismens er ontologi bygger på en relativistisk opfattelse af virkeligheden. Dette betyder, at virkeligheden vil variere alt efter, hvilken person der anskuer virkeligheden. Ifølge konstruktivismen eksisterer virkeligheden som en mangfoldighed af mentale konstruktioner. Hvilket betyder, at det er funderet i sociale, oplevelsesmæssige og erfaringsmæssige virkeligheder. De formes af virkeligheder der skabes hos den enkelte person, gruppe eller samfund. Virkelighederne er lokalt forankret og specifikke i forhold til den person eller de personer der indgår i gruppen eller samfundet (Heldbjerg, 2012, s. 37).

Ontologisk er konstruktivismens opfattelse af revisorloven subjektiv og afhænger af hvilken social, oplevelsesmæssig og erfaringsmæssig kontekst loven er en del af. Dermed kan man se, at alt efter hvilken mangfoldighed eller gruppe man indgår i, vil man se revisorloven på en forskellig måde. Dette betyder, at overordnet set vil virksomhederne opfatte den nye lovgivning på én måde, grundet deres mentale konstruktioner. Revisorerne vil være en anden gruppe med samme erfaringsmæssige konstruktioner. De vil se revisorloven på én ny måde. FSR vil også være en gruppe for sig og det samme gælder for Erhvervsstyrelsen. Det er muligt, at specificere grupperne yderligere f.eks. opdele virksomhederne i brancher, revisionshusene i størrelse eller i kompetencer etc. Men overordnet set, vil revisorerne have en opfattelse af virkeligheden, virksomhederne en anden, FSR en tredje og Erhvervsstyrelsen en fjerde opfattelse. Dermed er det de fires virkeligheder der bliver lagt til grund for metoden og analysen (Heldbjerg, 2012, s. 37).

Epistemologisk er der et subjektivistisk forhold mellem det udforskede (revisorloven) og forskeren. Resultaterne af forskningen vil være skabt af interaktionen, der opstår mellem forsker og emnet (Heldbjerg, 2012, s. 37). Revisorloven erkendes ud fra de mentale konstruktioner, hvilket betyder, at virkeligheden og forståelsen af loven afhænger af gruppen, der opfatter loven. Hermed ændres opfattelsen sig også når forskeren og det udforskede interagerer. Hvilket betyder, at det vil ændre sig,

hvis der er en ny forsker, eller det udforskede kommer fra en anden gruppe. Dermed vil man komme frem til forskellige resultater alt efter hvem der interviewes. De forskellige resultater vil føre til en selverkendelse samt en erkendelse af hinanden og de forskellige sociale kontekster.

Det metodologiske niveau er hermeneutisk og dialektisk. Der tages udgangspunkt i individuelle konstruktioner, der raffineres vha., kritisk fortolkning og sammenlignes og sættes i kontrast til hinanden på dialektisk vis. Formålet er at generere en konstruktion eller flere, hvor der er substantiel konsensus dvs. en betydelig enighed (Heldbjerg, 2012, s. 38).

Konstruktivistisk vil den metodologiske tilgang til revisorloven være, at sætte to personer sammen, hvor de skal diskutere deres syn på lovgivningen. Kommunikationen mellem dem vil så afsløre, ligheder og forskelle de har, da de selv er en del af det metodologiske design. For at sammenligne de to personer og sætte dem i kontrast til hinanden indgår de i en dialektisk proces. Formålet med denne proces er at nå frem til ét eller flere områder inden for revisorloven, hvor de to personer kan nå til enighed. Dette vil fremgå tydeligt i analysen, hvor de forskellige interessenters holdninger vil sammenlignes og sættes i forhold til hinanden. Der vil være fokus på de områder af lovgivningen, hvor interessenterne er enige og andre områder, hvor de er uenige.

3.2. Empirisk grundlag

I denne afhandling vil der blive gjort brug af både primær og sekundær empiri. Den primære empiri består udelukkende af interviews med udvalgte personer. De overvejelser der ligger bag valget af personer og metoden der er anvendt vil beskrives i det næste afsnit Den sekundære empiri består af faglitteratur samt lovgivning på dette område. De udvalgte love og anvendte litteratur er beskrevet i afsnit 4, hvor der redegøres for de vigtigste artikler, analyser mv. der har en indflydelse på revisors uafhængighed og revisionskvaliteten. Men først gennemgås den valgte metode, baggrunden herfor samt undersøgelsesdesignet.

3.3. Metode og undersøgelsesdesign

Denne afhandling er en teoretisk opgave, der forsøger at undersøge de praktiske konsekvenser af den nye revisorlovgivning og derigennem forsøge at afklare, om lovgivningen lever op til de formål, som begrundet udarbejdelsen af den nye lov. Afhandlingen er skrevet, som et problemorienteret projektarbejde, som betyder, at problemformuleringen er udarbejdet og ændret i løbet af processen med opgaven. Dette skyldes, at der i arbejdet med projektet er opnået mere viden, hvorefter det har været muligt at specificere problemformuleringen yderligere (Bitsch Olsen & Pedersen, 1999, s. 197).

Afhandlingen gør brug af to overordnede metodikker; den induktive og deduktive metode. Den deduktive metode anvendes ved formålene. Formålene med loven skal forsøges be- eller afkræftet i analysen. Der er en idé om, at EU forordningen og direktivet vil skabe en række konsekvenser både for revisor og virksomhederne. Ud fra de forskellige personers holdninger samt gennem uafhængighedsvejledningen og lovgivningen forsøger man at finde frem til, om bestemmelserne lever op til formålene (Guillet de Monthoux et al., 2014, s. 21).

I opgaven anvendes også den induktive metode. Dette vil primært komme til udtryk gennem de foretagne interviews. Interviewene vil blive anvendt til at sætte de udvalgte formål i perspektiv i forhold til de forskellige interessenters meninger. Ud fra det der er observeret gennem den deduktive metode, kan der dermed konkluderes noget generelt om formålene (Guillet de Monthoux et al., 2014, s. 21). Det skal bemærkes, at der i interviewene er taget udgangspunkt i enten de faktuelle forhold eller personlige meninger. Dermed kan der ud fra deres synspunkt konkluderes om den nye revisorlovgivning. Dette vil ikke gælde, hvis man valgte at interviewe fire andre personer eller havde taget udgangspunkt i et andet EU-land. Konklusionen kan bruges til at få en forståelse for, hvilke konsekvenser den ny revisorlovgivning kan have for de forskellige interessenter.

3.3.1. Indsamling af primær empiri

For at besvare problemformuleringen og det overordnede spørgsmål er det nødvendigt at indsamle primær data vedrørende konsekvenserne af den nye revisorlov. Derfor er det valgt, at der skal foretages en række interviews. Der er forskellige måder at foretage et interview på. Der er udvalgt en blanding af to interview-former, som er beskrevet nedenfor.

Det delvis strukturerende interview er forskellig fra de andre interview-former. Der udarbejdes en spørgeramme eller interviewguide. Det er ikke nødvendigt at holde sig til guidens rækkefølge, men alle spørgsmål skal stilles og besvares (Andersen, 2010, s. 169).

Det standardiserede interview er mere fastlagt. De udvalgte spørgsmål kommer i en fast rækkefølge og det er de samme spørgsmål, der stilles de udvalgte interview personer (Andersen, 2010, s. 170).

Der er valgt interview som dataindsamlingsmetode. Da de udvalgte personers holdninger kommer til udtryk og er en god måde at få forklaringer bag de forskellige holdninger personerne har. På den måde får man et indblik i de forskellige interessenters holdninger til den nye revisorlov, hvad der er de praktiske konsekvenser for dem i forhold til, hvilken del af branchen de tilhører.

Begrundelsen for valget af interview-form er berettiget i, at der var et ønske om at kunne sammenligne de forskellige interessenters holdninger til bestemte spørgsmål. Det delvis strukturerede interview kommer til udtryk ved, at der er udarbejdet en spørgeramme. Denne består af individuelle spørgsmål og tværgående spørgsmål. Spørgerammen består primært af tværgående spørgsmål. Der er valgt tværgående spørgsmål, da det er nemmere at sammenligne de interviewede personers holdninger.

En anden metode til indsamling af data er spørgeskemaer. Spørgeskemaer blev fravalgt, da det blev vurderet, at det ville være for svært at få relevante personer til at besvare disse spørgsmål i forhold tidsrammen. Yderligere kunne der være problemer med tolkning af de forskellige holdninger og uden mulighed for at spørge ind til dem, på baggrund her af blev spørgeskemaet fravalgt.

Med spørgeskemaet udarbejdet, skal der identificeres hvilke personer der skal interviewes. Der er valgt FSR, der varetager revisorerens interesse, som har lobbyet for revisorerens interesser. Dansk Industri der varetager virksomhedernes interesse. Erhvervsstyrelsen som udformer loven i samarbejde med ministeren samt revisionshusene da det er dem, lovgivningen rammer. Disse blev udvalgt, da de på den ene eller anden måde påvirker revisorbranchen. Dette er illustreret i nedenstående figur:

Figur 2 Egen tilvirkning

Nu da de fire interessenter er identificeret, er det relevant at finde de rigtige personer at interviewe. Fra FSR blev det Chefkonsulent og statsautoriserede revisor Lars Kiertzner. Fra Dansk Industri blev det Kristian Koktvedgaard fagleder, moms og regnskab. Fra revisionshusene blev der Carsten Høj Hansen, Partner i Reputation & Risk fra Deloitte valgt. Fra Erhvervsstyrelsen blev det chefkonsulent Peter Kroglund Jensen.

3.3.2. Kildekritik

Der er fremsat en række formål, som forordningen og direktivet skal opnå. Disse er beskrevet i afsnit 4.5.2. Der er taget udgangspunkt i to af formålene og det vil anvendes til at undersøge om udvalgte bestemmelser i lovgivningen er med til at opnå formålene. Dermed om formålene opnås gennem den øgede lovgivning og hermed forklarer, de konsekvenser lovgivningen vil have på virksomhederne og revisorerne. Dette vil forklares igennem de foretagne interviews og de personers holdninger til de forskellige områder af lovgivningen. Der er gennemgående fokus på revisors uafhængighed og rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant samt revisionskvaliteten. For at få svar på om bestemmelserne lever op til formålene, vil anvendes de 4 personers holdninger. Deres holdninger vil sammenlignes der igennem finde frem til de største konsekvenser.

Selvom afhandlingen er baseret på kvalitative data vurderes validiteten og reliabiliteten. Det validerer opgavens problemstilling, at der er udspurgt personer fra alle de relevante faggrupper. Revisorerne har givet deres holdning. Dansk Industri har givet deres holdning til kende. FSR er blevet hørt samt Erhvervsstyrelsen, som har udarbejdet lovgivningen, er blevet spurgt. Dermed menes det, at alle relevante parter har haft mulighed for at give deres mening til kende i forbindelse med udarbejdelsen af denne opgave. De fire interviewede personer er alle nogen med et indgående kendskab til udarbejdelsen af den nye forordning og direktiv, som enten til dagligt er i berøring med enten direktivet, uafhængighed mv. Dermed har alle fire den viden, der skal til for at udtale sig om uafhængighed og kvalitet.

De ovenstående argumenter kan også anvendes, hvis man skal diskutere repræsentativ udvælgelse. Der er valgt fire personer på baggrund af deres erhverv og kendskab til uafhængighed og den nye revisorlov. Hvis der skulle have været en øget repræsentativitet, kunne man yderligere have foretaget interviews med de resterende tre store revisionshuse og Dansk Erhverv. Dette blev fravalgt begrundet med, at efter interviewet med Deloitte blev det klart, at de 4 huse er i tæt samarbejde i denne proces omkring forståelsen og tolkningen af den nye forordning. Derfor er det ikke relevant, da der er en forventning om, at svarene ville være meget lig hinanden. Det vurderes ikke at ville tilvejebringe ny viden til opgavens problemstilling.

Et kritik punkt er, at man skal være forsigtig, da det er de fire personers egne holdninger, samt at de har deres egne medlemmers interesser for øje. F.eks. har Dansk Industri en holdning til den nye lov, og fokuserer på de største konsekvenser for deres medlemmer (virksomhederne). FSR har en anden holdning til lovgivning i forhold til deres medlemmer (revisorerne) mv. Det er klart, at de fakta, der

gives, kan eftertjekkes. De yderligere personlige holdninger er deres egne, og man skal være varsom med at konkludere herpå. Hvorfor det kan være svært, at konkludere noget overordnet. Derimod er det muligt at tegne et billede af konsekvenserne af implementeringen af den nye lovgivning.

De primære kilder til information er de foretagne interviews. Det er klart, at man skal forholde sig kritisk til personlige holdninger. Da de er subjektive og set fra personernes synspunkt inden for branchen. Derfor skal der selvfølgelig tages højde for de subjektive meninger, der ytres, man skal være forsigtig med ikke at generalisere på den baggrund. Inden for de 4 personers virkelighed, er det muligt at tegne et billede af de største konsekvenser for revisionshusene og virksomhederne.

I forhold til faglitteraturen er der primært tale om lovgivning. Der er en lav grad af subjektivitet og dermed forholder man sig kritisk i forhold til, hvordan loven skal fortolkes. Der er endnu ikke kommet en fortolkningsvejledning fra EU eller Erhvervsstyrelsen. Hvorfor der er nogle af bestemmelserne der kan være svære at forstå.

4. Det konkrete teoretiske niveau

Det konkrete teoretiske niveau (Heldbjerg, 2012, s. 11), er de teorier, der ligger til grund for forståelsen af problemfeltet. Hvilket under det konstruktivistiske paradigme vil det være forforståelsen. Forforståelsen er baseret på iagttagelse eller observation af faktuelle forhold. Forforståelsen kan også baseres på fremskaffelse af skriftligt materiale om emnet. Den forståelse der opnås gennem forforståelsen, udgør den forståelsesmæssige baggrund for, at opnå øget erkendelse og indsigt (Heldbjerg, 2012, s. 82-83). I nedenstående afsnit vil der redegøres for det udvalgte teoretiske materiale- Hvilket omfatter uafhængighedsvejledningen, begrebet offentlighedens tillidsrepræsentant, revisorloven, revisionskvalitet, konsekvensanalysen samt EU forordning og direktivet.

4.1. Uafhængighedsvejledningen

I dette afsnit redegøres der for uafhængighedsvejledningen, herefter refereret til som vejledningen. Der tages udgangspunkt i vejledningen udarbejdet af Erhvervsstyrelsen hvor den nyeste udgave er fra den 24. marts 2009. Med ændringen af revisorlovgivningen d. 17. juni 2016, må det dog forventes at der inden for kort tid bør udkomme en ny udgave af denne vejledning. Yderligere er der en række specifikke lovbestemmelser vedrørende revisors uafhængighed, der redegøres for bestemmelserne i afsnit 4.4. Revisorloven.

Vejledningen bygger på uafhængighedsbekendtgørelsen (herefter refereret til som bekendtgørelsen) og følger dennes opbygning. Den er udarbejdet som et fortolkningsbidrag til selve bekendtgørelsen (Uafhængighedsvejledningen s. 2-3). Den danske revisorlov bygger på en princip baseret tilgang til uafhængighed. Det betyder, at der bortset fra de direkte forbud, som sådan ikke er en egentlig liste over, hvad revisor må og ikke må. Derimod skal revisor når personen påtager sig af hver enkelt erklæringsopgave vurdere, om uafhængigheden er tilstrækkelig eller ej (Uafhængighedsvejledningen s. 2). Der bliver i vejledningen ikke forelagt en definition af, hvad der forstås ved uafhængighed i denne kontekst. Der fremlægges en række principper revisor skal følge eller overholde for at kunne anses som værende uafhængig.

Vejledningen indleder med at definere, hvornår revisor skal vurdere sin uafhængighed. Revisor skal vurdere sin uafhængighed, når revisor påtager eller udfører en erklæringsopgave med sikkerhed. En erklæringsopgave med sikkerhed forstås som afgivelse af en revisionspåtegning eller afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed (Uafhængighedsvejledningen s. 3). Dette betyder, at hvis revisor påtager sig erklæringsopgaver som kun er til kundens brug eller erklæringsopgaver uden sikkerhed, er der ikke et krav om at revisor skal være uafhængig. Revisors manglende uafhængighed skal dog oplyses eksplicit i erklæringen (Uafhængighedsvejledningen s. 4).

Generelt fokuserer reglerne om uafhængighed på revisor selv. Det er vigtigt, at revisor vurderer og identificerer de personer, der kan påvirke den enkelte erklæringsopgave. Ud over den underskrivende revisor skal følgende personers uafhængighed vurderes; personer i revisionsvirksomheden, dette kan bl.a. være medlemmer af revisionsteamet, partnere, andre faggrupper, IT-specialister mv. Herudover skal revisor være opmærksom på personer i ledelsen enten i revisionsvirksomheden eller det netværk revisionsvirksomheden er en del af (Uafhængighedsvejledningen s. 5).

I bekendtgørelsens § 1, stk. 1, fastslås princippet om revisors uafhængighed. Dette betyder at revisor ikke må påtage sig en erklæringsopgave, når eller hvis revisors uafhængighed er truet. Revisor skal være uafhængig i opfattelse (independence of mind). Uafhængighed i opfattelse betyder, at når revisor erklærer sig om et emne, skal det være uden påvirkning af forhold, der kan drage uafhængigheden i tvivl. Yderligere skal revisor være uafhængig i fremtoning (independence of appearance), dette betyder omstændigheder, der bringer en velinformeret tredjemand til at konkludere at revisor kompromitterer de etiske principper og derfor ikke er uafhængig (Uafhængighedsvejledningen s. 6). Det handler altså i bund og grund om, at revisor opretholder sin objektivitet i forhold til kunden. Derfor er det vigtigt, at revisor vurderer de forskellige trusler der kan opstå. De mest almindelige

trusler mod revisors uafhængighed vil gennemgås nedenfor. Der vil også blive redegjort for, hvilke sikkerhedsforanstaltninger der kan anvendes, hvis en trussel skulle opstå.

Egeninteresse er en af de mest almindelige trusler. Truslen opstår, når der er en konflikt mellem erklæringsopgaven og revisors egeninteresser. F.eks. en finansiell interesse i kunden eller en afhængighed af honoraret, revisor modtager for ydelsen. Det er ikke kun revisors egen finansielle interesse eller afhængighed af honoraret, der skal vurderes, når truslen for egeninteresse diskuteres. Det er også her vigtigt, at revisor vurderer sine nærmeste relationer, herunder familie og nære venner (Uafhængighedsvejledningen s. 6).

Selvrevision eller egenkontrol er når revisor trues på sin objektivitet. Dette betyder, at revisor kommer i en rådgivende situation. Denne relaterer sig til at træffe beslutninger eller deltage i beslutninger, som tilfalder ledelsen i den reviderede virksomhed. Et eksempel på dette kan være, at den reviderede virksomhed ønsker, at revisor yder hjælp til bogføring og regnskabsopstilling, hvorefter revisor erklærer sig om sit eget arbejde (Uafhængighedsvejledningen s. 6).

Partiskhed betyder, at revisors uafhængighed trues ved, at revisor fremmer eller modvirker den reviderede virksomheds stilling i en retssag. Dette kan omfatte, at revisor handler med kundens værdipapirer eller forsvarer kunden i retstvister. Det er ikke unormalt, at revisor bliver bedt om at bistå kunden i fortolkning af regnskabsspørgsmål eller skattespørgsmål. Det skal bemærkes, at denne form for trussel sjældent ses i Danmark (Uafhængighedsvejledningen s. 7).

Nære personlige, herunder familiære, relationer relaterer sig til risikoen for, at revisor bliver påvirket af ledelsens personer, og dermed kan revisor være for forstående for kundens interesser. Dette kan resultere i, at revisors tillid til den reviderede virksomheds argumenter anses for at være gode nok. Revisor bruger ikke sin professionelle skepsis, hvormed revisor mister sin objektivitet. Dette kan også relateres sig til revision af virksomheder, hvor familiemedlemmer er ansat i ledelsen og dermed vurderes revisor ikke som værende uafhængig (Uafhængighedsvejledningen s. 7).

Intimideringstruslen opstår, når revisor afskrækkes fra at handle objektivt grundet trusler eller frygt. Eksempler på dette kan være frygten for at miste honoraret fra kunden, hvorfor revisor ikke opfører sig objektivt. Det kan være, revisor presses af tidsfrister, således at erklæringsopgaven ikke kan udføres med den nødvendige professionalisme og omhu (Uafhængighedsvejledningen s. 7).

Ved de ovenfor nævnte trusler skal revisor altid vurdere truslens væsentlighed, denne kan afhænge af en lang række faktorer. Herunder hvor stor truslen er, den eller de involverede personer, karakteren

af det forhold der giver anledning til truslen og miljøet omkring udførelsen af erklæringsopgaven (Uafhængighedsvejledningen s. 7).

Der kan være en række situationer, hvor truslen eller truslerne vil have en sådan karakter, at revisor altid skal afstå fra at påtage sig erklæringsopgaven. De er beskrevet i bekendtgørelsens § 2 og omfatter følgende forhold, tætte familiemæssige bånd, væsentlig direkte eller indirekte økonomisk interesse, familiemedlemmers ledende stilling i den reviderede virksomhed mv. Disse er ikke uddybet yderligere, da deres relevans for den samlede opgaves formål ikke anses som værende betydeligt. Nedenfor er nævnt sikkerhedsforanstaltninger, disse kan anvendes, når truslen mod revisors uafhængighed er af en sådan karakter, at den kan afhjælpes.

I bekendtgørelsens § 6 oplystes en række situationer, der kan være en trussel mod revisors uafhængighed, men ikke nødvendigvis er det. Derfor er det i sådanne situationer vigtigt, at revisor er agtpågivende og nøje overvejer situationen. Der er fortsat tilfælde, der kan falde inden for de fem trusler, som er beskrevet ovenfor, egeninteresse, egenkontrol, partiskhed, nære relationer og intimidering. Situationerne er dog ikke så uafhængighedstruende, at et forbud er nødvendigt. Dog skal de trusler, der falder under bekendtgørelsens § 6, være håndt inden for en periode på 2 år (Uafhængighedsvejledningen s. 18).

De første sikkerhedsforanstaltninger der gennemgås relaterer sig til egenkontrol og reguleres i bekendtgørelsens § 6, nr. 1. En af de første situationer der kan diskuteres er revisors bistand med regnskabsudarbejdelse og bogføring. I en sådan situation er det ikke klart om revisors uafhængighed er truet i en sådan grad, at man ikke skal påtage sig opgaven. Hvis revisor er i tvivl kunne en sikkerhedsforanstaltning være at foreligge problemstillingen for revisionsvirksomhedens ledelse, og så kan man i fællesskab komme frem til en beslutning (Uafhængighedsvejledningen s. 19).

Udvikling og implementering af økonomistyringssystemer mv. er allerede i bekendtgørelsens § 2 oplyst som et forbud. Det er forbudt at træffe beslutninger på kundens vegne. Siden økonomisystemer spiller en væsentlig rolle i revisionen. Det skal understreges, at det er kundens beslutning, hvilket økonomisystem virksomheden skal anvende. Der kan være tilfælde, hvor revisor rådgiver kunden om de forskellige muligheder på markedet, hvorefter kunden selv træffer beslutningen. Dette truer ikke revisors uafhængighed og er inden for rammerne af, hvad revisor kan rådgive sin kunde om (Uafhængighedsvejledningen s. 20-21).

Vurderingstjenester kan også påvirke revisors uafhængighed, det er vurderinger, som er baseret på subjektive og regnskabsmæssige skøn, som foretages ved udarbejdelsen af årsrapporten. Revisor vil i et sådant tilfælde, skulle revidere sit eget arbejde. Det er derfor vigtigt, at revisor sikrer sig, at alle vurderinger af væsentlige poster, antagelserne bag og de anvendte metoder er foretaget af kunden og ledelsen (Uafhængighedsvejledningen s. 21).

Kundens interne revision ændrer ikke på ansvarsforholdene. Det er stadig den eksterne revisor, der skal fastlægge art, omfang og tidsmæssig placering. Den eksterne revisor kan dog drage nytte af den interne revisionsafdelings handlinger. Det er vigtigt, at den eksterne revisor overvejer følgende, den interne revisions uafhængighed, og i hvilket omfang den eksterne revision kan deltage i udførelsen af den interne re opgaver. Intern revision vil aldrig kunne opnå samme grad af uafhængighed som den eksterne revision. Der findes dog en række lovbestemmelser især for finansielle virksomheders interne revision, men alt andet lige skal den eksterne revisor altid vurdere sin og den interne revisions uafhængighed. Der kan altid foreligge en trussel mod egenkontrollen, når den eksterne revisor udfører kontrolopgaver, som falder under intern revision. Ydelsens art skal indgå i den samlede vurdering af truslen mod uafhængigheden. Hvis ydelsen indebærer en udvidelse af revisionshandlingerne for at udføre revisionen i henhold til god revisionsetik, vil dette ikke blive anset for at svække uafhængigheden (Uafhængighedsvejledningen s. 22-23).

Partsrepræsentation vedrører truslen partiskhed og truer revisors uafhængighed i tilfælde, hvor revisor over for omverdenen betragtes for partsrepræsentant for kunden. Hermed vil revisors erklæringer vedrørende kunden ikke opfattes som uafhængig i fremtoning. Formålet er ikke at forhindre revisors funktion som bisidder ved kundens skattesager. Dog skal revisor være opmærksom på, at hvis personen er bisidder i en sag i Landsskatteretten eller andet, vil rollen som bisidder ikke ændre karakter over til partsrepræsentant. Revisor kan aldrig være bisidder, når det kommer til juridiske tvister. Revisor vil dermed blive opfattet som partsrepræsentant. Ved juridiske tvister forstås primært retssager, hvor revisor påtager sig kundens parti. Dette er en klar trussel mod uafhængigheden, da en velinformeret tredjemand kan få den opfattelse, at revisor ikke er uafhængig i fremtoning (Uafhængighedsvejledningen s. 24).

Det sidste område, der gennemgås under uafhængighedsvejledningen, er virksomheder af interesse for offentligheden, PIE-virksomheder. Det er den forældede PIE-definition, der fremgår af uafhængighedsbekendtgørelsen. Redegørelsen for forskellene på den nye og forældede definition foretages i afsnit 4.3. Revisorloven. På daværende tidspunkt blev der stillet højere krav til revisors

uafhængighed, da de reviderede virksomheder her har en central betydning for det danske samfund (Uafhængighedsvejledningen s. 26).

Bekendtgørelsens § 5, nr. 1, vedrører revisors medvirken ved udarbejdelsen af erklæringsmateriale. Bestemmelsen forbyder revisor at afgive en erklæring, hvis personen har medvirket til at udføre bogføring eller lignende materiale, som danner grundlag for den erklæring, der vedrører. Det afgørende er, at den reviderede virksomheds ledelse har udarbejdet regnskabet, og at det er revisoren, som reviderer det udarbejdede materiale (Uafhængighedsvejledningen s. 27).

Bekendtgørelsens § 5, nr. 2, forbyder revisor at erklære sig om en virksomhed, hvis revisor inden for en toårig periode har været involveret i ansættelsen af ledende nøglemedarbejdere herunder headhunting for kunden. I sådanne tilfælde vil risikoen for egeninteresse være for stor. Revisor må gerne rådgive i ansættelsesprocessen eller orientere personer, der henvender sig om, hvad en stilling indebærer, dog skal den endelige beslutning tages af ledelsen (Uafhængighedsvejledningen s. 28).

4.2. Offentlighedens tillidsrepræsentant

Revisor er også kendt som offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket går fint i tråd med ovenstående afsnit om uafhængighed. Begrebet offentlighedens tillidsrepræsentant er defineret i revisorlovens § 16, og lyder:

”Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant under udførelse af opgaver efter § 1, stk. 2. Revisor skal udføre opgaverne i overensstemmelse med god revisorskik, herunder udvise nøjagtighed og hurtighed, som opgavernes beskaffenhed tillader”.

Grunden til, at revisor har fået dette tilnavn, er, at formålet med revisionen er at skabe en større tillid til informationerne i årsregnskabet. Dette kan opnås ved, at revisor, som en uafhængig tredjepart gennemgår og kontrollerer regnskabet. Yderligere gennemgås også omstændighederne og de informationer der ligger til grund for oplysningerne i regnskabet. Endnu et formål med revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant er, at øge troværdigheden til virksomhedens regnskaber set med investorernes øjne. Det er ligeledes vigtigt for de reviderede virksomheder, at der ikke opstår tvivl om revisors rolle i offentligheden. Dette kan betyde, at offentligheden mister tilliden til virksomhedens regnskaber. Derfor er det alt afgørende for revisor, at revisors uafhængighed og rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant ikke virker utroværdig. Dette vil skinne igennem fra investorernes side, som vil miste tilliden til de regnskaber, revisor reviderer.

4.3. Revisorloven

Der er de seneste mange år sket en udvikling inden for revisionsbranchen, som har ført til en del lovændringer for revisor. I dette afsnit vil de bestemmelser, der har størst betydning for revisors uafhængighed gennemgås. Yderligere vil den forældede og nye version af PIE-definitionen gennemgås.

Der er fokus på kapitel 4 i revisorloven, som omhandler revisors uafhængighed. Revisorlovens (RL) § 24, stk. 1, understreger, at revisor skal være uafhængig af den virksomhed revisor reviderer. Eksplicit står der, at revisor ikke må tage del i ledelsesbeslutninger, altså hentydes der til truslen om egenkontrol. I RL § 24, stk. 2 redegøres der for truslen om egeninteresse. Dette fører til, at revisor ikke længere er uafhængig i opfattelse. I RL § 24, stk. 3 redegøres der for de fem områder, der kan true revisors uafhængighed, egeninteresse, egenkontrol, partiskhed, nære personlige relationer og intimidering. Yderligere fastslås det, at hvis revisors uafhængighed er truet, skal der igangsættes sikkerhedsforanstaltninger, der kan mindske truslen. Hvis dette ikke kan lade sig gøre, skal revisor ikke påtage sig erklæringsopgaven.

Der er indsat nogle nye bestemmelser i revisorloven i forbindelse med vedtagelsen af den nye EU-forordning og direktiv. RL § 24a er en af disse bestemmelser. Bestemmelsen vedrører udelukkende hvilke andre ikke-revisionsrelaterede ydelser, revisor kan udføre for en PIE-kunde. Disse ydelser omfatter bl.a. nogle bestemte skatteydelser; udarbejdelse af skatteblanketter, skatterådgivning mv. og bestemte vurderingsydelser, herunder aktuarydelser. Dog skal en række betingelser være opfyldt for, at revisor kan påtage sig disse ekstra ydelser, bl.a. skal revisor opfylde kriterierne om uafhængighed ifølge RL § 24.

RL § 24b er ligeledes en ny bestemmelse og vedrører, at revisor/revisionsvirksomheden kan ansøge om at blive fritaget fra cappet på de 70 %. Denne bestemmelse vil der blive redegjort yderligere for i afsnit 3.2.2.4. EU forordningen og direktivet.

RL § 24c omhandler den situation, hvor revisor bliver tilbudt en ledende stilling i den virksomhed, revisor har revideret. Hvis der er tale om en non-PIE-virksomhed med revisionspligt kan underskrivende revisor først tiltræde stillingen et år senere. Er der tale om en PIE-virksomhed kan det først ske efter 2 år.

RL § 25 vedrører partnerrotationen og betyder, at underskrivende revisor skal rotere væk fra opgaven efter 7 år. Herefter er der en cooling off periode på 3 år.

RL § 26 vedrører størrelsen på det revisionshonorar, der betales for den pågældende ydelse. Det står klart af ovenstående ændringer, at der er sket en skærpelse af revisors uafhængighed og arbejde i forbindelse med PIE-virksomheder, dette er en af de problemstillinger der vil blive analyseret og diskuteret under afsnit 5 og 6.

En anden ændring der er sket i forbindelse med vedtagelsen af den nye forordning, er en ændring af PIE-definitionen. Nedenfor er gengivet både den forældede version, jf. daværende RL § 21, stk. 3, denne paragraf er nu ophævet. Den nye definition står under kapital 1, § 1a vedrørende definitioner.

Den forældede definition:

”Virksomheder af interesse for offentligheden er defineret i revisorlovens § 21, stk. 3, og følgende virksomheder er omfattet, indtil de ikke længere opfylder kriterierne:

- 1) Virksomheder, som har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU-land eller et EØS-land*
- 2) Statslige aktieselskaber*
- 3) Kommuner, kommunale fællesskaber, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, og regioner*
- 4) Virksomheden, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet, bortset fra virksomheder, der er omfattet af lov om forsikringsformidlere, og virksomheder, der er omfattet af kapital 20 a (investeringsrådgivere) i lov og finansiel virksomhed*
- 5) Virksomheder, der i to på hinanden følgende regnskabsår overstiger to eller flere af følgende kriterier:
 - a. En medarbejderstab på 2.500 personer*
 - b. En balancesum på 5 mia. kr.*
 - c. En nettoomsætning på 5 mia. kr. ”**

Den nye definition, jf. RL § 1a, stk. 1, nr. 3:

”Virksomheder af interesse for offentligheden:

- 1) Virksomheder, som har kapitalandele, gældsinstrumenter eller andre værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU-land eller et EØS-land og*
- 2) Finansielle virksomheder, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, litra a, b og e, i lov om finansiel virksomhed”*

Det er helt tydeligt, at den nye definition af PIE-virksomheder er forkortet en del og omfatter nu færre virksomheder end før. Fra den tidligere PIE-definition er det kun børsnoterede virksomheder (nr. 1)

og finansielle virksomheder (nr. 4), der i den nye version anses som værende PIE-virksomheder. Der vil i nedenstående analyse under afsnit 5 blive analyseret, hvorfor definitionen blev ændret, og hvad det har haft af betydning for både virksomheder og revisorer.

4.4. Revisionskvalitet

Dette afsnit vil belyse, hvad der forstås ved revisionskvalitet. En velinformeret tredjemand vil være klar over, at en blank revisionspåtegning ikke er en garanti for, at der ikke kan forekomme fejl i regnskabet. Dette fremgår tydeligt af formuleringen i revisionspåtegningen, hvor revisor skal konkludere, om der er opnået en høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed er uden væsentlige fejl og mangler (ISA 700, 11).

Kvalitet i revision er et vidt begreb og vil ofte afhænge af den observerende part og dennes subjektive observationer, vurderinger og holdninger. Revision er en kompliceret proces og beskrives oftest som et håndværk, hvor der ligger subjektive skøn, som beror på revisors subjektive vurderinger. Dermed kan revisionskvaliteten afhænge af revisor og revisionsvirksomhedens subjektive vurdering af virksomheden. Hvilke parametre skal så lægges til grund, når man skal vurdere revisionskvaliteten, og hvorledes vil man måle, om revisionskvaliteten er styrket i forbindelse med den nye EU forordning og direktiv?

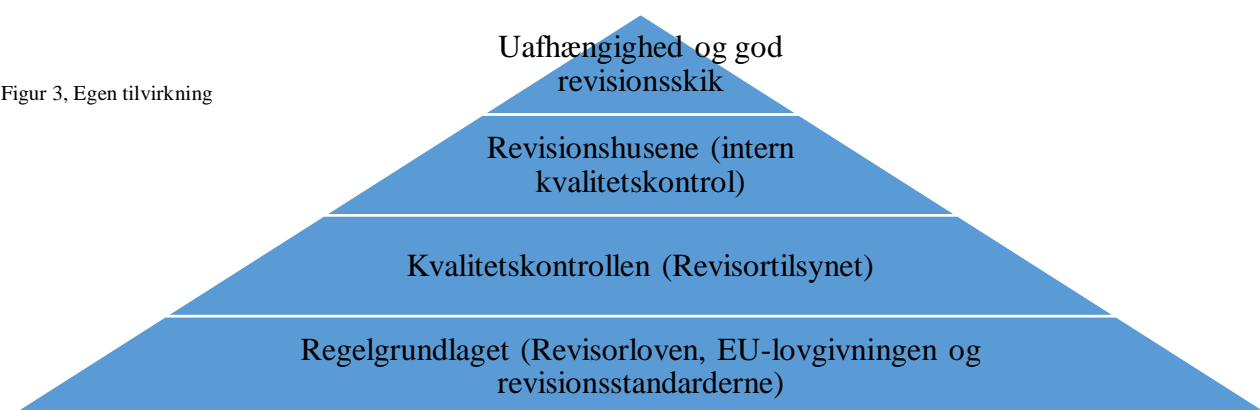
Revisionskvalitet nævnes både i forordningen og i direktivet, men hvad EU-Kommissionen forstår ved god revisionskvalitet, er ikke direkte forklaret i hverken forordningen eller direktivet. Men der er indikationer på, hvad god revisionskvalitet bør omfatte. Det kan gøres op i følgende parametre. For det første er det vigtigt, at der er noget lovgivning på området.

I Danmark er det revisorloven, der foreskriver, hvorledes revisor skal påtage sig opgaver, udføre opgaver og rapportere om opgaver. Dette bliver yderligere suppleret af internationale standarder inden for revision, som ligeledes beskriver, hvorledes revisor skal agere uden dog direkte at være lovmæssigt hjemlet. Ud over lovbestemmelser og revisionsstandarder er det vigtigt, at der er en kompetent myndighed, som varetager opgaven at kontrollere regnskaberne. Kontrollen skal sikre sig, at regnskaberne lever op til de lovbestemmelser der er gældende. I Danmark har vi revisortilsynet, hvis opgaver også er blevet yderligere udpenslet i den nye EU forordning. Dette beskrives ikke yderligere.

Derudover er der specielt i de store revisionshuse en intern kvalitetskontrol. Den interne kontrol kontrollere også at de regnskaber, der revideres og underskrives, lever op til de gældende

lovbestemmelser og standarder. Der er andre begreber såsom god revisionskik og uafhængighed, som også påvirker revisionskvaliteten. Det er klart, at revisionskvaliteten ville være ringere, hvis revisor ikke var uafhængig, samt hvis han ikke reviderede efter god revisionskik. God revisionskik fremgår direkte af revisorlovens § 16, stk. 1. Dermed er begrebet god revisionskik en direkte del af lovgrundlaget, som revisor skal efterleve i forbindelse med sit erhverv. God revisionskik er dog ikke defineret direkte af lovgivningen, men er et udtryk for den praksis, der er skabt på området, og som kan være afgørende for god revisionskvalitet. Nedenstående figur viser, hvilke parametre der har indflydelse på god revisionskvalitet.

Figur 3, Egen tilvirkning

Figuren skal læses nede fra og op. Først skal lovgrundlaget være på plads. Herefter er det muligt at etablere et godt og kompetent kvalitetskontrol system, som anvender lovgivningen og standarderne til at vurdere kvaliteten af regnskaberne. For at sikre at kvaliteten af regnskaberne er høj nok, etableres der på baggrund heraf interne kvalitetskontroller i revisionshusene. Deraf må der være en øget fokus på revisors uafhængighed og revisionskik, da dette alle er parametre, der i sidste ende påvirker revisionskvaliteten.

4.5. EU forordningen og direktivet

Nedenstående afsnit vedrører en redegørelse for forordningen og direktivet. Først gennemgås den konsekvensanalyse, der blev udarbejdet af EU-Kommissionen, som ligger til grund for selve udformningen af forordningen og direktivet. Herefter redegøres der for forordningens vigtigste artikler i forhold til revisors uafhængighed samt PIE-virksomheder. Tilslut gennemgås direktivet med fokus på de vigtigste artikler, som ændre det 8. selskabsdirektiv.

4.5.1. Konsekvensanalysen

I slutningen af november 2011 udkommer en impact assessment (konsekvensanalyse) fra EU-Kommissionen. Konsekvensanalysen omhandler forslag til en ny EU forordning og et nyt EU direktiv vedrørende revision. Der begrundes indledende i konsekvensanalysen, at der er identificeret følgende problemer vedrørende revision af børsnoterede- og finansielle virksomheder:

- Der er en forventningskløft mellem interessenternes forventning til en revision og den revision revisor faktisk udfører. Der gives her et eksempel på, at banker er gået konkurs få måneder efter, at de har modtaget en blank revisionspåtegning (Konsekvensanalysen s. 3).
- Der sættes yderligere spørgsmålstejn ved revisors uafhængighed. Revision i praksis indeholder ud over revision af årsregnskabet en lang række kommercielle ydelser. Det fremhæves, at revisionsudbuddene er meget få, da der argumenteres for, at de fleste virksomheder er blevet trykke ved den revisor de har, hvilket går imod princippet om uafhængighed (Konsekvensanalysen s. 3).
- De fire store revisionshuse (Deloitte, EY, KPMG og PwC) er revisor for PIE-virksomheder på det europæiske marked. Faktisk sidder de fire store revisionshuse på mere end 85 % af alle de store børsnoterede virksomheder (Konsekvensanalysen s. 3).

De ovenstående identificerede problemer kan have betydning for, den måde investorerne og interessenterne vurderer de reviderede regnskaber på, og ikke har fuldkommen tillid til revisors uafhængighed og dermed kvaliteten af regnskabet (Konsekvensanalysen s. 3).

Der blev i konsekvensanalysen ikke kun identificerede problemer for PIE-virksomhederne, men også for alle revisionspligtige virksomheder:

- Der blev sat spørgsmålstejn ved, at man som revisor skal godkendes i hver enkelt medlemsstat, man ønsker at udføre revision i. Hermed menes den egnethedsprøve man skal bestå. Dette er bureaukratisk og omkostningstungt (Konsekvensanalysen s. 4).
- Yderligere blev det fremhævet, at på tværs af EU's grænser er stor forskel i tilsynet med revisionsvirksomhederne. I nogle af medlemsstaterne er revisorerne selv en del af tilsynsmyndighederne, og der er ingen uafhængighed mellem revisor og tilsyn. Derudover var samarbejdet på EU-plan beskrevet som dårligt (Konsekvensanalysen s. 4).

- Tilslut blev ejerstrukturen af revisionselskaber kritiseret, da der er en begrænsning i ejerskabet. Personer, der ikke er revisorer, ikke kan eje en stor andel af virksomheden, hvilket hæmmer mellemstore revisionsvirksomheders vækst (Konsekvensanalysen s. 4).

Efter identifikationen af ovenstående problemer blev der fremlagt en række mål og løsningsmodeller for de identificerede problemer. Der vil blive redegjort de modeller, som EU-Kommissionen fortrak. Det overordnede mål med ændringerne i revisionen lyder:

”At bidrage til velfungerende finansielle og ikke-finansielle markeder ved at styrke revisionserhvervets markedsrolle for at give relevante økonomiske aktører og markedet mere pålidelige, gennemsigtige og relevante oplysninger til en rimelig pris om rigtigheden af virksomhedens regnskaber” (Konsekvensanalysen s. 4).

Ovenstående formål blev opdelt i flere mindre formål i det vedtagne forordning og direktiv. Der redegøres for disse formål i afsnit 3.2.2.4.2. EU forordningen. Det overordnede formål bliver delt op i fem specifikke mål:

1. Præcisere og definere revisors rolle generelt samt specifikt med hensyn til virksomhed af interesse for offentligheden (Konsekvensanalysen s. 5).
2. Styrke revisorer og revisionsfirmaers uafhængighed og professionelle skepsis i udførelsen af lovpligtig revision for virksomheder af interesse for offentligheden (Konsekvensanalysen s. 5).
3. Forbedre markedsvilkårene for revision af virksomheder af interesse for offentligheden for at styrke revisionskvaliteten (Konsekvensanalysen s. 6).
4. Undgå unødvendige meromkostninger for revision af SMV'er og for revisionsudbydere navnlig i grænseoverskridende sammenhænge (Konsekvensanalysen s. 7).
5. Forbedre effektiviteten, uafhængigheden og sammenhængen i EU for regulering af og tilsynet med revisorer for virksomheder af interesse for offentligheden (Konsekvensanalysen s. 8).

Ad. 1. Følgende løsningsforslag anså EU-Kommissionen som værende at foretrække. Reglerne vedrørende lovpligtig revision burde blive præciseret og specificeret uden at udvide reglerne. Der skulle være en mere detaljeret revisionspåtegning for at give offentligheden flere oplysninger. Yderligere skulle revisionsprotokollatet udvides i detaljeret grad samt en forbedring i kommunikationen mellem revisor og revisionsudvalget. Der blev forslået en mere regelmæssig

kommunikation mellem revisor og tilsynsmyndighederne, når det kom til PIE-virksomheder (Konsekvensanalysen s. 5).

Ad. 2. For at styrke revisorernes og revisionsfirmaernes uafhængighed blev der foreslået, et totalt forbud mod udførelse af ikke-revisionsrelaterede ydelser for reviderede virksomheder, samt at revisionsfirmaerne kun skulle udføre lovpligtig revision. Yderligere skulle der indføres strengere regler for udnævnelsen af revisorer, hvor revisionsudvalget skulle spille en større rolle, og deres kompetencer skærpes (mindst to medlemmer skal være uafhængige og mindst ét medlem skulle have kompetencer inden for revision). Revisionsudvalget skulle derudover også føre mere tilsyn med revisors arbejde. Der skulle indføres en obligatorisk rotation af revisionsfirmaet efter en fastsat periode. Der skulle tilføres nye supplerende krav til revisionsfirmaernes interne styring og organisering (Konsekvensanalysen s. 5-6).

Ad. 3. For at forbedre markedsvilkårene foreslog EU-Kommissionen, at der kom regelmæssige udbud. Den reviderede virksomhed skulle indbyde et minimum af firmaer til at deltage i udbudsrunder, og mindst et af de revisionsfirmaer der blev indbudt måtte ikke være en af de fire store huse. Dette skulle ses i sammenhæng med forslaget ovenfor om, en rotation af revisionshusene efter en given periode. Yderligere foreslog Kommissionen et forbud mod aftaler mellem den reviderede virksomhed og en tredjepart, der begrænsede udbuddet af revisionsvirksomheder. En styrkelse af revisionskvaliteten ved en større gennemsigtighed, hvor der offentliggøres kontrolrapporter og revisionsvirksomhedens regnskaber. Derudover skulle der etableres en tværeuropæisk revisionskvalitetscertifikat for revisorer og revisionsvirksomheder, der opfylder en række specifikke kvalitetskrav. Tilslut ønskedes en frivillig revision for alle PIE-virksomheder udført af rene revisionsfirmaer. En ophævelse af det forbud mod, at personer der ikke er revisorer kan eje revisionsvirksomheder, dog med en række forbehold, der sikrer uafhængigheden (Konsekvensanalysen s. 6-7).

Ad. 4. For at undgå meromkostninger foreslog Kommissionen en gensidig anerkendelse af revisionsfirmaer og godkendte revisorer. Således at hvis du var godkendt revisor i en medlemsstat, var det ikke nødvendigt, at blive godkendt i en ny medlemsstat. Yderligere ønskedes en indførelse af internationale revisionsstandarder (ISA'erne) i hele EU, hvor nationale tilføjelser kan blive godkendt, samt en forenkling af revision af SMV'er (Konsekvensanalysen s. 7-8).

Ad. 5. Der ønskedes for en styrkelse af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor beføjelserne og uafhængighedskravene skulle fastlægges på EU-plan. Derefter skulle de udføres og kontrolleres på et nationalt plan. Der ønskedes yderligere et EU samarbejde om revisortilsyn inden for ESMA

(European Securities and Markets Authority) i samarbejde med EMA (European Medicines Agency) og EIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority) (Konsekvensanalysen s. 8).

De kumulative konsekvenser af løsningsmodellerne, som er gengivet ovenfor vil ifølge EU-Kommissionen bidrage med en øget finansiell stabilitet ved at sikre korrektheden af de finansielle oplysninger. Dette opnås gennem en grundigere revision og en meningsfuld revisionspåtegning. Yderligere lægger løsningerne op til en fuldstændig uafhængighed, som sikres bl.a. ved en obligatorisk rotation af revisionsvirksomhederne, forbud mod ikke-revisionsrelaterede ydelser samt rene revisionsvirksomheder. Derudover ønskes et mere integreret og harmonisk revisionsmarked. Dette opnås gennem implementering af de internationale revisionsstandarder samt at fjerne hindringerne for grænseoverskridende revision. Tilslut mener Kommissionen, at en forbedring af revisionen vil kræve mere uafhængighed samt et mere effektivt tilsyn i hele EU (Konsekvensanalysen s. 8-9).

De økonomiske konsekvenser vil ske i forlængelse af de ovenstående konsekvenser. Det vil betyde, at der blandt interessenterne skabes en større tillid til revisorerne og de reviderede regnskaber. Dette vil betyde, at der kommer en større differentiering i de oplysninger, der bliver fremlagt. Dermed kan kreditorer tage mere informative beslutninger og for virksomheder med god likviditet kan det betyde en nedsættelse af omkostninger eller bedre kreditvilkår (Konsekvensanalysen s. 9).

Løsningsforslagene vil ikke kun bringe fordele med sig, en af ulemperne er, at omkostningerne højst sandsynligt vil stige både for de reviderede virksomheder, men også for revisionsvirksomhederne. Kommissionen fremlægger ikke et overslag på hvad denne meromkostning vil indebære, men fremlægger at en procentdel af meromkostningerne vil blive absorberet af de reviderede virksomheder og revisionsfirmaerne (Konsekvensanalysen s. 9). Derudover vil den obligatoriske rotation og udbud skabe meromkostninger for de reviderede virksomheder og revisorerne, da der på dette tidspunkt i Danmark ikke er indført regler om tvungen firmarotation eller udbudsrunder. Derfor lægger de nye regler op til flere omkostninger for virksomhederne, da deres revision skal oftere i tilbud end tidligere.

4.5.2. EU forordningen

Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) nr. 537/2014 blev vedtaget den 16. april 2014, om specifikke krav til lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden og om ophævelse af Kommissionens afgørelse 2005/909/EF. Implementeringen skete to år og to måneder

efter vedtagelsen, og trådte i kraft den 17. juni 2016. Derefter følger 37 betragtninger, som omhandler argumenter for lovændringen og henvisninger til tidligere forordninger og direktiver, lovændringen har indflydelse på. Forordningen er forbundet med en række optioner, hvilket betyder, at medlemsstaterne enten kan skærpe visse steder eller implementere lempelser i forbindelse med den nye forordning.

Kommissionen har fremlagt en række formål med den nye forordning og det nye direktiv (Kommissionens formål), de er som følger:

- Forbedre uafhængigheden for revisionsfirmaer og revisorer i forhold til den reviderede virksomhed
- Øge informationsværdien for investorer fra de reviderede regnskaber
- Hjælpe grænseoverskridende provisioner af revisionsydelser inden for EU
- Bidrage til et mere dynamisk revisionsmarked i EU
- Øge kontrollen med revisioner af PIE-virksomheder
- Skabe ensartethed (konvergens) og samarbejde med lande uden for EU

Der vil på baggrund af ovenstående formål være en udvælgelse af artikler, der vedrører de forskellige formål. Det er langt fra alle artiklerne der vil blive gennemgået. Det er kun de artikler der vedrører revisors uafhængighed og påvirker revisionskvaliteten.

Artikel 4 i forordningen omhandler revisionshonorarer. Ændringen i denne artikel er 70 % cappet, det træder som sådan egentlig først i kraft i 2020 og betyder, at hvis et revisionsfirma leverer ikke-revisionsrelaterede ydelser til en virksomhed, må det honorar, der betales ikke overstige 70 % af revisionshonoraret. Hvis revisionshuset modtager et revisionshonorar på 100.000 kr., må yderligere honorarer for andre rådgivningsydelser maksimalt være 70.000 kr. Dette kan få stor betydning for revisionshusene, da det kan være, de må tage et tab på de ydelser, der leveres. Yderligere skal revisor være opmærksom på, at hvis det modtagne revisionshonorar fra en PIE virksomhed i 3 på hinanden følgende år udgør 15 % af de samlede indtægter, skal revisor overveje sin uafhængighed og trusler mod denne (Forordning 537/2014/EU s. 9-10). Dette er en bestemmelse Kommissionen mener vil være med til at øge revisors uafhængighed samt konkurrencen på markedet.

Artikel 5 er et direkte forbud mod bestemte ikke-revisionsrelaterede ydelser. Det beskrives først, inden for hvilken periode de forskellige ydelser er forbudte. Herefter oplystes en række ydelser, som er følgende:

- Skatteydelse
- Ydelser der vedrører ledelsesbeslutninger
- Bogføring
- Lønydelser
- Ydelser vedrørende intern kontrol eller risikostyring
- Vurderingsydelse
- Juridiske ydelser
- Ydelser vedrørende intern revision
- Ydelser vedrørende menneskelige ressourcer

Efterfølgende i bestemmelsen lægges der op til, at medlemsstaterne kan indskrænke feltet af ydelser yderligere og stramme den nationale lovgivning. Der bliver i artiklens stk. 3 lagt op til at under en række betingelser kan visse af ovenstående ydelser godt tillades. Undtagelserne skal hjemles i nationallovgivning, hvor det direkte skal stå, under hvilke betingelser revisor kan udføre følgende ydelser (Forordning 537/2014/EU s. 10-12). Denne bestemmelse er indsat for at opnå formålet om øget uafhængighed samt konkurrencen på rådgivningsmarkedet.

Artikel 6 omhandler de forberedelser revisor skal gøre sig, inden personen påtager sig en erklæringsopgave for en PIE-virksomhed. Revisor skal bl.a. vurdere trusler mod uafhængigheden. Der er en række krav revisor skal opfylde, før personen påtager sig revisionen, bl.a. skal revisor opfylde kravene i artikel 4 og 5. Derudover skal revisor årligt skriftligt erklære sin uafhængighed og skal drøfte trusler mod uafhængigheden med virksomhedens revisionsudvalg (Forordning 537/2014/EU s. 12). Ved ikrafttrædelsen af denne bestemmelse forsøger Kommissionen at opnå en større uafhængighed og dermed øge offentlighedens tillid til revisor.

For at opnå formålet større informationsværdi skal et revisionshus, der reviderer PIE-virksomheder, udgive en beretning om gennemsigtighed, som bl.a. skal indeholde revisionshusets juridiske struktur og ejerskab. Hvis revisionshuset er medlem af et netværk, skal beretningen indeholde en beskrivelse af netværket samt en beskrivelse af interne kontrolsystemer mv. jf. EU forordningens artikel 13 (Forordning 537/2014/EU s. 18).

For at øge uafhængigheden yderligere er der i forordningen indsat artikel 16 vedrørende proceduren ved udpegelse af revisorer og revisionsfirmaer. Der skal være mindst to valgmuligheder. Derudover

skal det fremgå, at revisionsudvalget ikke er påvirket af en tredjepart (Forordning 537/2014/EU s. 20).

I forbindelse med ovenstående artikel 16 er der implementeret artikel 17. Artiklen omhandler revisionsopgavens varighed. Det fremgår af stk. 2, at revisionsopgaven maksimalt må have en varighed af 10 år. Dog kan revisor og revisionsfirma genvælges for 10 år mere og maksimalt 24 år, hvis der er tale om to underskrivende revisorer. Der er en option til denne bestemmelse. Det er op til medlemsstaterne at fastsætte perioden, men de kan ikke være lempeligere end fremsat i forordningen. Dette skal være med til at øge revisors og revisionsfirmaets uafhængighed. Danmark har valgt at følge de mest lempelige optioner, hvilket vil sige, at i Danmark kan man maksimalt være revisor i 7 år for en PIE-virksomhed i forbindelse med partnerrotationen, mens revisionshuset kan have kunden i maksimalt 24 år, hvis der er to underskrivende revisorer (Forordning 537/2014/EU s. 21-22). Denne bestemmelse er implementeret i selskabslovens § 144a.

Den sidste del af forordningen omhandler den øgede kontrol af revisorer og revisionsfirmaer i forbindelse med revision af PIE-virksomheder. Der skal udpeges kompetente myndigheder, som skal være ansvarlig for udførelse af nogle fastsatte opgaver som omfatter:

- Adgang til data vedrørende revisionen af PIE-virksomheder
- Oplysninger fra enhver person, der er relateret til revisionen
- Udførelse af kontrolbesøg
- Henvisning af sager til strafferetlig forfølgelse
- Beslutte at eksperter foretager kontrol eller undersøgelser af udvalgte virksomheder
- Træffe administrative foranstaltninger og pålægge sanktioner.

Yderligere skal den kompetente myndighed være uafhængig af revisionshusene og virksomhederne. Myndighederne har tavshedspligt i forbindelse med deres arbejde. Den kompetente myndighed skal yderligere sørge for kvalitetssikring af revisorer og revisionshusene samt overvåge markedsforholdene. Yderligere er de pålagt en pligt til at samarbejde med de europæiske tilsynsmyndigheder samt samarbejde med myndigheder i lande uden for EU. Dette skal være med til at øge revisionskvaliteten (Forordning 537/2014/EU s. 23-34). I Danmark er det Erhvervsstyrelsen, der er den kompetente myndighed og har påtaget sig denne opgave.

4.5.3. EU direktivet

Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2014/56/EU af 16. april 2014 om ændring af direktiv 2006/43/EF om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber. Ligesom forordningen indeholder direktivet 34 betragtninger. Der er en af disse, der skal fremhæves, nemlig betragtning 31, (Direktiv 2014/56/EU s. 6):

”Målet med dette direktiv, nemlig ved yderligere at styrke kvaliteten af den lovpligtige revision, der udføres i Unionen, at styrke investorernes tillid til, at de regnskaber, som virksomhederne offentliggør, er retvisende og korrekte, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af dets omfang og virkning bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet jf. artikel 5 i traktaten om den Europæiske Union”.

Dette fremhæves, da det både er en beskrivelse af de formål, Kommissionen har med direktivet, samt hvorfor direktivet er blevet udarbejdet. Direktivet indeholder én overordnet artikel, der kommer med 38 tilrettelser af det tidligere Direktiv 2006/43/EF. Der er efterfølgende 3 artikler vedrører gennemførelse, ikrafttræden og adressater. Der er udvalgt de ændringer, som er relevante for opgavens problemstilling.

Den første ændring er, at det tidligere Direktiv 2006/43/EF ikke længere gælder for PIE-virksomheder, da revisionen af disse er hjemlet i den nye forordning (Direktiv 2014/56/EU s. 7).

De efterfølgende ændringer kommer i artikel 21, hvor overskriften ændres til ”Faglig etik og professionel skepsis”. Ændringen lægger op til, at der skal være et øget fokus på, at revisor udviser professionel skepsis i sit arbejde i forbindelse med gennemgang af ledelsens overslag (Direktiv 2014/56/EU s. 10).

Artikel 22 vedrører uafhængighed. Bestemmelsen ændres ligeledes og specificeres yderligere ”... enhver fysisk person, der direkte eller indirekte kan påvirke resultatet af den lovpligtige revision er uafhængig...” (Direktiv 2014/56/EU s. 11). I den tidligere udgave stod der, at det revisionsfirma, der udfører revision, skulle være uafhængig. Derudover specificeres, hvilken periode revisor skal være uafhængig af den reviderede virksomhed. Revisor ikke må udføre lovpligtig revision, såfremt en af de følgende fem trusler er tilstede. De følgende trusler skal vurderes på baggrund af uafhængighed i opfattelse, hvilket betyder, at en objektiv, fornuftig og velinformeret tredjepart under hensyn til

sikkerhedsforanstaltninger ikke vurderer at revisors uafhængighed er truet (Direktiv 2014/56/EU s. 11). Derudover indsættes to yderligere artikler, artikel 22a og 22b.

Artikel 22a omhandler ansættelse af tidligere revisorer. Bestemmelsen foreskriver at revisor ikke kan påtage sig en ledende stilling, være medlem af revisionsudvalget eller bestyrelsen, medmindre der har været en afkølingsperiode på mindst ét år (for PIE-virksomheder er det 2 år).

Artikel 22b vedrører forberedelser til revision og vurdering af truslerne mod uafhængigheden. Her skal revisor, inden personen påtager sig en erklæringsopgave, opfylde kravene i artikel 22. Hvis der er trusler mod uafhængigheden, skal disse imødegås af sikkerhedsforanstaltninger. Hvis dette ikke er muligt skal revisor afstå fra at påtage sig opgaven (Direktiv 2014/56/EU s. 12).

Artikel 29 vedrører kvalitetssikring, en stor ændring er, at før i tiden skulle der gennemføres en kvalitetskontrol hvert sjette år, nu ændres dette til at være risikobaseret. Det betyder, at såfremt virksomheden ikke kræver lovpligtig revision efter EU-ret, skal virksomhederne ikke længere underlægges kvalitetskontrol hvert sjette år. Kvalitetskontrollen vil ske på baggrund af en risikobaseret analyse (Direktiv 2014/56/EU s. 19).

Der indsættes yderligere artikel 30a, 30b, 30c, 30d, 30e og 30f. Alle disse nye bestemmelser vedrører sanktioner. I artikel 30a indføres nye sanktionsbeføjelser f.eks. et midlertidigt forbud mod revision på op til en treårig periode (Direktiv 2014/56/EU s. 20). I artikel 30b indføres en effektiv anvendelse af sanktioner, som redegør for de relevante omstændigheder, den kompetente myndighed skal overveje ved sanktionering (Direktiv 2014/56/EU s. 21). Artikel 30c vedrører offentliggørelsen af sanktioner og foranstaltninger, 30d vedrører klageadgangen, 30e omhandler indberetningen af overtrædelser og 30f er udvekslingen af oplysninger mellem kompetente myndigheder (Direktiv 2014/56/EU s. 21-22).

Kapitel 5 i 2006/43/EF ændres fra at omhandle ”Særlige bestemmelser for lovpligtig revision af PIE-virksomheder” til at vedrøre ”Revisionsudvalget”. Heri hjemles, at PIE-virksomheder skal have et revisionsudvalg og at medlemmerne skal besidde en række bestemte kompetencer, herunder kompetencer inden for revision eller regnskab (Direktiv 2014/56/EU s. 25-26). Der er endnu en option herunder, hvor man kan vælge at lave strammere regler. Danmark har derfor indført sanktioner for revisionsudvalgsmedlemmer. Det betyder, at hvis man ikke overholder sine opgaver og beføjelser, kan man risikere at komme for Revisornævnet og kan idømmes en bøde helt op til kr. 300.000, jf. RL § 44a.

Ovenstående ændringer for revision af non-PIE virksomheder og PIE-virksomheder vil klart have en betydning for de næste års revisioner. Der vil i afsnit 5. Analysen blive analyseret, hvad disse ovenstående lovændringer kan have af konsekvenser for revisionshusene og virksomhederne, samt hvordan ændringerne vil påvirke revisors arbejde og virksomhedernes ageren.

4.5.4. Rationalet bag den nye EU forordning og direktiv

Arbejdet med den nye EU forordning og direktiv startede tilbage i 2010, hvor EU-Kommission udgiver Grønbogen ”Revisionspolitik – læren om krisen”. Heri granskes revisorbranchen og faget grundigt. Dette skyldtes, at der i årene efter finanskrisen i en række sager var afgivet blanke påtegninger fra revisor få måneder inden, den reviderede virksomhed gik konkurs. I Danmark kan bl.a. nævnes Roskilde Bank, der fik en blank påtegning fra EY få måneder inden, banken gik konkurs. Amagerbanken fik også en blank påtegning fra KPMG kort tid inden, banken gik konkurs.

På baggrund af udgivelsen af grønbogen udkom der i november 2011 en konsekvensanalyse, hvor Kommissionen lagde op til en række ændringer inden for revisorlovgivningen. Dette blev baseret på en række undersøgelser heriblandt hvor stor en andel af PIE-virksomheder der serviceres af de fire store revisionshuse (Deloitte, EY, KPMG og PwC). Disse undersøgelser viste bl.a. at næsten 85 % af alle PIE-virksomheder serviceres af en af de store huse. Derudover leverede revisionshusene en række kommercielle ydelser som kunne påvirke revisors uafhængighed. Derudover ønskede Kommissionen også en større harmonisering af det europæiske revisionsmarked. Således at flere af de mellemstore revisionshuse skulle have mulighed for at give bud revision og andre opgaver, så PIE-virksomhederne også fik øjnene op for dem som mulige kandidater.

Forud for beslutningen om at indføre den nye EU forordning og direktiv var IFAC ude og forklare hvorledes deres syn på de nye tiltag var, og de var ikke positive. På baggrund af Grønbogen udtalte IFAC, at de ikke kunne se, hvilke specifikke ”lektier” revisorerne skulle have lært af den finansielle krise (IFAC, 14. december 2011). De mente ikke, at der lå de fornødne undersøgelser bag f.eks. firmarotationen. Derudover skule der arbejdes mere med analyser for at sikre, at man opnåede de ønskede mål. Yderligere lagde de vægt på, at der i de seneste år har været et stort fokus på revisionsbranchen og reguleringen af denne. De nye tiltag, der blev gennemført i flere lande som f.eks. partnerrotationen, havde ikke været sat i værk længe nok til at vurdere, hvorvidt de var effektive virkemidler for at styrke offentlighedens tillid til revisors uafhængighed (IFAC 14. december 2011). IFAC gjorde det klart, at de ikke er enige i firmarotation. De mente, at man burde vente, indtil man havde set udviklingen af de allerede fastsatte regler og derefter tage en beslutning.

I 2013 udsendte FEE (Federation of European Accountants) en undersøgelse om de forskelle, der var mellem de europæiske uafhængighedsregler og de internationale code of ethics. De belyste, de steder hvor code of ethics var mere uddybende end EU-reglerne og dermed mere omfattende. De konkluderede til sidst i undersøgelsen af det ville være bedre for EU at godkende og anvende de IESBA's code of ethics, og der ville blive opnået bedre og mere robuste resultater end de forslag, som EU-Kommissionen er kommet med.

Dermed lagde FEE op til en større harmonisering af revisorloven i EU, hvilket også var en af Kommissionens formål. Herefter fulgte en lang forhandlingsproces for at få forordningen og direktivet vedtaget. Vedtagelsen krævede en lang række kompromiser og optioner, som også tydeligt fremgår af både forordningen og direktivet. Der er mange optioner især i forordningen, hvor det er op til det enkelte medlemsland at vurdere, hvordan reglerne skal implementeres. Der er altid mulighed for at implementere regler, der er strengere, end hvad EU foreskriver. Dette har resulteret i, at i stedet for at have én harmoniseret lovgivning som gælder for alle medlemslande findes, der lige nu 27-28 forskellige lovgivninger med forskellige grader af stramninger og forskellige tolkninger af lovgivningen. I de følgende afsnit vil det belyses, hvilke konsekvenser dette kan have for revisor, PIE-virksomheder og non-PIE-virksomheder.

5. Analysen

Nedenstående analyse vil være opbygget på baggrund af de spørgerammer, der blev udarbejdet i forbindelse med de foretagne interviews. Først vil det belyses og analyseres de forskellige personers og interessenters holdning til den nye lovgivning, og hvordan de har haft en indflydelse herpå. Herefter analyseres formålet om øget uafhængighed og om revisionskvaliteten. Derefter analyseres nødvendigheden af lovændringen, og hvorledes denne er begrundet. I de følgende afsnit vil nogle af de udvalgte ændringer analyseres grundigere, herunder revisionsudvalgene, skærpelsen af revisors uafhængighed, den ændrede PIE-definition samt rådgivningsydelse. Til slut vil de ovenstående analyser sammendrages, og det vil analyseres, hvilke praktiske konsekvenser den nye revisorlovgivning har både for PIE- og non-PIE-virksomheder. Ovenstående struktur vil analyseres ved hjælp af teorien beskrevet i afsnit 4. herunder hvilken type af uafhængighed bestemmelsen vedrører. Derudover nuanceres analysen med citater fra de udvalgte interviewede personer. Der vil først tages udgangspunkt i holdninger til den nye revisorlov, som skal være med til at belyse, hvorfor der er kommet et større behov for at monitorere revisors uafhængighed.

5.1. Den nye revisorlovgivning

Udarbejdelsen af den nye EU forordning og direktiv har været længe undervejs. Der har været en række interessenter inde over udarbejdelsen og været med til drøftelserne omkring, hvordan det nye direktiv skulle indarbejdes i den danske lovgivning.

Herunder blev både FSR og Dansk Industri (DI) hørt. Det skal her understreges, at både FSR eller DI ikke direkte har været med til at udarbejde loven, men har kommet med deres input til, hvorledes det kunne gøres. DI var ligesom IFAC utilfredse med den nye lovgivning. I 2008 blev der vedtaget en ny lov for revisorer. Ved igangsættelsen af arbejdet med den nye revisorlov, havde alle medlemslande endnu ikke implementeret de seneste ændringer. Det virker uforståeligt, at man påbegynder ny lovgivningen, inden man når at se det endelige resultat. ”... de nye krav som udspringer af både forordningen og direktivet, de er ikke vokset op i vores baghave... mener vi, at grundlaget for, at lave ændringerne er forkert” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1). Men hvorfor så udarbejde en ny lovgivning, når den ”gamle” lovgivning endnu ikke var fuldt implementeret.

Kristian Koktvedgaard har et bud på dette, ændringen var begrundet med få observationer i forskellige medlemslande, som synes, det var nødvendigt at se på revisorlovgivningen på denne baggrund, ”Jeg vil mere sige et symbol... det er vel også en del af forhistorien, at den kommissær havde tidligere arbejdet med noget af det her, og havde set nogen tiltag som blev for udvandet. Nu havde han behov for, jeg tror nok han senere skulle se om han kunne blive valgt i Frankrig, det lykkedes vist så ikke. Men han havde behov for at sætte sit præg.” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1). Dette lægger op til en helt anden diskussion. Men noget kunne tyde på, at de tiltag og den lovgivning, der blev udarbejdet, ikke så meget var for at øge revisionskvaliteten og revisors uafhængighed, som det var at fremme en fransk kommissærs karriere.

FSR kommenterer ikke så meget på hvorvidt de mener grundlaget for den nye lovgivning er korrekt. Deres fokus har været på at få deres mærkesager igennem. ”...vi har jo været med i hele fasen, altså helt tilbage til revisorkommissionen og helt tilbage til direktiv og forordning også før det blev vedtaget eller blev offentliggjort i 2014. Så vi har været med i hele processen, men altså både haft nogen politiske holdninger til noget af det og selvfølgelig også faglig medvirke i hele processen.” (Lars Kiertzner, bilag 2). En af de mærkesager FSR havde var en minimumsimplementering af reglerne, ”og der har ligesom været to spor, der har været det store spor for PIE-virksomheder, hvor vores holdninger hele tiden har været, ja det man kom frem til minimumsimplementering. Hvor man ikke overimplementere EU-regulering. Altså ud fra det grundlæggende synspunkt at reglerne er

rimelig omkostningstunge så derfor og tage flere virksomheder ind, hvad er EU egentlig ligger op til at man skal tage med, synes jeg ikke skulle med og det har så hele tiden været vores, det er nok i virkeligheden det der sådan udadtil har fremstået som det mest centrale. ” (Lars Kiertzner, bilag 2). Dette er en forklaring på, hvorfor der blev valgt en minimumsimplementering. Det forklarer også hvorfor man valgte at ændre PIE-definitionen. Dette gennemgås nedenfor. Det er tydeligt, at DI var utilfreds med selve lovændringen. De kontakter også Kommissionen, og gør denne opmærksom på dette.

Erhvervsstyrelsen er den af de fire udvalgte, der har haft den største indflydelse på udarbejdelsen af lovgivningen. ” *Det er sådan ved lovgivningen, der er vi rådgivere for ministeren, det er ministeren der fremsætter lovforslaget, dvs. at normalt er der en dialog med ministeriet om rammerne for det lovforslag, der skal laves, og så som fagministerie er det os, der kommer med et udkast til departementet, som man drøfter med henblik på, hvordan det skal se ud.* ” (Peter Kroglund Jensen, bilag 3). Men alligevel har de ingen holdning, når man spørger ind til selve lovgivningen. Der blev spurgt til, om de havde nogen indvendinger mod lovgivningen, eller om der var områder, de overvejede burde ændres, Erhvervsstyrelsen svarede: ” *Det har vi ikke nogen holdning til, det er en politisk beslutning om, hvordan loven skal se ud, og det vi lever efter.* ” (Peter Kroglund Jensen, bilag 3).

Siden Erhvervsstyrelsen er et fagministerium har de ikke nogen holdninger til lovgivningen, hvilket også blev nævnt flere gange under interviewet. Det er politikkerne, der bestemmer, hvordan loven skal se ud med rådgivning fra Erhvervsstyrelsen og departementet. Der kan stilles en række spørgsmål til deres valg af udformningen af lovgivningen. Loven giver nogle utilsigtede forhindringer for virksomhederne i den måde, den er udformet på, dette vil blive uddybet senere i analysen.

Carsten Høj Hansen fra Deloitte kommer også med sit bud på, hvorfor revisorloven blev ændret ”... *det startede med Kommissæren, der gerne ville give os en røffel pga. finanskrisen dengang, vi skulle have vores del af tæskene.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Dette er klart en hentydning til, at revisionsbranchen har fået en hård medfart med den nye forordning og direktiv. Kristian Koktvedgaard også er inde på, måske ikke var så forankrede i faktiske problemer i revisionsbranchen, men nærmere en form for symbol politik. Politikkerne ønskede at sende signal om, at de var handlekraftige og at alle parter, der havde var involveret i finanskrisen, skulle kigges efter i sømmene, herunder revisorerne. ” *Der er jo noget politik i det her, vi skulle have vores del af tæskene... det må vi så bare rette ind efter, det er jo ikke os, der lovgiver. Men der skulle åbenbart deles tæsk ud til alle*

efter Finanskrisen”. (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Lovgivning har altid ligget til politikerne. Det er jo ikke ensbetydende med, at man altid er enig i deres beslutninger. Det virker, som om ingen af de tre interessenter og berørte parter er enige i den politiske beslutning.

5.2. Lever de nye bestemmelser op til formålene?

Nævnt ovenfor i teoriafsnittet var der en række formål med den nye forordning og direktiv. De to formål, der vil være fokus på i denne afhandling. I dette afsnit er formålet om en hævet revisionskvalitet samt en øget uafhængighed analyseret. Hvad der forstås ved uafhængighed og revisionskvalitet er beskrevet i ovenstående teori afsnit.

Det første formål der analyseres, er formålet med revisors uafhængighed. Det vurderes, at mange af bestemmelserne i forordningen og direktivet er rettet mod at styrke revisors uafhængighed. Hvis dette formål opnås, bør det også have en positiv effekt på revisionskvaliteten. Bestemmelserne i forordningen, der skal styrke revisors uafhængighed, omfatter den obligatoriske firmarotation, 70 % cappet for rådgivningsydelser, listen over forbudte ydelser og vurdering af trusler mod uafhængigheden.

De fire interviewede personer blev alle spurgt til, om de mente, at den nye revisionslovgivning passede på de formål den var begrundet med. Kristian Koktvedgaard udtalte ” *Jeg synes ikke, det er der, vi er med lovgivningen. På nogen punkter ja, at signalværdien i den vil hæve noget af tilliden, men problemet er, når man forstår nogle af tingene i detaljer. Det giver ikke helt den samme mening, som vi gerne ville have set. De tvungne udbudsordninger, i hvert fald med det nuværende marked gør, at der er nogle, du er nødt til at fravælge enten serviceproviders eller revisorer af den ene eller den anden årsag, så får du ikke adgang til den bedste rådgiver på markedet.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 2). Kristian Koktvedgaard rejser her problematikken, at man har implementeret nogle regler, som ikke gør, at man får den bedste rådgivning på markedet. Dette vedrører især to nye bestemmelser artikel 4 og 5 i den nye forordning. Dette vil gennemgås senere i analysen under afsnittet om rådgivningsydelser.

Lars Kiertzner fra FSR er overvejende enige med Kristian Koktvedgaard. ” *Det der med om forordningsbestemmelser i sig selv hæver revisionskvaliteten, det er jeg ikke sikker på, også fordi at man har fået begrænsninger i en masse rådgivningsydelser. Og der er jo ingen videnskabelig dokumentation for, at omfanget på rådgivning har en negativ korrelation med revisionskvaliteten, men man har forskning, der rent faktisk viser, at der er ikke er nogen sammenhæng, og der er lige*

frem forskning, der viser, at der er en positiv sammenhæng jo mere rådgivning, jo bedre revisionskvalitet. Der er helt sikkert et trade-off mellem uafhængighedsvinklen, og at du ved mere om klientvinklen, det er hele tiden konflikten. ” (Lars Kiertzner, bilag 2). Sammenlignet med Kristian Koktvedgaard er de to meget enige om, at forordningsbestemmelserne ikke lever op til formålene. Det er igen artikel 5 over de forbudte ydelser, som der henvises til, og om hvorvidt det skader revisors uafhængighed at rådgive kunden.

Erhvervsstyrelsen ville ikke udtale sig om, hvorvidt de mente de nye tiltag ville være tilstrækkelige til at hæve revisionskvaliteten, ” *Formålet er at hæve kvaliteten ved de initiativer der er indført. Og mange af dem, det er jo nogen der allerede fulgte af standarderne.* ” (Peter Kroglund Jensen, bilag 3). De vil ikke udtale sig direkte om, hvorvidt det har hævet revisionskvaliteten, men de mener, at fremtiden vil vise, om de initiativer der var sat i værk er tilstrækkelige eller ej. Desværre har tidligere år vist, at EU-Kommissionen har en tendens til at være ”utålmodige” i forhold til at vente og se resultaterne af de love, de vedtager. Tiden vil vise, om det samme er tilfældet her.

Carsten Høj Hansen er på lige linje med Kristian Koktvedgaard og Lars Kiertzner og mener heller ikke, at den nye revisorlov lever op til formålet om øget kvalitet. Hvor de to andre peger på indskrænkningen af revisors muligheder for at levere rådgivning til kunden. Mener Carsten Høj Hansen, at revisionskvaliteten mindskes grundet rotationen. ” *Nej, jeg synes, vi taber på rotationen, for jeg forstår ikke, hvorfor vi roterer firmaer, vi taber kvaliteten der. Der synes jeg, der var så mange andre gode ting i gang og er i gang*” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Han mener, at firmarotationen er med til at mindske kvaliteten modsat de andre to. Begge områder er iværksat for at hæve revisors uafhængighed.

I ovenstående afsnit om revisionskvalitet, blev det slået fast, at uafhængighed har en indflydelse på revisionskvaliteten. En høj grad af uafhængighed kan påvirke revisionskvaliteten i en positiv retning. Lars Kiertzner og Kristian Koktvedgaard peger begge på, at især forbud mod bestemte rådgivningsydelser samt 70 % cappet kan have en negativ indflydelse på revisionskvaliteten. Derimod peger Carsten Høj Hansen på firmarotationen, som den der vil påvirke revisionskvaliteten i en negativ retning.

Skal man se objektivt på det. Er det klart, at hvis man forbyder revisor at lave en række rådgivningsydelser, der gør, at revisor kan blive for involveret i virksomheden og ledelsens beslutningstagen Vil det øge uafhængigheden, hvis man ikke længere må udføre disse former for rådgivning. Yderligere indskrænker man muligheden for at udføre de helt store rådgivningsopgaver

ved også at tilføje et cap på 70 %, således at man kun må udføre rådgivningsopgaver for maksimalt 70 % af revisionshonoraret. Dette styrker også revisors uafhængighed. Derudover er der bestemmelsen vedrørende firmarotationen, det giver mening, at revisor er mere uafhængig, når personen kun er revisor for virksomheden i en bestemt periode. Men hvis man nærlæser bestemmelsen, er den formuleret på en uheldig måde i dansk kontekst. Bestemmelsen fremgår af selskabslovens § 144a:

”Uanset artikel 17, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 537/2014 af 16. april 2014 om specifikke krav til revision af virksomheder af interesse for offentligheden kan generalforsamlingen i et kapital selskab omfattet af revisorlovens § 1a, nr. 3, vælge revisor i maksimalt

- 1) 20 år, hvis en udbudsprocedure er gennemført i overensstemmelse med artikel 16, stk. 2-5, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 537/2014 af 16. april 2014 om specifikke krav til revision af virksomheder af interesse for offentligheden med virkning for revisionen efter udløbet af en varighed på 10 år, eller*
- 2) 24 år, hvis generalforsamlingen efter udløbet af en varighed på 10 år vælger yderligere mindst en revisor til at udføre revisionen. ”*

Denne formulering betyder, at PIE-virksomheder, skal i udbud hvert 10. år. Hvis en virksomhed vælger, at revisionen skal gå i udbud efter syv år, og genvælger sin revisor, så skal virksomheden gå i udbud igen tre år efter. Dette gælder også selvom de har valgt den samme revisor. I Storbritannien har man formuleret loven således, at hvis man gør ovenstående, så mister man de sidste tre år af den 10 årige periode. Derved kan man fortsat vente op mod 10 år før man skal i udbud igen. Men således er loven ikke formuleret i Danmark. Carsten var også opmærksom på, at firmarotationen er lidt for hårdt formuleret ” *Jeg har snakket med Peter Krogslund omkring den her, fordi i UK, der har de gået ind og tolket anderledes og sagt, at hvis du roterer efter eller går i udbud efter syv år, så mister du bare de sidste tre år... Og der har jeg så haft fat i Peter Krogslund og sendt dem tolkningen derover, om vi ikke kan gøre på samme vis i Danmark. Der siger han, at den her regel står i selskabsloven... Og den måde de har formuleret den på, den er så skarp, at de ikke har mulighed for at dispensere, der står, hvis man læser den op, han læste den op. Så læste han, at der står, at det er efter 10 år. Og det kan de ikke gå ind og sige og tolke anderledes, det mente han ikke, det var simpelthen at trække den for langt. ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4).*

Dette betyder, at vi har tolket lovgivningen så stramt, at det kan sætte nogle virksomheder i nogle lidt underlige situationer. De kan risikere at miste år, de har deres revisor eller tvunget ud i et udbud igen, selvom de efter få år vælger samme revisor. Her er det svært at se, hvad de vinder på uafhængigheden i den her bestemmelse. Det er klart, at revisionshusene kun kan være revisor for virksomheden i maksimalt 24 år.

Firmarotationen gør intet godt for revisors uafhængighed, derudover kan det også påvirke revisors motivation især det sidste år af revisionen, ”... *man kan vel heller ikke lade være med at tænke, hvad med det sidste år. Der er jo nok ikke den store investeringslyst fra revisionsfirmaet... jeg synes man taber noget på kvaliteten, der synes jeg måske de kvalitetskrav, der er til revisionsfirmaerne i dag jo sådan bliver mere og mere skærpede med tilsynet hvert eneste år nu, godt nok i et mindre omfang gør, at der er stor fokus på kvaliteten, så jeg synes ikke, man skulle have taget firmarotationen med, jeg synes man skulle have beholdt personrotationen, jeg kan ikke se firmarotationen betyder så meget.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4).

Det er ikke kun Carsten Høj Hansen, der er utilfreds med den nye firmarotation, ” ... *problemet er, at nogle af de nye krav, og det er især den tvungne firmarotation, det er nogle af kravene til, hvordan man behandler uafhængighed og andet. Det er meget belastende specielt den måde, man har designet reglerne, det er måske fair nok at der er nogle ting, vi godt ville opnå, men de værktøjer man har hevet frem er meget, meget besværlige for virksomhederne.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1). Det er tydeligt, at begge er utilfredse med den regel. De mener ikke, at bestemmelsen øger revisors uafhængighed. Da der i forvejen er regler, der tager højde for denne problemstilling, da man indførte partnerrotationen.

Hvor både DI og revisorerne er utilfredse med firmarotationsordningen, har Lars Kiertzner en lidt anden holdning. ” *Ja, men rotationsordningen virker kun på toppen, det er ikke så interessant, synes jeg. Det er nærmest ligegyldigt.* ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

Lars Kiertzner mener, at firmarotationen, som kun rammer PIE-virksomheder er ligegyldig, da den rammer virksomheden på toppen. Det er underligt, at der kan være så stor forskel på, hvad de forskellige mener, er godt eller dårligt for revisorbranchen. Men Carsten Høj Hansen kommer med endnu et godt argument for, hvorfor firmarotationen kan være en udfordring, man skal have et kendskab til virksomheden ” *Nemlig, det siger man ligesom at det tager et år.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Hvilket betyder, hvis man skal analysere på sætningen, vil afgående revisor ikke være motiveret for at lave en ordentlig revision, eller investeringslysten er der i hvert fald ikke. Dette kan

påvirke revisionskvaliteten negativt. Det tager den nye revisor omkring et år, før man kender virksomheden ordentligt. Hvilket vil sige, at man første år får en ringere kvalitet, fordi revisor endnu ikke har et ordentligt kendskab til virksomheden.

Der hvor der tabes på revisionskvaliteten, er ifølge Carsten Høj Hansen på rotationsordningen, ” *Det tror jeg ikke nej, det er jo egentlig lidt det, rotationen højner ikke revisionskvaliteten...* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Kristian Koktvedgaard er overvejende enig med Carsten Høj Hansen. ” *Hvis du vil øge kvaliteten, så hjælper det ikke med det samme at sige, at vi skal skifte revisor, det kan der være andre årsager til, at man vil, men hvad er det så, man lægger vægt på, og hvad er det for noget, man vælger fra.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Ligesom Carsten mener Kristian Koktvedgaard heller ikke, at hvis man vælger en anden revisor enten på grund af lyst eller tvang så højner det ikke kvaliteten. Det eneste det ændre er, at virksomhederne nu skal bruge flere penge på udbudsprocedurer, end de skulle før. Der kan være mange grunde til, at man vælger en anden revisor, men det er ikke kvaliteten, der tænkes på i den sammenhæng. Men de er ikke kun negative over for de nye EU tiltag. De mener også, at andre aspekter vil påvirke revisionskvaliteten i en positiv retning, herunder rådgivningen. ” *rådgivning det må jo sige isoleret set gør det jo nok, revisor bliver mere uafhængig og alt andet lige bliver revisionen også mere uafhængig og så må kvaliteten også blive bedre.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Det vil sige, der er tiltag som vil påvirke revisionskvaliteten positivt.

Det er tydeligt, at formålet om højere revisionskvalitet er noget, alle har en interesse i, og som er positivt for en branche som revisorbranchen. Det kan være med til at styrke branchen samt tilliden til revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant og de regnskaber, som revisor reviderer. Beskrevet i ovenstående afsnit om, hvad der forstås ved revisionskvalitet, må det understreges at det øgede fokus på kvalitetssikringen og de kompetente myndigheder i de forskellige lande, som skal sikre kvaliteten, er positivt for den samlede revisionskvalitet.

Man kan overordnet sige, at det vil være svært at afgøre på nuværende tidspunkt, hvorledes de nye tiltag vil påvirke revisionskvaliteten positivt eller negativt. Der er nogle tiltag, der vil have en positiv indvirkning på revisionskvaliteten, herunder den øgede kvalitetssikring. ” *Og dybest set, hvis kvalitetskontrollen bliver bedre, det er den, der har potentialet til det, fordi den skal være mere risikobaseret og mere fokuseret, og PIE virksomhederne bliver den mere fokuseret på PIE-kontrollen end V-kontrollen på de kunder, man har. Alt det der har potentialet til, men det afhænger af udførelsen, og den tør jeg ikke sige noget om. Det er også fordi at nu bliver det en embedsværks*

kontrol i PIE revisionsvirksomhederne helt entydigt og i godkendte eller i ikke revisions PIE virksomheder, der bliver det stadig kvalitetskontrolleret, men de rapportere nu til Erhvervsstyrelsen og ikke revisortilsynet. ” (Lars Kiertzner, bilag 2). Lars Kiertzner håber, at den ændrede myndighedskontrol vil have en positiv indvirkning på revisionskvaliteten. Ændringen betyder i sig selv færre kontroller. Virksomheder vil i fremtiden ikke kontrolleres, da der er gået 6 år. De vil blive valgt da der er en øget risiko for at der kan være fejl, mangler, uafhængighedsproblemer mv.

5.3. Analyse af udvalgte skærpende artikler i forordningen

Den nye EU forordning og direktivet skærper både revisor og virksomhedernes måde at interagere på. Men har disse skærper være nødvendige i forhold til den verden, vi er i i dag. ” Jeg vil sige, at jeg synes ikke, der var behov for at lave stramninger på det grundlag vi havde. Så skulle man have ventet og set på nogen af de sager, der var løbet i gennem. Og så sagt er der noget, der generelt kræver en ændring. I stedet for at starte med at lave ændringen, før man har det oplyste grundlag. ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Det er helt tydeligt, at DI ikke er enige i, alle de stramninger der blev indført med den nye EU forordning og direktiv. Erhvervsstyrelsen har ingen holdning til de stramninger, der blev indført i den nye forordning og direktiv; ” Igen det er en politisk beslutning, det der ligger i det er, at det er baseret på ny regulering. En ændring af revisordirektivet og en forordning, der gælder for revision af virksomhed af interesse for offentligheden altså de her PIE-virksomheder. Men også hvor der er nogen regler, der også gælder direkte for PIE-virksomhederne... Og som sagt EU-regulering det er vi forpligtet til at gennemføre i national lovgivning. Den lov der er blevet vedtaget, det er konsekvenser af de ændringer, der kommer i revisordirektivet, som skulle implementeres i national lovgivning og derudover så forordningen. ” (Peter Kroglund Jensen, bilag 3).

De har ingen direkte holdning til, om de mener, at lovgivningen blev strammet for meget eller om man skulle have ventet nogle år. Så havde man set, hvad de tidligere indførte regler og ændringer havde bidraget med. Lars Kiertzner er modsat Kristian Koktvedgaard mere positivt stemt over for de ændringer, der blev indført ” Påtegning og erklæringsbekendtgørelsen skulle jo laves om... Kvalitetskontrollen er jo meget fornuftig, og sanktionssystemet er også meget fornuftigt... Så derfor kan man sige, der er mange gode delelementer i det... I den store PIE reform der er man ikke landet ret godt. Det er ikke nødvendigvis Kommissionens skyld, det er også medlemslandene og parlamentet, det er jo dem, der laver optionerne, det ville Kommissionen jo slet ikke have lagt ind, det var noget medlemslandene gjorde. ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

Lars Kiertzner er positivt stemt over for rapporteringsændringerne, kvalitetskontrollen og det ændrede sanktionssystem. Men de regler, der gælder PIE-virksomhederne, er han ligesom Kristian Koktvedgaard enig i ikke er endt ret godt. Skærperne var ikke nødvendige, eller i hvert fald ikke gennemtænkte. Lars Kiertzner kommer her ind på de kompromiser, der har været nødvendige at indgå for at få forordningen og direktivet vedtaget. Hvilket betyder, at nogle lande har strammet hårdere end EU foreskriver, og andre lande som f.eks. Danmark har lavet en minimumsimplementering, hvor de følger de mest lempelige regler, EU fremsætter. Selvom de har valgt denne form for implementering er skærperne for revisors arbejde stadig omfattende.

Yderligere blev der i forbindelse med EU's udgivelse af grønbogen af Dansk Erhverv udarbejdet en undersøgelse blandt danske virksomheder omkring deres syn på de forskellige ændringer, der blev lagt op til. Undersøgelsen er udsendt til 152 virksomheder. Svarprocenten var 12, hvorfor man skal forholde sig skeptisk til nedenstående. Da det ikke med sikkerhed kan siges, om undersøgelsen viser et retvisende billede.

Virksomhederne blev adspurgt, hvorvidt det øgede kvaliteten, hvis revisor stod for både rådgivning og revision af virksomheden. Her svarede 84 %, at de enten var enige eller overvejende enige i, at revision blev bedre, da revisor opnåede en bedre indsigt i virksomheden (Dansk Erhverv, 2012, s. 2). De blev omvendt også spurgt ind til, om kvaliteten blev ringere, hvis revisor forestod begge opgaver, da revisor så ikke var uafhængig, her svarede 78 %, at de var helt uenige eller overvejende uenige (Dansk Erhverv, 2012, s. 3).

Herefter er der i undersøgelsen fokus på revisors uafhængighed, hvor 2 ud af 3 virksomheder ikke mener, at der skal gøres yderligere for at øge revisors uafhængighed, dog mener 22 % at der er et sådant behov (Dansk Erhverv, 2012, s. 3). Yderligere er der i undersøgelsen fokus på rotationsordningen. De adspurgte virksomheder er ikke tilfredse med ordningen. De vil selv bestemme, hvor længe de ønsker at have deres revisor (Dansk Erhverv, 2012, s. 5-6). Selvom undersøgelsen viser, at virksomhederne ikke er tilfredse med de nye forslag mener virksomhederne ikke, at der er behov for at ændre måden revisor arbejder på. Man skal være opmærksom på, at undersøgelsen ikke er repræsentativ. Den er i hvert fald interessant, da den kan tegne et billede af, hvorledes virksomhederne ser på den nye lovgivning.

Det er svært at vurdere, hvorvidt skærperne er velbegrundede. I de følgende afsnit vil et udvalg af de skærper, der vurderes mest relevante i forhold til revisors arbejde samt uafhængighed, gennemgås. Firmarotationen er dog ikke med, da det er nævnt i foregående afsnit, samt at det er

vurderet, at ordningen ikke som sådan har en indflydelse på revisors uafhængighed. På baggrund af den følgende analyse, vil det vurderes, hvorvidt skærperne er velbegrundede og har en positiv indflydelse på revisors uafhængighed samt revisionskvaliteten.

5.3.1. Revisionsudvalgene

Revisionsudvalg var allerede implementeret i Danmark og det var allerede en del af de PIE-virksomhederne. Det der blev ændret med den nye forordning og direktivet var, at for det første kan medlemmer af revisionsudvalgene nu sanktioneres på lige fod med revisor. For det andet var deres beslutningstagen i de store PIE-virksomheder blevet yderligere besværlig gjort af de nye krav og forbud, der trådte i kraft. Men hvordan ser de forskellige interessenter på revisionsudvalgenes nye rolle.

Kristian Koktvedgaard er ikke i tvivl om, at revisionsudvalgene besidder de kompetencer, der skal til for at besidde deres erhverv. Det han sætter spørgsmålstegn ved, er den manglende klarhed i lovgivningen *”Når du nu sidder ude i et revisionsudvalg og skal sige; ”ja men der står noget om noget compliance... de (revisor) må sikkert godt udfylde min selvangivelse, på baggrund af nogen af mine tal. Må de (revisor) lave transferpricing dokumentation? ” Ja og nej, nogen siger de må og nogen siger de ikke må, og hvor er grænsen? Hvornår er det compliance arbejde, og hvornår begynder det at have en effekt på dit regnskab. Der ligger ikke rigtig noget som helst du kan støtte dig til. Hvad gør revisionsudvalgene så? De tager den mest strenge tilgang til det. ”* (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Kristian Koktvedgaard hentyder til, at der endnu ikke er udkommet en vejledning fra Erhvervsstyrelsen eller fra EU. Det betyder, at revisionsudvalgene ikke ved præcis, hvordan lovgivningen skal forstås. F.eks. som Kristian Koktvedgaard nævner, er det svært at afgøre, om revisor må lave Transfer Pricing (TP), og i hvilket omfang må de rådgive på dette område. At revisionsudvalgene kommer til at tage den mest strenge tilgang til revisors arbejde giver god mening, *” det stakkels revisionsudvalg, der skal sidde på toppen i den danske PIE og tage stilling til, om revisor både up-stream og down-stream overtræder nogle regler, det bliver indviklet, og nu kan de som sagt sanktioneres, det er helt central nyt. ”* (Lars Kiertzner, bilag 2).

Problemet med den nye EU-lovgivning er, at der med de mange optioner er opstået noget af et broget landskab, når det kommer til reguleringen af revisors opgaver, herunder rådgivningsydelse, rotationer mv. Mange lande har valgt at indføre andre eller strengere regler end EU forskriver. Herved

bliver det især svært for revisionsudvalget på toppen af en PIE-virksomhed. De skal pludselig have et overblik over mange flere landes regler, da de varierer fra land til land.

Hvis et PIE-moderselskab har et PIE-datterselskab i et andet EU land, vil et realistisk bud være, at for især koncernrevisor for en PIE-virksomhed, at de kun vil forestå revisionen. Andre revisionshuse eller rådgivningshuse vil hjælpe med andre rådgivnings- eller skatteydelse. På den måde kan revisionsudvalgets medlemmer være sikre på, at de ikke kommer i problemer i forhold til andre landes lovgivning. Hvor det før var moderselskabets retningslinjer, der blev fulgt skal alt nu afgøres territorielt. Dette betyder, at i princippet kan det være, at revisor i Danmark kan udføre en slags ydelser for en PIE-virksomhed, mens det er total ulovligt i en andet lands nationale lovgivning.

En anden tilgang kommer Carsten Høj Hansen ind på, ”... *det kommer også til at være den laveste fællesnævner, fordi det er jo de væsentlige. Selvfølgelig skal de være PIE i det enkelte land for at de bliver ramt, hvis man tager en børsnoteret, så er der normalt kun en PIE oppe i toppen, hvis du tager en bank, den bliver tricky, fordi deres virksomheder er PIE i de enkelte lande også.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4).

Dette betyder, at hvis man som revisionsudvalg vil have mest mulig hjælp fra sin revisor, men er i et netværk af flere PIE-virksomheder inden for EU, vil det højt sandsynligt betyde, at det land med de mest restriktive regler bliver fulgt. Det vil sige, er der et EU-land, hvor man f.eks. ikke må lave skatteydelse, så er der ingen af revisorerne i netværket eller for datterselskaberne, der laver skatteydelse også selvom nogle ydelser er tilladte i de enkelte lande. Et eksempel er Holland, der har valgt en meget restriktiv tilgang til firmarotationen. Der må man kun være revisor for en virksomhed i 8 år, og der er ingen muligheder for genvalg.

Erhvervsstyrelsen ser ikke, at ændringerne for revisionsudvalgene er store, da mange af de opgaver der er kommet til allerede var fastsat med ændringerne i revisorloven tilbage i 2008. ”... *hvis man kigger på de opgaver, der står i artikel 31 omkring revisionsudvalg, så er det jo stort set en videreførelse af de opgaver, de allerede havde. Der, hvor man kan sige, at det gør noget mere udfordrende, det er jo, at en opgave, de har med at indstille revisor til valg på GF. Jamen den bliver mere kompleks i og med, at nu er der fastsat egentlige regler omkring udpegelsesproceduren, der skal gennemgås i forordningens artikel 16, så selve processen omkring deres indstilling til bestyrelsen er blevet mere kompliceret. Og omkring uafhængighed er det også blevet mere komplekst i og med, at nu skal de forholde sig i forhold til uafhængighedsreglerne og uafhængighedsbekendtgørelsen, men nu ligger der nogle specifikke krav i forordningen, hvor også nogen af overvågningsopgaverne*

omkring revision eller uafhængigheden også har nogen cross-border issues, som de i højere grad end tidligere skal forholde sig til. ” (Peter Krogslund Jensen, bilag 3). Dog erkender Erhvervsstyrelsen, at der kan forekomme en del flere cross border problemer i forbindelse med den nye EU forordning og direktiv. På grund af de mange forskellige valg af optioner på tværs af Europa.

Alt i alt, må man indrømme, at den nye EU forordning og direktivet skaber større problemer for revisionsudvalgene. Der er kommet flere krav og deres opgavebyrde er blevet tungere. Derudover er, der en reel mulighed for, at hvis ikke de udøver deres arbejde på en ordentlig måde, kan de risikere, at blive straffet med bøde. Hvilket ikke tidligere har været en mulighed. Især Kristian Koktvedgaard efterlyser en vejledning, da der er mange uklarheder i lovgivningen, og det kan være svært at tolke, hvilke opgaver revisor må påtage sig, og hvilke opgaver, som er forbudte. ”... *det jeg siger til vores revisor at når de skal ud til revisionsudvalgene ... når vi kommer der til vi skal jo være 100 % sikre på at vi kan levere opgaven, vi må ikke, der må ikke være nogen tvivl for så skubber vi ligesom den tvivl over til dem. Så vil et hvert ansvarligt revisionsudvalg sige, hvis der er den mindste tvivl, jamen så lader vi være.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4).

Samme urolighed kan der være blandt revisorerne, for de skal ligeledes være klar over, om de kan udføre en opgave eller ej. De skal være helt skarpe på, hvilke opgaver de kan levere, og hvilke opgaver de ikke kan levere. Derfor er den manglende vejledning også efterlyst hos dem. Men det kan også skabe andre problemer for revisionsbranchen, ” *i andre tilfælde hvis vi er i tvivl, og så forstår jeg det i hvert fald sådan på Styrelsen hvis de kommer med en vejledning eller EU kommer med en vejledning senere, der siger, det der er forbudt, så må vi jo stoppe ydelserne, men det kan jo ikke betyde, at de så kommer efter os, og siger, hvad så vi gjorde jo hvad vi kunne, og har noteret for det, men det er ikke særlig sjovt, og det giver et dårligt billede af branchen, fordi så tolker vi det på den ene måde, og så tolker i EY det på en lidt anden måde, selvom vi snakker sammen.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4).

Ovenstående citat viser jo meget godt, de problemstillinger den manglende vejledning leder til. Hvis Deloitte tolker reglerne på den ene måde, mens EY tolker på en anden måde, kan det skabe forvirring i revisionsudvalgene. Hvis man har et bestyrelsesmedlem, der sidder i flere bestyrelser, og EY så beretter, at denne type ydelse kan laves, mens Deloitte siger det modsatte. Hvem skal man så tro på? Der vil klart blive en tendens til, at revisor for PIE-virksomhederne ikke får lov til meget andet end at lave revision, det er det. Så vil de anvende andre revisionshuse eller rådgivningsvirksomheder til de andre opgaver i frygt for, at de bliver sanktioneret.

Dermed må man formode, at fremtiden for revisor, der reviderer PIE-virksomheder bliver drastisk anderledes. Det vil udelukkende være revisionsmæssigt i hvert fald, ind til der kommer en vejledning enten fra Erhvervsstyrelsen eller fra EU. Revisionsudvalgene tør ikke tage nogen chancer. De kan selv blive dømt, hvis det viser sig at være en ulovlig ydelse, de har købt. Dermed må det konkluderes, at revisionsudvalgene og deres større opgave også vil have en indflydelse på revisors arbejde og det samarbejde, der foregår mellem de to. Revisor vil revidere og revisionsudvalgene vil kigge andre steder hen for at få hjælp med de opgaver, som revisor ikke længere må udføre.

5.3.2. Skærpelsen af revisors uafhængighed

En yderligere tilføjelse til den lange liste af nye bestemmelser der blev indført i forbindelse med EU forordningen og direktivet, var en skærpelse af revisors uafhængighed. Det var vurderet, at revisor ikke var uafhængig nok, og der blev tilføjet en artikel vedrørende revisors vurdering af uafhængigheds truslen. ” *Ikke i Danmark. Altså man skal kapere de ting, der er sat ind i lovgivningen, udspringer ikke af en dansk kontekst. Jeg tror faktisk ikke, at du kan finde noget som helst i den forordning eller direktiv, der udspringer af et problem i Danmark. De udspringer af problemer andre steder, nogle oplevede og nogle faktiske i Frankrig, Spanien og andet.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

At mange af de problemstillinger, der er lovgivet om, udspringer ikke af danske forhold, er også beskrevet ovenfor. I dette tilfælde er der tale om skærpelsen af revisors uafhængighed, som ikke udspringer af danske forhold. De udspringer af andre forhold i Europa, men var det virkelig et stort europæisk problem eller nærmere et problem i de enkelte lande. ” *Men problemet er at det har været meget få observationer i få medlemslande, som har gjort, at den daværende kommissær fandt det nødvendigt, at lave sådan en ændret tilstand.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Dermed virker det ikke som et gennemgribende europæisk problem, men nærmere at enkelte lande skulle stramme op på deres egne politikker og derigennem havde problemet været løst. Kristian Koktvedgaard er ikke enig i den store ændring, der vedrører revisors uafhængighed ” *I hvert fald ikke i det omfang, det er sket i revisorloven... men altså revisorloven udspringer næsten direkte af direktivet og forordningen. Jeg mener egentlig, at vi havde rimelig godt styr på det, og vi havde nogle disciplinærsager, der nok skulle klare, om man så må sige, der hvor problemerne var.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Danmark har ligesom af mange af de andre europæiske lande et sanktionssystem, når det kommer til revisor. Hvis revisor ikke lever op til det etiske kodeks eller på anden måde overtræder lovgivningen

i stedet for at øge fokus på revisors og dennes uafhængighed, burde man have ladet sanktionssystemet klare sagerne og ikke skærpe revisors uafhængighed.

Det er især revisors uafhængighed, når det kommer til PIE-virksomheder, der er blevet skærpet, hvilket kan virke mærkværdigt. ”... *der er jo ikke mange sager om uafhængighed. Der er jo ikke nogen af de store sager, der vedrører uafhængighed. Jeg synes, når man ser de værste tilfælde, så er det dårlig revision. Man kan aldrig udelukke, at der ligger en eller anden honorarafhængighed bagved, men hvis der gør det, løser det her jo ikke problemet, altså det tror jeg ikke, fordi det der 70% cap, det er jo fint nok, men altså hvis vi ser nogen af de værste sager, så er det jo bare dårlig revision. Uafhængighedssager dem finder man især i små revisionsfirmaer, der finder man en del.* ” (Lars Kiertzner, bilag 2). Det Lars Kiertzner kommer ind på her, vedrører de faktiske sager, der de seneste år har været dømt eller givet bøder ved.

Det, der er afgørende her, er, at hvis EU's undersøgelse holder stik, så foregår langt de fleste PIE-revisioner hos de 4 store revisionshuse. Det er også de virksomheder med færrest uafhængighedsproblemer. For det første skal revisorer følge uafhængighedsbekendtgørelsen. Inden hver kundeopgaver erklærer man sin uafhængighed, samt der er interne kontroller med revisors uafhængighed. Derfor er det sjældent set, at der har været uafhængighedsproblemer i de fire store huse. Det seneste hus, der fik en kæmpe bøde for overtrædelse af uafhængighedsreglerne, var EY i USA, men de danske virksomheder har ikke haft de problemer. Der er det pudsigt, men også forventeligt, at det er de små revisionshuse, der har større problemer med uafhængighedsproblematikken, deres marked er mindre, de sidder generelt i lokal områder, hvor alle kender alle, det kan her være svært at distancere sig som revisor. ”... *men jeg tror bare ikke, at uafhængigheden har været et stor issue. Det tror jeg faktisk ikke, at det har. Der er dårlig revision, men det løser man jo ikke på den måde.* ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

Det nævnes her, at uafhængighed og især sager om uafhængighed generelt ikke har været et stort problem i Danmark. Der forekommer nogle få sager, men de finder oftest sted i mindre revisionshuse. Det Lars Kiertzner vurderer til at være et problem, er dårlig revision, og det kan en skærpelse af uafhængighedsreglerne ikke ændre ved. Om det er revisionskvaliteten, der er får dårligt eller manglende egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis er svært at afgøre. Dette er tidligere nævnt i afhandlingen, at selvom uafhængigheden kan være med til at give et billede af en bedre revisionskvalitet, behøver det ikke udelukkende at være tilfældet, selvom man bør kunne se en sammenhæng mellem større uafhængighed, mere objektiv og derigennem bedre revisionskvalitet,

men dette behøver ikke at være tilfældet. ” *Jeg er ikke sikker på, at forordningen netto får positive effekter...* ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

Erhvervsstyrelsen vurderer skærpsen af revisors uafhængighed anderledes, ” *...der har også været mange sager i Danmark, hvor man har kunnet undret sig over, at der er givet en blank påtegning på de finansielle virksomheder, hvor de kort tid efter er gået konkurs. Så kan man spørge sig selv, om det er pga. uafhængighed eller har de dårlige revisorer. Altså det et spørgsmål der altid kan rejses, men det der ligger i, når man skærper kravene til uafhængighed, det er jo også, at man hele tiden sikre, at revisor har den fornødne skepsis i udførelsen af opgaverne, at man sikrer, at man har den afstand, og man direkte kan sige, at der en direkte sammenhæng mellem fejl og uafhængighed, det er jo rigtigt vanskeligt at sige, når revisor udfører sin revision* ” (Peter Krogslund Jensen, bilag 3).

De ser, at der har været tilfælde, som nævnt tidligere, hvor revisor har givet en blank påtegning til en virksomhed, som lidt tid efter er erklæret konkurs. Det er svært at afgøre, om der er tale om en uafhængighedsproblemstilling, en intimideringstrussel, eller om der var tale om dårlig revision. Modsat Lars Kiertzner, som mener, at det tit har været et problem med dårlig revision. Mener Erhvervsstyrelsen ikke, at man kan se det sådan, det er svært at afgøre, hvorvidt fejlen skyldes problemer med uafhængigheden eller blot dårlig revision. Man har måske en tendens til at hælde til det sidste og give Lars Kiertzner ret. Der er oftest tale om dårlig revision, og som lovsystemet fungerer i Danmark, er man uskyldig til det modsatte er bevist. Siden der ingen domme har været de seneste år vedrørende uafhængighedsproblematikken, er man endnu mere tilbøjelig til at give Lars Kiertzner ret.

Carsten Høj Hansen er enig med Lars Kiertzner og Kristian Koktvedgaard og mener ikke at skærpsen af revisors uafhængighed var nødvendig, ” *Næ ikke på uafhængigheden, så kunne de bare have hængt nogen nede på torvet. Jamen altså det er jo det. Så find ud af dem, der har lavet noget og så hæng dem.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Han mener ligesom Kristian Koktvedgaard ikke, at det var nødvendigt at skærpe reglerne. Man burde have lavet en form for skræmme kampagne og ”hænge nogen nede på tovet”. Ment på den måde, at hvis nogen blev straffet hårdt nok, ville det få dem til at makke ret og skræmme andre til ikke at følge deres eksempel.

Det må formodes, at skærpsen af den danske revisorlovgivning ikke var begrundet med forhold i Danmark, selvom Erhvervsstyrelsen er af en lidt anden mening. Der ingen i de store revisionshuse, der er dømt for ikke at overholde uafhængighedsbestemmelserne. Hvorfor det ikke virker berettet på det grundlag Kommissionen anvendte med få observationer i andre EU-lande og med helt katastrofale

revisionsudvalg i Spanien, at det blev lagt for grund til, at nu skulle revisors uafhængighed under luppen og skærpes yderligere.

5.3.3. Ændringen af PIE-definitionen

En anden ændring, som de fleste er positive over for er ændringen af PIE-definitionen. Forskellen mellem de to definitioner er beskrevet under teori afsnittet. Det handler i bund og grund om en indskrænkning af PIE-definitionen, hvor en række virksomheder ikke længere anses som PIE-virksomheder herunder statslige aktieselskaber og store unoterede C-virksomheder. Grunden til at man ændrede PIE-definitionen i forbindelse med i ikrafttrædelsen af den nye EU forordning og direktivet, var kravene til PIE-virksomheder blev yderligere skærpet. Da man valgte en minimumsimplementering i Danmark valgte man dermed også at følge EU's definition af PIE-virksomheder og dermed indsnævre definitionen.

De fire udvalgte personer blev alle spurgt indtil, om de var enige i ændringen af PIE-definitionen, *”Vi er ikke enige eller uenige i noget. Det er det politikerne har besluttet, og det er det, vi lever efter. ... i det forslag ministeren fremsatte der skær man PIE-definitionen helt ned til minimum, ... de virksomheder, der bliver omfattet af forordningen følger, der nogle store byrder med, både på revisionen, både for revisor og i sidste ende for virksomheden, der skal betale for revisionen. Og regeringen har en dagsorden om at færrest unødvendige byrder på virksomhederne, og at man ikke går videre i lovgivningen end EU kræver. ”* (Peter Kroglund Jensen, bilag 3). Erhvervsstyrelsen har som sådan ingen holdning til ændringen af definitionen, men forklarer baggrunden for, at ændringen blev foretaget. Nemlig at den nye forordning lægger et stort pres og en større omkostningsbyrde på de virksomheder, der omfattes af definitionen.

” Det synes jeg var fornuftigt, nu har vi ligesom fået fat i dem, der har offentlig interesse, jeg tænker på de børsnoterede, og alle dem som passer på vores penge, eller en endnu bredere kam eller sørger for, at vi har nogen penge når det går skidt eller forsikringer osv. Det synes jeg sådan set er fint, hvor jeg synes før i tiden, sloges vi virkelig med at alle de virksomheder der blev underlagt finanstilsynets kontrol, da det så henover årene blev justeret, men i princippet var det jo alle, den lokale grillbar var også omfattet af PIE-begrebet. ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Revisorerne er enige i, at PIE-definitionen skulle indsnævres, da den tidligere definition af PIE-virksomheder var for bred og omfattede for mange virksomheder, også den lokale Kina-grill, som Carsten kommer ind på her. Det er klart, at revisorerne er positivt stemt over for den snævre definition.

” Jeg synes, det ville være tåbeligt ikke at gøre det, fordi de ting, der kommer væltende henover PIE-virksomhederne, gør dem ikke mere konkurrencedygtige. Du kan godt finde nogle enkelte tiltag, som måske øger uafhængigheden, men den samlede palette af problemstillinger, der udspringer af den her, er jeg simpelthen ikke enig i, jeg mener ikke, det er i nogens interesse, men det er der jo nogen lovgiver, der har valgt at sige, at det er. Men det er i hvert fald dyrt. Det er besværligt. ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1). DI var enige i, at PIE-definitionen skulle ændres, men har en generel holdning til, at det nye forordning og direktiv ikke er velbegrundede. Det er klart, at det er positivt, at PIE-definitionen indsnævres, for der er regnet på det, og det kan koste op mod 500.000 kr. at være medlem af PIE-klubben. De øgede omkostninger er ikke velanset, men nu rammer det færre virksomheder, dermed er det en overordnet positiv beslutning at ændre PIE-definitionen.

”... det er noget af det, vi har lobbyet allermest for at få ændret. ” (Lars Kiertzner, bilag 2). En af FSR's mærkesager i arbejdet med implementeringen af den nye forordning og direktiv har været, at få ændret PIE-definitionen, da dette har en stor betydning for virksomheder og revisorer. Lars Kiertzner kommer netop også ind på, hvor omkostningstungt det er at være en PIE-virksomhed. Han uddyber yderligere *” Men så havde vi jo en hel række virksomheder, der tidligere var omfattet, som nu ikke længere er omfattet. Og det har vi jo hele tiden argumenteret for, at de skulle ikke med, fordi det koster 0,5 mio. kr. om året at være med i den klub. Og det vil være overimplementering at pålægge erhvervslivet så store omkostninger. Og så har vi jo også hele tiden haft den der med, vi har ikke været altså, reformen har ikke groet i vores have, altså, PIE-reformen har jo groet i EU kan man sige, og i Kommissionen især. ”* (Lars Kiertzner, bilag 2).

Det er hermed ret tydeligt, at DI, FSR og revisorerne er enige i, at ændringen af PIE-definitionen var en positiv ting for de danske virksomheder og erhvervslivet. Erhvervsstyrelsen har ingen holdning til, om ændringen var god eller dårlig, men forholder sig blot til de faktuelle forhold og baggrunden for ændringen af definitionen. FSR og revisorerne er positivt stemt over for ændringen, mens DI mener, at det var da det mindste politikkerne kunne gøre, når de allerede havde ændret så meget andet. Alt i alt, må hermed konkludere, at ændringen af PIE-definitionen må anses for at være noget af det mest positive, den nye revisorlov bringer med sig.

5.3.4. Forbuddet mod rådgivningsydelser

En af de allerstørste diskussioner vedrører nok en af de mest kontroversielle ændringer, nemlig de ikke-revisionsrelaterede ydelser. Før i tiden har der været få regler om, hvad revisor kunne hjælpe kunden med. Det har primært været i forbindelse med trusler mod uafhængigheden, herunder

egeninteresse. Det har generelt været situationer, hvor revisor går ind og tager ledelsesbeslutninger, der har været kritiske og været i strid med revisors erhverv. Men er rådgivningsydelser så stor en trussel mod revisors uafhængighed, at disse bør forbydes. Tilbage i 90'erne var det således, at revisor udførte revision af virksomheden og ikke andet. Op gennem 00'erne blev det mere almindeligt, at revisor også rådgav den virksomhed revisor reviderede på grund af det store kendskab, revisor havde opbygget til virksomheden. Der findes ikke videnskabelig dokumentation for, at rådgivning har en negativ indflydelse på enten revisors uafhængighed eller revisionskvaliteten.

Ifølge Lars Kiertzner findes der ikke nogen videnskabelig dokumentation for at rådgivning skader revisionskvaliteten eller revisors uafhængighed. *"... man har fået begrænsninger i en masse rådgivningsydelser. Og der er jo ingen videnskabelig dokumentation for, at omfanget på rådgivning har en negativ korrelation med revisionskvaliteten, men man har forskning, der rent faktisk viser, at der er ikke er nogen sammenhæng, og der er ligefrem forskning, der viser, at der er en positiv sammenhæng jo mere rådgivning jo bedre revisionskvalitet."* (Lars Kiertzner, bilag 2).

Hvis der foreligger videnskabelige data for, at der er ingen eller positiv korrelation mellem rådgivning og revisionskvaliteten, hvorfor så forbyde visse ydelser. Dette kan være svært at forstå. Yderligere supplerer Carsten: *" Hvis vi snakker scope of services, mens alt det her kørte i 2010, der... IFAC, eller hvad hedder det IAASB, på samme tidspunkt, der lavede de en undersøgelse, hvor de gik ind og tog de etiske regler også afprøvede de dem i sammen med 22 lande, 22 ilande tror jeg det hedder. Hvor EU er en del af det. Der kom man jo frem til nogle skærper nogle få steder ... når vi leverende opgaver, eller rådgivningsopgaver skulle der være en større sikkerhed for, at der var nogen hos revisionskunderne som forstod opgaven, som kunne tage ansvaret, som vi kunne have en dialog med så der var ingen tvivl om, at det ikke var revisor, der kørte klatten, men det var kunden, der kørte klatten, men fik rådgivning fra revisor. Så var der nogen andre få ting. Det viste den rapport, og konklusionen var, på baggrund af den undersøgelse, de havde lavet i de her lande, at der var ikke behov for at skærpe uafhængighedsreglerne bortset fra nogle enkelte regler."* (Carsten Høj Hansen, bilag 4).

Dette betyder, at samtidig med at EU's grønbog udkom, var Kommissionen i gang med at udarbejde en konsekvensanalyse af den nye forordning og direktiv og komme med forslag hertil. Samtidig iværksatte IFAC en omfattende undersøgelse, som netop viste det modsatte af, hvad Kommissionen kom frem til. Netop at der ikke var et stort behov for ændring af uafhængighedsreglerne, kun nogle få områder, bl.a. ved rådgivningsopgaver skulle der være en større gennemsigtighed og bedre

forståelse af revisors rolle i rådgivningsydelsen. Dermed giver det ingen mening, at revisorloven blev ændret i så drastisk et omfang, når der bare et år forinden var en undersøgelse, der beviste det modsatte, og EU-lande havde endda deltaget i undersøgelsen.

Yderligere skal man være opmærksom på, at når der ydes rådgivning er det jo sjældent, at revisor selv deltager, det kan være revisor, der tager den indledende snak med kunden, og får solgt ydelsen. Det er sjældent, at revisor selv besidder de rådgivningskompetencer, der skal til for at løse opgaven, hvorfor det kan være svært, at anfægte revisors uafhængighed på den baggrund.

Det der overordnet set er blevet forbudt, er ydelser der ligger tæt op ad revisionen. Som nævnt ovenfor er de store rådgivningsopgaver oftest revisors fortjeneste, men revisor er sjældent den rådgivende konsulent i en sådan sammenhæng. Specielt i forhold til 70 % cappet. Det er skatteydelser, regnskabsydelser og vurderingsydelser, der er blevet forbudte. Dette er ydelser, der ligger tæt op ad revisionen og vil normalt vist være noget, der blev udført af enten revisor selv eller en skattepartner (rådgiver) fra den samme revisionsvirksomhed. Ifølge ISA 315 skal man som revisor have et indgående kendskab til den virksomhed, man reviderer, herunder skal man forstå branchen, virksomhedens forretningsplan og organisation. Før har revisor haft mulighed for at hjælpe med skatten osv., som er en af de ydelser, der ligger i tæt forlængelse af revisionen.

Ændres revisors kendskab til virksomheden, hvis der er dele af virksomhedens forretning og foretagende og især regnskabsmæssige praksis der pludselig er forbudt område for virksomhedens revisor. ” *Ja altså, det er jo risikoen, det er det, der er trade off med rådgivning, som jeg nævnte før hen. Der kan både være uafhængighedseffekter, og der kan være en synergieffekt, de står jo et eller andet sted mod hinanden. Og som sagt den forestilling der ligger, det er ikke bare noget, jeg mener, der er tilgængelig forskning, som viser at enten er der ingen sammenhæng mellem revisionskvalitet og rådgivning også er der en enkelt norsk undersøgelse, der viser, at der er positiv korrelation, jo mere rådgivning, jo bedre kvalitet.* ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

FSR er ikke enige i, at rådgivningsydelser er en trussel mod revisors uafhængighed, som det fremgår af det tidligere citat, at hvis der var noget rådgivning, der var en trussel mod revisors uafhængighed, var man kommet frem til det samme resultat blot ved at anvende uafhængighedsvejledningen eller de etiske regler, så der har ifølge dem ikke været et behov for at lovgive på dette område.

Kristian Koktvedgaard mener, ” *det er klart, der er noget viden, der går tabt. Jeg vil sige, jeg tror revisors helt store udfordring er, at de heller ikke i dag forstår virksomheden, selvom de tror, de*

forstår den. Noget af det jeg har hørt fra dem, der er skiftet fra revisionsbranchen til regnskabschefer eller andet er, samstemmende siger stort set, vi troede, vi forstod forretningen som revisor, men det gjorde vi ikke. Det kan man så tænke over og overveje, hvad man kan gøre ved, men det er i hvert fald ikke et grundlæggende problem. Det er rigtigt, at når vi siger, at du må lave mindre arbejde, er der som regel andre arbejdsopgaver. ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Forbudsreglerne vedrørende rådgivningsydelser er det klart noget viden, der går tabt. Det giver overordnet mening, at jo flere dele af virksomheds forretning man forstår, desto bedre kender man de forskellige dele af virksomheden, og hvordan det fungerer. Dermed giver det fin mening, at der i forbindelse med de forbudte ydelser sker et tab af viden.

Dog tror Kristian Koktvedgaard ikke, at den tabte viden vil påvirke revisionskvaliteten, *”jeg tror ikke kvaliteten bliver dårligere. Men jeg vil sige, jeg ikke den nye revisorlov i sig selv påvirker kvaliteten positivt. Jeg tror noget af det kommer fra pres andre steder fra. ”* (Kristian Koktvedgaard, bilag 1).

Herved er det tydeligt, at DI og Kristian Koktvedgaard ikke mener, at den nye revisorlov påvirker revisionskvaliteten positivt, men heller ikke at forbuddet mod bestemte ydelser vil påvirke revisionskvaliteten positivt. Som nævnt tidligere er det svært netop at vurdere, hvorvidt den nye forordning og direktiv påvirker revisionskvaliteten i en positiv retning. Da der er modstridende effekter, som både påvirker revisionskvaliteten positivt og negativt. Dette øger sandsynligheden for, at revisionskvaliteten forbliver den samme, som den var i forvejen uden at ændre sig overhovedet.

Dette afsnit har der været et større fokus på, selve listen over forbudte ydelser fremfor 70 % cappet. Begge dele vil komme til at have en stor indflydelse på måden, revisor arbejder på i dag. Fremover vil, der være opgaver, revisorer ikke længere kan rådgive sin kunde om, også selvom det er områder der ligger tæt op ad revision eller i forlængelser heraf. Det skal nævnes, at Erhvervsstyrelsen ikke blev stillet dette spørgsmål, da de tidligt i interviewet gav udtryk for, at de ej havde en holdning til, hvordan revisorloven fungerede, men blot kunne udtale sig faktuel om indholdet af loven og baggrunden herfor. Dermed var det på forhånd givet, at de ej ville udtale sig herom, hvorfor spørgsmålet ej blev stillet.

Ydermere vil der også være rådgivningsopgaver revisionshusene ikke længere kan påtage sig, da honoraret for rådgivningsopgaven vil være for stort i forhold til revisionshonoraret og overstige dette med 70 %. Grunden til, at det primære fokus har været på de forbudte rådgivningsydelser, er, da det er ydelser, der ligger tæt op ad selve revisionen. Disse ydelser kan have en synergieffekt med selve arbejdet med revisionen, hvor 70 % cappet vil ramme andre rådgivningsopgaver, som vil blive udført

af et andet team i revisionshuset. Det er et forsøg på, at undersøge, hvorvidt de synergieffekter, der kan opstå mellem skatterådgivning og revisionen kan påvirke hinanden positivt og hvorledes de implicerede parter ser på dette aspekt.

Overordnet set er det svært at afgøre, hvorvidt forbuddet mod rådgivningsydelserne var en god eller en dårlig idé. Det må pointeres, at det grundlag de blev udarbejdet på, ikke virker særlig grundigt gennemarbejdet, der var en del modstridende undersøgelser, der blev offentliggjort i og omkring den tid, hvor EU forordningen og direktivet blev til. Gennem 70 % cappet er det blevet sværere for revisionshusene at påtage sig rådgivningsydelser generelt. Gennem forbudslisten har man gjort det forbudt at yde visse ydelser for sine kunder. Det er klart, at 70 % cappet er til for at sprede konkurrencen ud, og at forbuddet mod rådgivningsydelser er både et spørgsmål om at styrke revisors uafhængighed samt at give flere revisionshuse, især de små og mellemstore en chance for at påtage sig nogle flere opgaver. Således at den store del af PIE-virksomhederne, som ligger hos de store revisionshuse, bliver spredt ud til også at omfatte mellemstore virksomheder. Det store spørgsmål er, om det vil virke, eller om de rådgivningsopgaver PIE-virksomhederne har ikke går til et af de andre store revisionshuse eller til et af de store rådgivningshuse som Boston Consulting Group. Det er kun tiden, der vil vise, hvorledes det vil udvikle sig.

5.3.5. De praktiske konsekvenser af revisorlovgivningen

De fire udvalgte personer blev alle stillet det spørgsmål, hvad de så som de største praktiske konsekvenser af den nye EU forordning og direktivet. ” *På kort sigt et større compliance apparat til at prøve og sikre, hvad vi køber og hvad vi ikke køber, hos revisorerne og til at sikre, hvornår skal vi i udbud, og hvornår skal vi ikke i udbud. Og til at sørge for at vi også har en backup revisor på plads.* ” (Kristian Koktvedgaard, bilag 1). Dansk Industri ser helt sikkert, at det er de nye regler for revisionsudvalgene kombineret med de forbudte rådgivningsydelser, der bliver den største konsekvens sammenholdt med firmarotationen. I afsnittet vedrørende revisionsudvalgene kommer Kristian Koktvedgaard ind på, at der mangler en vejledning for revisionsudvalgene, således at de kan vide, hvilke ydelser de må købe, og hvilke der er forbudte.

FSR's Lars Kiertzner ser lidt anderledes på konsekvenserne, ” *man bliver udsat for en mindre omfattende kvalitetskontrol og dermed og en billigere kvalitetskontrol. Man regner jo med, at man skal spare 18 mio. kr. på kvalitetskontrol samlet set, så det gælder sådan set også PIE-revisioner, det kan være en konsekvens, at man får en lempelig offentlig kontrol, det er jo nærmest signaleret i lovgivningen* ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

Dette er et område Lars Kiertzner ser positivt på, da Lars Kiertzner igennem dele af interviewet også lægger vægt på de positive sider af den nye forordning og direktiv, herunder at kvalitetskontrollen bliver mere risikobaseret end den har været tidligere. ” *Så tror jeg for de store bliver det kompleksiteten i at tjekke uafhængighedsreglerne... Altså hvis man vel og mærke bliver spiller både som revisor og rådgiver på samme kunde, hvis man bare får at vide, at enten skal du bare vælge det ene eller det andet, så er det selvfølgelig ikke spørgsmålet, men hvis du har begge kasketter, så bliver kompleksiteten meget, meget større i at styre det, når de nu har som sagt godt nok noget der i væsentlig omfang bygger på etiske regler men så har man optioner for 27 medlemslande både skærpene optioner og lempeligere optioner, så det bliver et puzzlespil af guds nåde, det bliver meget komplekst styringen i risikovurderingen, styringen i de store revisionsopgaver globalt bliver meget større.* ” (Lars Kiertzner, bilag 2).

Det er tydeligt, at han er enig med Kristian Koktvedgaard i, at det bliver forståelsen af de rådgivningsopgaver, der kan være en af de største konsekvenser. Kompleksiteten der ligger i at forstå, hvilke ydelser revisorerne må rådgive om, og revisionsudvalget må købe i de enkelte medlemslande. Da der grundet de mange optioner er opstået 27-28 forskellige regler for, hvad revisor må og ikke må og de differentiere fra land til land.

Erhvervsstyrelsen har ikke en overordnet holdning til, hvad de største praktiske konsekvenser vil være, men mener, at regelsættet er blevet mere kompliceret, ” *Jeg ved ikke, hvad de praktiske konsekvenser vil være. Den store udfordring med det nye regelsæt, det er jo, at nu har du både en national lovgivning, du har en EU-forordning også har du de internationale revisionsstandarder. Og der skal man holde tungen lige i munden omkring, hvordan nogen af tingene spiller sammen.* ” (Peter Kroglund Jensen, bilag 3).

Dette betyder, at man skal være mere opmærksom på, hvilke regler man skal følge. Det vil ikke som tidligere kun være nok, at følge de regler der er vedrørende kvalitetssikring i ISA'erne, for nu er der en hel artikel i forordningen vedrørende dette område. Dette betyder, at man også skal være opmærksom på den nye artikel. Yderligere indrømmer Erhvervsstyrelsen, at der kan opstå nogle cross-border problematikker. ” *...det der cross-border issues, der opstår omkring uafhængighed. Jamen det håb man havde om en større harmonisering og forenkling, jamen det har man ikke opnået. Der er simpelthen nogen store udfordring omkring at håndtere det her med, hvordan reglerne i de forskellige optioner er udnyttet i de forskellige lande, hvis nu vi tager et eksempel på den danske*

lovgivning, hvor vi har udnyttet muligheden for at lempe for levering af visse skatteydelse osv. jamen vi har faktisk ikke udnyttet den lempelse fuldt ud. ” (Peter Kroglund Jensen, bilag 3).

Ligesom de to andre, kan Erhvervsstyrelsen godt se, at det håb der var i EU om en større harmonisering ikke lykkedes. Den manglende harmonisering kan skabe nogle problemer for virksomhederne på toppen. Ligesom både Kristian Koktvedgaard og Lars Kiertzner kan Erhvervsstyrelsen godt se, at de nye regler øger kompleksiteten yderligere både for revisor og for revisionsudvalgene der skal tage beslutningerne.

Carsten formulerer sig mere kort og mener, at de største praktiske konsekvenser vil være, ” *Scope of services kombineret med cappet.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4). Han mener, at de største konsekvenser vil være forbudslisten sammen med 70 % cappet og bevæger sig lidt væk fra de tre andre, hvis største fokus er på kompleksiteten af reglerne samt rådgivningsydelse. Men der er også positive aspekter i den nye forordning ”... *det er, at det jo ikke kun at løbe efter uafhængigheden, de er ikke kun løbet med skovlen efter os, det er også et forsøg på at højne kvaliteten, og det synes jeg vi skal være glade for som branche, det er en god ting, så der er mere fokus på, hvad er det egentlig en revision er, så vi også kan få en fornuftig økonomi.* ” (Carsten Høj Hansen, bilag 4).

Han mener, at man skal være positivt stemt over for, at der forsøges at gøre noget for at ændre synet på revisionsbranchen og gøre den endnu bedre og mere konkurrencedygtig. Det kan så diskuteres, hvorvidt de midler, der er taget i brug, har været nødvendige. Opnår bestemmelserne deres mål i forbindelse med at højne kvaliteten og øge revisors uafhængighed eller opnå en større harmonisering af revisorlovgivning på tværs af medlemslandene.

5.4. Delkonklusion

En af de største ændringer, som har størst betydning for virksomhederne og måden de arbejder på, er ændringen af revisionsudvalgene og især den nye mulighed for, at sanktionere medlemmer af revisionsudvalget. Dermed må man formode, at fremtiden for en revisor, der reviderer PIE-virksomheder bliver drastisk anderledes, og vil udelukkende være revisionsmæssig. Forstået på den måde at siden revisionsudvalgsmedlemmerne nu har risikoen for at blive sanktioneret, i hvert fald indtil der kommer en vejledning enten fra Erhvervsstyrelsen eller fra EU. Revisor vil højt sandsynligt kun at udføre revision for virksomheden. Revisionsudvalget tør ikke tage nogen chancer, især fordi de selv kan blive dømt, hvis det viser sig at være en ulovlig ydelse, de har købt. Dermed må det konkluderes, at revisionsudvalgene og deres større opgave også vil have en indflydelse på revisors

arbejde og det samarbejde, der foregår mellem de to. Revisor vil revidere og revisionsudvalgene vil kigge andre steder hen for at få hjælp med de andre opgaver, som revisor ikke længere må yde.

På baggrund af ovenstående analyse, må det konkluderes, at det øgede behov for monitorering af revisors uafhængighed, ikke udelukkende er velbegrunderet. Det fremgår tydeligt, at skærperne af den danske revisorlovgivning ikke var begrundet med forhold i Danmark. Erhvervsstyrelsen er af en lidt anden mening. Der ingen i de store revisionshuse, der er dømt for ikke at overholde uafhængigheds bestemmelserne, hvorfor det ikke virker berettet på det grundlag.

Med den nye EU forordning fulgte der ikke kun negative aspekter med, både DI, FSR og revisorerne er enige i, at ændringen af PIE-definitionen var en positiv ting for de danske virksomheder og erhvervslivet. Erhvervsstyrelsen har ingen holdning til, om ændringen var god eller dårlig. Erhvervsstyrelsen forholder sig blot til de faktuelle forhold og baggrunden for ændringen af definitionen. FSR og revisorerne er positivt stemt over for ændringen, mens DI mener, at det var da det mindste politikkerne kunne gøre, når de allerede havde ændret så meget andet. Alt i alt må det konkluderes, at ændringen af PIE-definitionen må anses for at være noget af det mest positive den nye revisorlov bringer med sig. Samtidig er ændringen af PIE-definition en nødvendighed i og med, at omkostningerne for at være en PIE-virksomhed og de ændringer der følger med, er meget omkostningstunge, tungere end de var før, hvorfor det må ses som et positivt element i den nye forordning.

Rådgivningsydelseerne er sammen med 70 % cappet og rotationsordningen nok de mest drastiske ændringer i den nye forordning og direktivet og ikke de mest positive dele af lovgivningen. Det må først pointeres, at det grundlag reglerne for rådgivningsydelseerne blev lavet på virker meget modstridende. Der blev i perioden op til og efter udarbejdelsen af den nye forordning for direktivet udgivet en række undersøgelser. Undersøgelsen udarbejdet af IFAC viste, at der ikke som sådan var behov for en ændring af revisors uafhængighed, men at små justeringer ville kunne forbedre denne endnu mere.

Yderligere kom den norske undersøgelse, som viste en positiv korrelation mellem rådgivning og revision. Kristian Koktvedgaard mener ikke, at de forbudte ydelser vil have en negativ indflydelse på revisionskvaliteten, mens Lars Kiertzner er uenig i dette synspunkt, da de mener, der kan være en positiv synergieffekt mellem revisionen og de rådgivningsopgaver, der ligger tæt op ad revisionsopgaven. Det er klart, at forbudslisten blev lavet for at øge revisors uafhængighed samt at udvide muligheden for konkurrence på markedet. Det er logisk, at der i forbindelse med, at det nu er

forbudt at rådgive om skatte- og regnskabsmæssige områder, kan gå noget viden tabt i forbindelse med revisionen, men om dette vil have en negativ indflydelse på revisionskvaliteten vil kun tiden vise.

Alle fire interviewede personer kommer med deres bud på, hvad de største praktiske konsekvenser for revisor og revisionsvirksomhederne er. De er alle fire enige om, at forståelsen af hvilke rådgivningsydelser revisor må yde og virksomhederne må købe er en af de største konsekvenser. Dansk Industri ser helt sikkert, at det er det større arbejde, der nu er vedrørende compliance i revisionsudvalgene, den manglende vejledning i forbindelse med forbudslisten sammen med det større arbejde, der ligger i at finde ud af, hvornår virksomhederne skal rotere revisionshus. Lars Kiertzner fra FSR er meget enig med Dansk Industri i, at det bliver forståelsen af de rådgivningsopgaver, der kan være en af de største konsekvenser ved den nye EU forordning og direktiv. Men peger også på den store kompleksitet det bliver for revisionsudvalgene at skulle holde styr på, hvilke revisorer der må udføre hvilke opgaver i de enkelte medlemslande, da der grundet de mange optioner er opstået 27-28 forskellige regler for, hvad revisor må. Erhvervsstyrelsens Peter Kroglund Jensen indrømmer også, at cross-border problematikken vil være en konsekvens, eftersom det ikke lykkedes for EU at få harmoniseret lovgivningen. Yderligere mener Peter Kroglund Jensen ligesom Lars Kiertzner, at det er blevet mere komplekst i og med, at lovgivningen er mere spredt ud i revisorloven, forordningen og standarderne. Og man skal være meget påpasselig med, at man følger kravene ikke kun i standarderne, men også i lovgivningen. Carsten Høj Hansen mener, at de største konsekvenser vil være forbudslisten sammen med 70 % cappet og bevæger sig lidt væk fra de tre andre, hvis største fokus er på kompleksiteten af reglerne og manglende klarhed og vejledning i forbindelse med dette. Men alt i alt er alle fire enige om, at revisorbranchen, som vi kender den i dag, vil ændre sig.

Ifølge de undersøgelser der er lavet har der som sådan ikke været et behov for at monitorere revisors uafhængighed yderligere. Hvis man ser på den undersøgelse, som Carsten Høj Hansen nævner, har der ikke været belæg for at ændre så drastisk i revisors måde at arbejde på. Det er klart, at der har været problemer også under finanskrisen, hvor der blev underskrevet blanke påtegninger for virksomheder, hvor påtegningen ikke burde have været blank. Men spørgsmålet er, om det skyldes, at revisor ikke var uafhængig, eller om der blot var tale om et dårligt udført arbejde. Det hælder nok mest til de sidste del, da undersøgelser netop har vist det modsatte. Yderligere udtaler Dansk Industri, FSR og revisorerne, at denne lovgivning ikke kommer på baggrund af forhold, der er observeret i Danmark, men forhold i andre steder af Europa. Dermed havde det været bedre, om man havde valgt

at vente med at ændre lovgivningen, men pålægge de EU lande, der endnu ikke havde implementeret ændringerne fra 2008, at implementere disse og derefter se, om dette ikke ville have været nok. Dermed må konklusionen være, at der ikke har været et behov for at monitorere revisors uafhængighed yderligere, end det skete i forvejen. Der kunne være få justeringer, der kunne genskabe offentlighedens tillid til revisor, men er det undersøgt, hvorvidt offentligheden havde mistet sin tillid til revisor eller mente Kommissionen og EU, at revisor også skulle have en del af skylden for finanskrisen og dermed på baggrund af dette strammede lovgivningen. Det er nok, det sidste der er tilfældet. Men en ting er sikkert, måden revisor arbejder på nu er i hvert fald ændret.

6. Diskussion af reglerne og deres betydning

Der vil i det følgende afsnit diskuteres følgende, fordelene og ulemperne ved ændringen af revisionsudvalgets opgaver, skærpelsen af revisors uafhængighed, forbuddet mod revisionsydelser, samt rotationsreglerne. Her vil der lægges fokus på hvorledes de nye regler har en indflydelse på revisors uafhængighed og revisionskvaliteten. Samlet set vil der overordnet blive diskuteret om det var berettiget at skærpe monitoreringen af revisor. Denne diskussion vil lede til en række anbefalinger i det følgende afsnit.

6.1. Diskussion af revisionsudvalget

Revisionsudvalgene var allerede implementeret i dansk lovgivning, da forordningen og direktivet trådte i kraft (Artikel 41, direktiv 2006/43/EF). Men i forordningen skærpes revisionsudvalgenes opgaver yderligere, samtidig med at der i direktivet indsættes bestemmelser der nu går det muligt, at sanktionere medlemmer af revisionsudvalgene. Sanktionen kan forekomme hvis medlemmerne af revisionsudvalgene ikke lever op til deres ansvar. De opgaver revisionsudvalget har fået, som diskuteres i dette afsnit vedrører vurdering af revisors uafhængighed, samt deres rolle i firmarotationen og købet af ydelser fra revisor.

Revisionsudvalgene skal årligt modtage en skriftlig begæring fra revisor, hvor revisor skriver under på sin uafhængighed. Yderligere skal revisor drøfte alle de trusler mod uafhængigheden som revisor har identificeret samt sikkerhedsforanstaltninger der er taget for at imødegå truslerne (artikel 6, stk. 2, litra a, forordning 537/2014/EU). Derudover skal revisionsudvalget overvåge og selv kontrollere revisors uafhængighed (artikel 39, stk. 6, litra e, direktiv 2014/56/EU).

En fordel ved at revisionsudvalget kontrollere revisors uafhængighed er, at det ude fra ses som en ekstra kontrol. Det kan fra en tredjemand anses som værende en ekstern kontrol af revisors uafhængighed, fremfor at det er revisor selv der vurderer uafhængigheden.

En anden fordel er, at revisionsudvalget kender til de overvejelser der ligger bag revisors uafhængighed og kender til de trusler der kunne forekomme og de sikkerhedsforanstaltninger der er igangsat. En ulempe er, at revisionsudvalget i princippet ikke er helt objektiv, da de kan se bort fra visse omstændigheder, hvis de er glade for deres revisor. Men det har EU-Kommissionen taget højde for, ved at indføre sanktioner for revisionsudvalgenes medlemmer, hvorfor denne ulempe vil anses som værende minimal. Det må alt i alt ende ud i, at den øgede overvågning af revisors uafhængighed er en positiv bestemmelse, der kan have en positiv indflydelse på regnskabsbrugernes tillid til revisor. Ikke nok med at revisor kan blive straffet for ikke at leve op til uafhængighedsbestemmelserne, det samme kan revisionsudvalgene, hvorfor deres kontrol må anses som værende grundig, da de selv kan komme i problemer.

Det er også revisionsudvalgets opgave, at udarbejde udbudsoplægget ved valget af ny revisor i forbindelse med firmarotationen. Hvilket betyder, at deres opgavebyrde er vokset. En fordel for revisionsudvalget er, at de kan få nye revisorer ind, der var oprindeligt i konsekvensanalysen lagt op til, at mindst én af de revisionshuse der bød på opgaven ikke måtte være big 4, men dette er taget ud (Konsekvensanalysen, s. 6-7). Fordelene herved, er at der ville komme flere spillere på markedet og konkurrencen vil forbedres. Revisionsudvalget kunne få en bedre pris, en revisor med andre kompetencer eller et helt andet kendskab til markedet end den tidligere revisor. Alle fordele der er værd at overveje.

En ulempe ved de nye regler er, at det ikke længere er muligt at beholde revisionshuset for mere end maksimalt 24 år ad gangen. Hvilket betyder, at hvis man er tilfreds med sin revisor og der udføres et godt arbejde, er det frustrerende for virksomheden/revisionsudvalget, at det skal skifte revisor. Som det fremgår af analysen, er både Dansk Industri og revisorerne stærkt utilfredse med denne ordning og mener ikke at det gør noget godt for nogen af dem, andet end at øge omkostningerne for PIE-virksomhederne og revisionshusene. PIE-virksomhederne skal bruge flere ressourcer på, at sende deres revision i udbud. Revisionshusene skal bruge flere ressourcer på at byde ind på revisionen. Derudover har Dansk Erhverv lavet en undersøgelse, hvor virksomhederne netop lægger op til, at de selv vil bestemme hvornår de vil skifte revisor (Dansk Erhverv, 2012, s. 5-6).

En anden ulempe ved firmarotationen er optionerne. Dette har gjort, at mange lande har forskellige regler for skift af revisor og hvornår en virksomhed skal i udbud. Hvilket gør det forholdsvist komplekst, at sidde i revisionsudvalget i moder PIE-virksomheden i Danmark, specielt hvis der er datterselskaber der er klassificeret som PIE-virksomheder i andre EU-medlemslande. Før i tiden har det været sådan, at man fulgte reglerne for moder-PIE-virksomheden. Men nu er det sådan, at revisionsudvalget principielt skal kende de nationale regler, da alt skal afgøres territorielt. Det er meget almindeligt, at koncerner vælger samme revisor på tværs af landene grænserne. Hvis f.eks. en moder-PIE-virksomhed i Danmark har en datter-PIE-virksomhed i Holland, og de vil bibeholde det samme revisionshus, skal de skifte revisor hvert 8. år, for det foreskriver reglerne i Holland. Dermed skal revisionsudvalget på toppen have kendskab til alle de andre medlemslandenes regler i forbindelse med firmarotationen.

En anden bestemmelse som påvirker revisionsudvalgene, er de komplekse regler vedrørende forbud mod bestemte rådgivningsydelser. Disse regler er meget komplekse, uklar og varierer fra land til land. Ligesom beskrevet oven for, vedrørende firmarotationen, skal revisionsudvalget på toppen også have et kendskab til de andre medlemslandes bestemmelser vedrørende rådgivningsydelser. Dette er endnu en ulempe, da det kan føre til rene revisionsvirksomheder. Komplexiteten af reglerne og manglende vejledning fra EU/Erhvervsstyrelsen sammenholdt med muligheden for sanktioner, kan føre til at revisionsudvalget beslutter sig for, at revisor kun udføre revision og ingen andre ydelser.

Dette kritiserer Kristian Koktvedgaard meget, da han er stærkt utilfreds med både den manglende vejledning og mulighed for selv at bestemme hvem man mener ville være den bedste rådgiver for ens virksomhed. På den ene side kan man argumentere for, at revisors uafhængighed isoleret set øges, da revisor ikke længere kan rådgive inden for regnskabsmæssige- og skattemæssige områder, som kan være en gråzone. På den anden side kan der være en række synergieffekter mellem at udføre revisionen og rådgive inden for regnskabs- og skattemæssige områder.

Overordnet set, har Kristian Koktvedgaard ret. Det kan godt være, at uafhængigheden isoleret øges. Men der er visse områder, man taber viden om virksomheden. Virksomhederne kan ikke længere frit selv kan vælge deres revisor og rådgiver, når virksomheden ønsker. Det står ikke mål for det øgede uafhængighed. Nedenfor er listet de overordnede fordele og ulemper ved ændringen af revisionsudvalgets opgaver.

Fordele og ulemper ved ændring af revisionsudvalgets opgaver	
Fordele	Ulemper
- Øget kontrol af revisors uafhængighed	- Manglende objektivitet i forhold til bedømmelsen af uafhængigheden
- Større kendskab til trusler mod revisors uafhængighed	- Tvungen firmarotation, virksomheden skal skifte revisor
- Sanktioner sørger for objektiviteten	- Optionerne
- Øget konkurrence på markedet	- Komplekse regler
	- Rene revisionsvirksomheder
	- Opnår ikke den bedste rådgivning

Figur 4

6.2. Diskussion af revisors uafhængighed

Dette afsnit handler om skærpelserne af revisors uafhængighed som fremgår af artikel 6 i den nye EU forordning. Skærpelsen er en kodificering af IESBAs etiske regler. Dette er kort regler som de fleste revisorer og revisionshuse allerede følger, men nu er de implementeret i loven. I forbindelse med skærpelsen af revisors uafhængighed vil der blive inddraget reglerne for rådgivningsydelse samt firmarotationen.

Ved at kodificere de etiske regler har man på den ene side gjort en del af de etiske regler til lov og på den måde, kan man sikre sig at alle følger lovgivningen og dermed reglerne herom. På den anden side er de etiske regler allerede en del af revisors måde at vurdere sin uafhængighed på, hvorfor en kodificering virker overflødig.

En fordel er, at ved at lovgive om bestemte måde at vurdere revisors uafhængighed på, sikre man sig også, at der er større fokus både fra revisorens- og revisionshusenes side, men også for virksomhedernes side. Dette kan være med til at styrke offentlighedens tillid til revisor. Der er ved selve implementeringen af artikel 6 i forordningen ingen ulemper. For alle revisorer og virksomheder bør sætte pris på, at der er et øget fokus på uafhængigheden.

For at styrke uafhængighed blev der indsat et cap på 70 % på honorarer modtaget fra revisionskunder. En fordel ved dette er at det gør op med ”prestige afhængighed”. Det er klart at der er nogle kunder der er prestige i, at man rådgiver, revidere etc. Med cappet gøres der op med den afhængighed. Modsat gør cappet intet for revisors uafhængighed, for revisor er sjældent selv involveret i selve rådgivningsopgaven. Dermed har denne bestemmelse ingen indflydelse på, hvorledes offentligheden opfatter revisor.

Som nævnt oven for er der fordele og ulemper ved firmarotationen. En af fordelene der er fremhævet er den øgede konkurrence på markedet. Udover den nævnt i tidligere afsnit, er der ikke flere fordele ved firmarotationen. Ulemperne er der flere af. En ulempe er, at de år man skifter revisor kan man forvente et fald i revisionskvaliteten. Carsten Høj Hansen er også inde på, at investeringslysten hos det afgående revisionselskab er lav, mens det nyre revisionselskab ikke har opnået et ordentligt kendskab til virksomheden. Derudover er en anden ulempe, at reglen ikke er gennemtænkt. Reglen er udover at øge konkurrence også indsat for at øge revisors uafhængighed. Men ligesom med 70 % cappet har denne bestemmelse intet med revisors uafhængighed at gøre. Der er allerede i lovgivningen taget højde for, at det ikke må være den samme underskrivende revisor i al evighed, hvorfor der er indført en regel om partnerrotation. Derfor menes der at denne regel er overflødig og på ingen måde styrker revisors uafhængighed, men derimod skader revisionskvaliteten. Fordele og ulemper er oplyst i nedenstående figur:

Fordele og ulemper ved skærpelsen af revisors uafhængighed	
Fordele	Ulemper
- Større fokus på revisors uafhængighed	- 70 % cappet gør intet for revisors uafhængighed
- Opgør med prestige afhængighed	- Overflødige bestemmelser
	- Offentlighedens tillid ændres ikke
	- Påvirker revisionskvaliteten negativt
	- Mere arbejde til revisionsudvalgene

Figur 5

En anden bestemmelser der er indsat for at skærpe revisors uafhængighed er forbuddet mod rådgivningsydelser der diskuteres i det følgende afsnit.

6.2. Diskussion af forbuddet mod rådgivningsydelser

Afsnittet omhandler de forbud der er implementeret i artikel 5 i den nye EU forordning (forordning 537/2014/EU). Både fordele og ulemper ved ændringen samt hvorledes det påvirker revisors uafhængighed og revisionskvaliteten.

Som nævnt oven for er en fordel ved et forbud mod rådgivningsydelser, at revisors uafhængighed isoleret set styrkes, da der ligger afstand til beslutninger og rådgivningsemner der kan minde om ledelsesbeslutninger. Dermed vil offentlighedens tillid til revisor styrkes.

En anden fordel er øget konkurrence på rådgivningsmarkedet. Forbuddene vedrørende mange af de opgaver der ligger tæt op af revisionen og dermed kan det åbne op for, at andre revisionshuse kan byde ind og de mellemstore revisionshuse vil have en chance.

En ulempe er, at der ikke er at de synergi effekter der opstår mellem revisionen og rådgivningen forsvinder. Der er ikke videnskabelig dokumentation for, at rådgivning påvirker revisionen negativt. Men at rådgivning enten på ingen måde påvirker revisionen eller kan have en positiv indflydelse på revisionen (Zhang, Hay og Holm, 2016). En norsk undersøgelse viser, at der er en positiv sammenhæng mellem revision og rådgivning. Ved undersøgelsen udført af Dansk Erhverv tegner der sig det samme billede Virksomhederne mener, at der er en positiv korrelation mellem revision og rådgivning. Som nævnt i afsnittet oven for påvirker det også virksomhederne, således at de ikke frit kan vælge at deres revisor og rådgiver skal være den samme. Også selvom det er det bedste virksomheden kan få.

En sidste ulempe er de uklare og komplekse regler. For det første er der 27-28 forskellige forbudslistes i Europa lige nu, hvilket gør det svært for revisionsudvalgene på toppen og finde ud af, hvad de forskellige komponent revisorer må udføre af arbejde. For det andet er reglerne uklar, dvs. det er svært at vide præcis, hvilke typer af rådgivning der omfattes, bl.a. er et populært eksempel transfer pricing. Kombinationen af de to, gør det svært både for revisor at vide, hvilke ydelser revisor må yde og samtidig for revisionsudvalgene at vide hvilke ydelser de må købe. Dette kan give et dårligt blik på revisionsbranchen, hvis revisionshusene ikke tolker lovgivningen på samme måde. Således kan der opstå situationer, hvor nogen siger det ene er lovligt, mens andre siger det modsatte.

Overordnet set overskygger ulemperne fordelene ved forbuddet mod rådgivningsydelser. Det skader både revisionskvaliteten, reglerne er svære at forstå, grundet de svære regler får revisionsbranchen et dårligt ry. Det er ikke længere muligt for virksomhederne at vælge den rådgiver, de mener er bedst også selvom det er deres revisor.

Fordele og ulemper ved forbuddet mod rådgivningsydelser	
Fordele	Ulemper
- Styrkelse af uafhængigheden	- Ringere revisionskvalitet
- Øget konkurrence på markedet	- Opnår ikke den bedste rådgivning
	- Uklare og komplekse regler
	- Dårligt ry for revisionsbranchen

Figur 6

7. Fem anbefalinger der vil forbedre revisorlovgivningen

På baggrund af ovenstående diskussion, forslås følgende anbefalinger. Anbefalingerne tager udgangspunkt i analysen og diskussion og skal ses som forbedringer til den nuværende forordning og direktiv. Der forslås følgende:

1. Fjern firmarotationsordningen

Det fremgår af diskussionen oven for, at rotationsordningen intet ændre i forhold til revisors uafhængighed. Det eneste positive aspekt er en øget konkurrence på markedet. EU-Kommissionens mål er, at mellemstore revisionshuse får en chance for, at byde ind på revisionen af PIE-virksomheder. Men overordnet set, vil det højst sandsynligt blive en rotation mellem de 4 store revisionshuse, hvorfor det vurderes ikke at have en særlig stor betydning for konkurrencen på revisionsmarkedet. Yderligere er det en omkostningstung bestemmelse, som pålægger virksomheder og revisionshuse ekstra omkostninger.

Derfor forslås det at bestemmelsen fjernes helt. I stedet burde alle medlemslandene implementere partnerrotation, da dette påvirker revisors uafhængighed positivt, det pålægger hverken virksomheder eller revisionshusene ekstra omkostninger i samme omfang som rotationsordningen. Men ud af til vil revisor blive opfattet som uafhængig, da revisor ikke i samme omfang kan fortsætte med at underskrive kundens regnskab. Derfor vurderes partnerrotation at være en mere passende løsning, samt mindre omkostningstung for de involverede parter.

2. Simplificer reglerne for forbudte ydelser

Forståelsen af de forbudte ydelser har været et tema både i interviewene og i diskussionen. Reglerne vedrørende forbudte ydelser er svære, at forstå. Derudover er der ikke en direkte klarhed over hvilke ydelser der præcist må ydes både i forhold til regnskab og skatteydelser. Yderligere er der en række ydelser man alligevel gerne må yde, såfremt en række betingelser er opfyldt. Det er klart, at uafhængigheden øges, hvis der er en større distance mellem virksomhedens ledelse og revisor.

I stedet for, at lave en liste, hvor det ikke er helt tydeligt præcis, hvad der må udføres. Burde den nuværende liste fjernes. Herefter bør man lave en ny liste, som er opdelt i kategorier. Forbudte ydelser, ydelser under betingelse af samt ydelser der er lovlige. På den måde får både revisor og virksomhederne en helt klar idé om, hvilke ydelser der må laves og hvilke der ikke må. Derfor forslås det, at listen slettes og specificeres yderligere så der ikke opstår misforståelser.

3. Fjern optionerne

Optionerne i forordningen og direktivet har intet positivt medbragt. For det første har EU-Kommissionen et formål om harmonisering af revisorlovgivningen inden for EU. For det andet har optionerne ført til 27-28 forskellige regler på revisionsområdet. For det tredje er det noget nær umuligt for revisionsudvalgene at kende alle reglerne. Hvis man ønsker en fælles revisorlovgivning i EU bør

de nuværende bestemmelser ophæves. Der må laves en lovgivning, som bærer præg af en masse kompromiser, hvor medlemslandet ikke selv kan gå ind og ændre på lovgivningen.

Et løsningsforslag er, at EU-Kommissionen ønsker udover en harmonisering af EU-lovgivningen inden for EU også et bedre samarbejde med lande uden for EU. Herfor forslås det at de internationale revisionsstandarder implementeres, med tilretninger f.eks. forbudslisten, revisionsudvalgene og kvalitetskontrollen. På den måde opfylder EU-Kommissionen to af deres formål, både en harmonisering inden for EU samt uden for EU. En stor del af revisionshusene følger allerede de internationale standarder, hvorfor ændringen i deres arbejde vil være mindre omfangsrig. Derfor vurderes, dette er være en mere optimal løsning i forhold til harmonisering, forståelse og samarbejde på tværs af landegrænserne.

4. Klar definition af revisionskvalitet

Revisionskvalitet er et svært begreb at forholde sig til. Hvornår har man opnået med tilstrækkelig dokumentation i art, omfang og tidsmæssig placering i forhold til revisionskvaliteten. Er det dokumentation man har indhentet godt nok i forhold til revisionsmålet der afdækkes. Dette er alle spørgsmål der er svære at besvare. Det har i arbejdet med opgaven været svært, at finde en endelige definition af begrebet.

Derfor forslås det, at der laves en definition af begrebet revisionskvalitet. Det bør ikke indeholde specifikke eksempler, men parametre den kompetente myndighed ligger vægt på, når de laver kvalitetskontrol af de forskellige virksomheder. Det kan enten være en samlet definition for EU eller en national definition i forhold til Erhvervsstyrelsens arbejde. Men en samlet definition af hvad der forstås ved kvalitet, vil være med til at højne kvaliteten. Det vil nu være klart for revisor præcis, hvilke parametre der er afgørende for at levere et godt stykke kvalitetsarbejde.

5. Fjern 70 % cappet

70 % cappet øger uafhængigheden af revisionsfirmaet, hvilket også er et af EU-Kommissionens formål. Men det vil kun øge uafhængigheden i forhold til rådgivningsopgaver og ikke i forhold til revisionen af virksomheden. Da revisor selv sjældent er en del af selve rådgivningsteamet. Derfor øger det ikke selve uafhængigheden i forbindelse med revision. Det er svært at finde dokumentation for, at revisionshusene er så afhængige af de rådgivningsopgaver der ydes, at det kan skade revisionshuset og offentlighedens tillid til revisors arbejde. Hvorfor det vurderes, at bestemmelsen er

overflødig. Yderligere skader det virksomheden på den måde, at virksomheden ikke selv kan vælge, den rådgiver som de mener kan hjælpe dem bedst.

Derfor foreslås det, at cappet fjernes og at der holdes fast i de gennemsigtighedsrapport revisionshusene udgiver årligt. I rapporten kan der tilføjes et afsnit vedrørende rådgivnings af de store PIE-kunder. Således er det nemt at få et overblik over omfanget af rådgivningsopgaver, det bliver nemmere for Erhvervsstyrelsen og andre interessenter at få et overblik over hvilke kunder de forskellige virksomheder hjælper. På den måde har Erhvervsstyrelsen et overblik over PIE-virksomheder og deres valg af rådgiver. Samtidig med at virksomhederne frit kan vælge den rådgiver de finder bedst til at løse deres problemstilling.

8. Konklusion

Formålet med afhandlingen er at belyse de praktiske konsekvenser af minimumsimplementering af den nye revisorlov i forhold til revisors uafhængighed og revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant både i forhold til PIE-virksomheder og non-PIE-virksomheder. Derigennem undersøger opgaven, hvorvidt de formål der ligger til grund for udarbejdelsen af loven, er opfyldt af bestemmelserne.

Ifølge den empiri der er indsamlet kommer de fore udvalgte personer med deres bud på, hvad de største konsekvenser omfatter. Dansk Industri mener, at de største konsekvenser bliver forståelsen af forbuddet mod revisionsydelser. FSR er enig med Dansk Industri. De mener, også at kompleksiteten af at forstå reglerne vedrørende forbudslisten bliver én af de største konsekvenser. For der skal ligges meget mere arbejde i, at forstå de forskellige regler i de forskellige lande. Erhvervsstyrelsen er til dels enig i, at de nye bestemmelser skaber nogle u hensigtsmæssige cross-border issues. Deloitte er enige med de andre. Men nævner at også 70 % cappet vil være en udfordring.

Det er klart, at mange af bestemmelserne vil have en konsekvens på revisors arbejde. Men ovenstående nævnte bestemmelser er klart dem, der vil ændre mest. Rådgivningsydelserne påvirker ikke kun hvordan revisor arbejde nationalt, men også internationalt. Der stilles et endnu større krav til revisionsudvalgene og deres kendskab til reglerne. Før i tiden har revisor kunne hjælpe sin kunde, hvis der var problemer med at finde det rigtige regnskabsprogram, med opstillingen af regnskab og skat. Mange af disse ydelser er nu forbudte, hvorfor det har en stor indflydelse på revisors arbejde.

70 % vil også ændre både revisors måde og arbejde på, men også virksomhedens måde at vælge rådgiver på. Før i tiden kunne det revisionshus der reviderede virksomhed, rådgive så meget som de

havde mulighed for. Dette er ikke længere gældende. Dette betyder, at der er kommet en økonomisk afgrænsning for, hvor meget rådgivningen må koste. Samtidig kan virksomheden ikke vælge, den rådgiver de mener er bedst til opgaven, hvis den rådgiver er deres revisor.

Andre bestemmelser der vil påvirke revisors arbejde, omfatter rotationsordningen og sanktionsmulighederne kombineret med rådgivningsydelser. Rotationsordningen vil betyde, at revisionshusene skal bruge flere omkostninger på at komme med bud for forskellige revisioner. Virksomheder skal ligeledes bruge mere energi på udbudsmaterialet. Ydermere kan de ikke beholde deres revisor, hvis det er det de ønsker. Sanktioner mod revisionsudvalgsmedlemmer kan føre til, at rene revisionsvirksomheder vil være en realitet. Da de ikke tør lade revisor lave andet end revision, da de er bange for, at de køber en ulovlig ydelser. Derfor kan de nu blive straffet.

I forhold til formålet om øget uafhængighed for revisorer og revisionshuse konkluderes det, at formålet ikke er opnået. På den ene side øger 70 % cappet uafhængigheden for revisionshuset, men på den anden side skærmer det virksomheden fra at vælge den rådgiver de mener er bedst. Og den uafhængighed der opnås vurderes at være ligegyldig i forhold til tredjemand. Det forslås derfor, at rådgivning af PIE-virksomheder skal fremgå af revisionsfirmaets gennemsigtighedsrapport.

Firmarotationen skal også øge revisors og revisionshuset uafhængighed. Det gør den også til en hvis grad. Men da der i Danmark allerede er indført partnerrotation hvert 7. år, giver det ikke mening, at en virksomhed principielt i en periode på 11 år har tre forskellige revisorer. Dette gør ikke det store for uafhængigheden, men pålægger virksomheder og revisor en større byrde. Derimod at revisionsudvalgene skal vurdere revisors uafhængighed, er et positivt aspekt i loven. Dette opfattes som en form for ekstra kontrol. Derfor forslås det, at rotationsordningen ophæves og at der holdes fast i partnerrotationen.

Med hensyn til rådgivningsydelserne er disse også indsat for, at styrke revisors uafhængighed i opfattelse. Men afgrænsningen mellem revisionsopgaven og rådgivningsopgaven skaber nogle andre problemer. Det går ud over revisors kendskab til virksomheden, at revisor ikke længere har mulighed for, at hjælpe virksomheden med den viden revisor har opbygget. Derudover har virksomheden ikke mulighed for at vælge præcis den rådgiver de finder bedst.

I forhold til at forbedre revisionskvaliteten og informationsværdien for investorer er konklusionen, at formålet ikke er opnået. De bestemmelser der har en positiv indflydelse på revisionskvaliteten, er

ændringen af kvalitetskontrollen. Bestemmelserne der har en negativ indflydelse på revisionskvaliteten, omfatter rådgivningsydelse og firmarotationen.

Forbuddet mod rådgivningsydelser påvirker revisionskvaliteten negativt. Det er klart, at der er en række synergieffekter mellem revisionsopgaven og de opgaver der ligger tæt op ad. Derfor er der viden der går tabt, når revisor ikke længere udfører de opgaver. Hvilket betyder, at revisionskvaliteten bliver værre.

Firmarotationsordningen påvirker også revisionskvaliteten negativt. Hver gang man skifter revisionshus er der viden og informationer der går tabt. Jo oftere dette gøres, jo mere viden går der tabt. Derudover skal det nye revisionshus, bruge et godt stykke tid til at opbygge et godt kendskab til virksomheden. Derfor vil det alt andet lige gå ud over revisionskvaliteten.

Overordnet set lever bestemmelserne ikke op til formålene. De har klart en indflydelse på både uafhængighed og revisionskvalitet. Men bestemmelserne har også en række negative effekter, som overskygger de positive. Hvorfor der konkluderes, at bestemmelserne i den nye forordning og direktiv ikke lever op til de formål EU-Kommissionen havde fastsat.

9. Perspektivering

Efter implementeringen af en nye EU forordning og direktiv, var en af formålene at gøre revisionsmarkedet mere dynamisk. Nedenfor er der nogle perspektiver på fremtiden af revisorbranchen og andre områder end de ovenfor nævnte som forordningen kan have indflydelse på.

9.1. Overregulering

EU-forordningen og direktivet trådte i kraft 17. juni 2016, hvis man går 10 år tilbage i tiden er det tredje gang på en blot 10-årig periode, at loven ændres (revisorloven). Kristian Koktvedgaard udtrykker sin utilfredshed med at man i stedet for, at vente på, at de forskellige regler egentlig når at virke, ændre man reglerne igen. Hvis man ser 10 år frem, skal der blot gå 3 år og 4 måneder før loven kan blive ændret igen. Hver gang der kommer en finansielkrise eller skandale, reagerer politikerne ved at stramme reglerne. Yderligere kommer der flere forbud for både revisorer og virksomhederne. Dette ender i en overregulering af revisors arbejde. Specielt i forbindelse med revision af finansielle virksomheder.

Før denne forordning trådte i kraft blev der indført særregler i Danmark vedrørende bl.a. finansielle virksomheder, herunder certificeringskrav og efteruddannelse. Dette var alle bestemmelser der blev

indsat for at øge revisors uafhængighed og beskytte investorer, da der var en række eksempler på, at revisor underskrev en blank påtegning på finansielle virksomheder der kort efter gik konkurs. Derfor kan der være en bekymring for overregulering af revisionsbranchen, da der både er en række nationale krav til revisor ved revision af finansielle virksomheder, men nu også gennem den nye EU forordning da finansielle virksomheder stadig falder under PIE-definitionen.

Dette kan betyde, at når en bank skal skifte revisor, er dette ikke muligt at finde en der lever op til kravene for finansielle virksomheder og kravene i EU forordningen kombineret. Hvorfor de danske politikere burde overveje at ophæve skærpelserne for finansielle virksomheder, således at deres konkurrence vilkår er lige med andre virksomheder.

Samme problemstilling blev allerede rejst af FSR inden reglerne trådte i kraft (FSR, 2013, Europæisk enighed om revisionspolitik). I artiklen udtrykker de netop samme bekymring angående overregulering. De rejser også bekymring angående den daværende brede PIE-definition, da det på tidspunktet ville ramme en langt bredere vifte af virksomheder. Heldigvis endte det med en minimumsimplementering i Danmark på det punkt.

De kan i hvert fald tyde på, at der inden for politik er en tendens til, hele tiden at bygge oven på den allerede eksisterende lovgivning. I stedet for at evaluere på de love man har fastsat, for derefter at ændre eller ophæve de regler, der ikke fungerer i forhold til de formål eller visioner, man havde for lovgivningen. Et håb for fremtiden er, at politikerne holder igen med lovgivningen og lader de forskellige bestemmelser træde i kraft og virke inden de beslutter sig for at lovgive yderligere.

9.2. Størrelsen af det danske revisionsmarked

En anden problemstilling der bør påpeges i forbindelse med implementering af den nye EU forordning er størrelsen af det danske revisionsmarked. Er markedet stort nok til at revisor kan vedligeholde sine særlige kompetencer. Det er nemmest at forklare dette med et eksempel. I Danmark er der få virksomheder, der borer efter olie. Der er Mærsk og DONG. Med rotationsordningen vil der være et behov for revisorer eller oliespecialister der har et indgående kendskab til olieindustrien. Dette kan maksimalt vare for 24 år, før virksomheden skal skifte revisionshus. Hvorefter det nyvalgte revisionshus skal opnå de samme kompetencer som tidligere revisor. Men hvordan holder afgående revisor sine kompetencer inden for olieindustrien vedlige, de år hvor personen ikke reviderer olie virksomheder.

Dermed kan man stille spørgsmålet om Danmark rent faktisk er for lille et revisionsmarked. Er det muligt for revisor at vedligeholde sine særlige kompetencer. Inden for olieindustrien kunne det være muligt med et fælles nordisk marked. F.eks. kunne man bringe oliespecialister eller revisorer ind fra Norge, som har et bedre kendskab til branchen.

Grundet nye bestemmelser som rotationsordningen vil man inden for revisionsbranchen se en udvikling i brugen af de internationale netværk. Der kommer et større behov for, at de forskellige revisionshuse har nogle særlige kompetencer, viden eller egenskab. Ved at anvende sit internationale netværk vil dette gøre opgaven nemmere. Det ville være ideelt inden for f.eks. olie industrien, hvor Danmark har så få virksomheder inden for branchen. Det giver mening at få hjælp ude fra, fra netværket som har et mere indgående kendskab til branchen.

Om vi får et samlet nordisk marked er svært at spå om. Men det er klart, at der er forskellige nationale regler der gælder i de forskellige medlemslande. Det er ikke umuligt at der på tværs af landegrænserne inden for revisionshusets netværk. Der kan komme et tættere samarbejde og en større afhængighed af hinandens egenskaber og kompetencer. Selvom det danske revisionsmarkedet er mindre. Kan samarbejdet på tværs af netværket bringe ny og nyttig viden med sig, som er værdifuld for både revisorer og virksomheden.

Litteraturliste

Bøger:

- Andersen, Ib, 2010 "Den Skinbarlige Virkelighed – vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne", Samfundslitteratur, 4. udgave.
- Bitsch Olsen, P. og Pedersen K., 1999, "Problemorienteret projektarbejde", Kompendium, Videnskabsteori HA (Almen) 6. semester, Institut for Ledelse, Politik og Filosofi.
- Eilifsen, Aasmund., Messier Jr., William F., Glover, Steven M. and Prawitt, Douglas F., 2014, "Auditing and Assurance services", McGraw Hill Education, 3. Edition
- Guillet de Monthoux, P. og Dahl Rendtorff J., 2014, "Hvad er Videnskabsteori i erhvervsøkonomi", Kompendium, Videnskabsteori HA (Almen) 6. semester, Institut for Ledelse, Politik og Filosofi.
- Guba, Egon C., 1990 "The paradigm dialog", Sage Publications Inc.
- Heldbjerg, Grethe, 2012, "Grøftegravning i metodisk perspektiv – et videnskabsteoretisk og metodologisk overblik", Samfundslitteratur, 1. udgave 1997, 10. oplag 2012. .
- Sudan, Sumit., Samulesen, Martin., Parker, Henrik. Og Davidsen, Christina Maria., 2014, "Revision i praksis – Planlægning – Udførelse – Konklusion", Karnov Group Denmark, 1. udgave, 3. oplag.

Lovgivning, betænkninger, standarder mv.:

- Direktiv 2014/56/EU, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/56/EU af 16. april 2014, om ændring af direktiv 2006/43/EF om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber": <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0056&from=EN>
- Direktiv 2006/43/EF, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EU af 17. maj 2006, om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber, om ændring af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF og om ophævelse af Rådets direktiv 84/253/EØF" : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:157:0087:0107:da:PDF>
- Forordning 537/2014/EU, "Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU): nr. 537/2014 af 16. april 2014, om specifikke krav til lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden og om ophævelse af Kommissionens afgørelse 2005/909/EF": <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0537&from=EN>

- ISA 700, 2009, "Forming an opinion and reporting on financial statements" ;
<http://www.ifac.org/system/files/downloads/a036-2010-iaasb-handbook-isa-700.pdf>
- ISA 315, 2009, "Identifying and assessing the risks of material misstatements through understanding the entity and its environment" : <http://www.ifac.org/system/files/downloads/a017-2010-iaasb-handbook-isa-315.pdf>
- Konsekvensanalysen, "Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskab & Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om specifikke krav til lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden":
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011SC1385&from=EN>
- Revisorloven, "Bekendtgørelse af lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder":
<https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=183855>
- Uafhængighedsvejledningen, "Bekendtgørelse af lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed":
<https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/media/uafhaengighedsvejledningen.pdf>

Undersøgelser:

- Dansk Erhverv, 13. februar 2012, "Erhvervslivet imod tvungen adskillelse af revision og rådgivning":
<https://www.google.dk/#q=erhvervslivet+imod+tvungen+adskillelse+af+revision+og+r%C3%A5dgivning>
- Zhang, Yu., Hay, David., og Holm, Claus., 3. August 2016, "Non-audit services and auditor independence: Norwegian Evidence"
- <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23311975.2016.1215223>

Artikler, pressemeddelelser mv.:

- FSR, 2013, "Europæisk enighed om revisionspolitik: Uens regler skaber usikkerhed og risiko for overregulering":
<http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202013/Ny%20revisionspolitik>

- FSR, 2015, ”Den danske afgrænsning af PIES bør ændres – generelle betragtninger”
http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Om_revisor/Lovgivning%20og%20bekendtgørelser/Den%20danske%20afgrænsning%20af%20PIES%20boer%20ændres_120315
- IFAC 14. december 2011 “PCAOB Concept Release on Auditor Independence and Auditor Firm Rotation Release No. 2011-006; August 16, 2011”: https://pcaobus.org/Rulemaking/Docket037/367_IFAC.pdf
- Koktvedgaard, Kristian, 2016, “Hvad betyder de nye revisionsregler for virksomhederne?”
<https://di.dk/SiteCollectionDocuments/DI%20Business/Hvad%20betyder%20de%20nye%20revisionsregler%20for%20virksomhederne.pdf>
- Kommissionens formål, ”Role of audits and Commission goals”: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/auditing-companies-financial-statements_en

Internetsider:

- Deloitte, <https://www2.deloitte.com/dk/da.html>
- EY, <http://www.ey.com/dk/da/home>
- FSR, <http://www.fsr.dk/>
- IFAC, <http://www.ifac.org/>
- Karnov Group, <https://www.karnovgroup.dk/>
- KPMG, <https://home.kpmg.com/dk/da/home.html>
- PwC, <https://www.pwc.dk/>

De udvalgte citater er markeret med fed skrift.

Bilag 1 – Interview med Kristian Koktvedgaard, DI

SJ: Sara Jörgensen (interviewer)

KK: Kristian Koktvedgaard (interviewpersonen)

SJ: Den nye revisorlov stiller større krav til virksomhederne, hvad mener du om det?

KK: Man kan sige rent indledningsvist at de nye krav som udspringer af både forordningen og direktivet. De er ikke vokset op i vores baghave, kan man sige. Som vi har skrevet i vores høringsansvar også den gang til Kommissionen, så mener vi at grundlaget for, at lave ændringerne er forkert. De lavede nogle lovændringer tidligere, nogle direktivændringer, som trådte i kraft i 2008, men som ikke er fuldt ud implementeret eller ikke var fuldt implementeret i alle EU-lande. Og på den baggrund sagde man, at fordi det ikke virker, så må vi lave noget strammere, i stedet for at gå ud til de medlemslande og sige; ”I har faktisk ikke implementeret direktivet som I skal”. Så i stedet for at tage kampen med de enkelte medlemslande, så valgte man at lave en ny forordning og nogle nye krav.

SJ: Belaster det virksomhederne mere på en måde?

KK: Man kan sige at problemet er, at nogle af de nye krav og det er især den tvungen firmarotation, det er nogle af kravene til hvordan man behandler uafhængighed og andet. Det er meget belastende, specielt i den måde, man har designet reglerne, så man kan sige, det er måske fair nok at sige der er nogle ting vi godt ville opnå, men de værktøjer man har hævet frem er meget, meget besværlige for virksomhederne. Derudover er der ikke med tilstrækkelig med fortolkningsgrundlag på plads, altså vejledninger både fra dansk side og fra EU side, til at man faktisk fra virksomhedernes side ved, hvad er det vi skal og dermed også sagt, at vi synes måske også at den forordning der ligger bag, og direktivet er ikke gennemarbejdet, der er simpelthen nogle ting i, hvor man kan sige at det hænger ikke sammen.

SJ: Kan du komme med nogle eksempler?

KK: For det første, siger de at vi vil ikke lægge – bruge International Code of Ethics og de regler der er der, så vi laver vores egne. Så de skriver om man så må sige, oplister nogle områder som er forbudte, men der er ikke rigtig nogle fortolkningsgrundlag på plads. I stedet for at forholde sig til at

sige hvad er det der kører internationalt i øjeblikket, jamen det er det, og hvis man så ikke er tilfreds med det niveau Code of Ethics var, så lægger man noget ovenpå. Så havde vi en anerkendt fortolkningsramme som man bygger oven på, det ville være en fin og udmærket måde at gøre det på, det ville være forståeligt. Du siger at du har problemer med honorarets størrelse, men honorarbegrænsningerne ligger kun på dele af en revisionsnetværk. Så i virkeligheden kan du designe den måde du laver og vælger dine opgaver henne, hvis du vil omgå nogle af de forbud der ligger. Og så er det ikke en særlig effektiv regulering. Så skulle man hellere finde ud af hvad er det for noget man vil forfølge og så skrive det ordentlig ind i lovgivningen. Du har en regel om tvungen udbud efter 10 år, men det er ikke sådan at jeg nulstiller, hvis jeg går i udbud efter 8 år, så skal jeg stadig i udbud efter 10 år.

SJ: Også selvom du vælger en ny revisor?

KK: Nej, hvis jeg vælger en ny revisor så nulstiller jeg, men hvis jeg vælger den samme efter et fyldestgørende udbud, så skal jeg stadig i udbud nøjagtigt efter 10 år. Det giver heller ikke mening. Det er ikke tænkt sammen med partnerrotationen som er efter 7 år. Så man kan sige hvis man nu valgte som virksomhed efter 7 år, ved vi alligevel at vi skal skifte partner, vi laver et udbud der, så laver vi et igen efter 7 år, så ved vi godt at vi ikke udnytter alle 20 år, men det passer bedre i vores rytme. Så må du bare ikke vælge den første og den samme efter 7 år, for så rammer du ind i problemer efter 10 år. Så det er sådan nogle ting som i vores verden ikke giver særlig god mening.

SJ: Hvad kunne I så have tænkt jer, at de gjorde anderledes?

KK: For det første skulle de have været mere tydeligt i, hvad det er for et formål de vil forfølge, er det uafhængighed? Er det øget konkurrence? Eller hvad er det? Fordi for øjeblikket har de en masse forskellige formål, hvor de smider nogen ting ind hvor de modarbejder hinanden. **Hvis du vil øge kvaliteten, så hjælper det ikke med det samme at sige at, vi skal skifte revisor, det kan der være andre årsager til man vil, men hvad er det så man lægger vægt på og hvad er det for noget man vælger fra.**

SJ: Men der står jo i forarbejderne til loven eller i de indledende noter til loven at formålet er jo at hæve revisionskvaliteten og sikre brugernes tillid, er du enig i det formål?

KK: Det er jo som sådan en et fint og udmærket formål.

SJ: Men stemmer det formål overens med lovgivningen?

KK: Jeg synes ikke det er der vi er med lovgivningen. På nogen punkter ja, så kan man sige at signalværdien i den vil hæve noget af tilliden. Men problemet er når man forstår nogle af tingene i detaljer, så siger man, det giver ikke helt den samme mening, som vi gerne ville have set. Man kan sige, at de tvungne udbudsordninger, i hvert fald med det nuværende marked gør at der er nogle du er nød til at fravælge enten serviceproviders eller revisorer, af den ene eller den anden årsag, så får du ikke adgang til den bedste rådgiver på markedet. Men du kan sige at hvad ville vi have gjort anderledes, vores udgangspunkt ville være at man **starter** med at se hvad ligger der international regulering som vi kan bruge for de virksomheder vi regulerer handler internationalt og ikke kun i EU. Så hvis vi kunne få noget der havde en international kerne og så nogle få, men udvalgte særregler ovenpå, hvis det var sådan at der var behov for det, ville det have givet et meget bedre regulering. Så det om man så må sige ville være vores udgangspunkt.

SJ: Har det været nødvendigt at ændre revisorloven? Normalt vil man lovgive hvis der opstår problemer eller andet i den dur?

KK: Jeg mener ikke at vi har haft problemer i dansk kontekst. Ikke der kræver den omfattende ændring. Slet ikke. Man kan sige de sager vi har haft er jo på vej igennem systemet i forhold til revisornævnet og andre disciplinære sanktioner. Og svært det end nogen gange kan være at acceptere om man så må sige i en sådan tid hvor sociale medier bare flyver derudaf med 100 km/t, men der er altså nogen retsprincipper og nogle andre systemer på plads som samler op for dem som træder ved siden af den smalle sti om man så må sige. Og uanset hvor meget vi regulerer os med den nye regulering, så vil der være nogen der ikke overholder det. Og så ender det igen i et sanktionsregi. **Og jeg vil sige jeg synes ikke der var behov for og lave stramninger på det grundlag vi havde, så skulle man have ventet og set på nogen af de sager der var løbet i gennem, og så sagt er der noget der generelt som kræver en ændring. I stedet for at starte med at lave ændringen før man har det oplyste grundlag.** Så det der er svaret er at man dybest set så vi ikke noget behov for ændringen, vi var i gang med at implementere revisionsudvalget det var stadig og man så må sige tidligt i processen når man ser på at sådan noget skal have nogle år før det begynder at forankre sig og synke ned. Men den proces var i gang. I Danmark var vi væsentligt bedre til at implementere tingene end mange andre EU lande.

SJ: Der er stadig 11 EU-lande der mangler at implementere den nye forordning og direktiv, det er i hvert fald hvad jeg har kunne læse mig frem til. Det er jo også en del ud af 27 lande.

KK: Så kan man trøste sig med at forordningen gælder så umiddelbart hos dem. Uden optioner.

SJ: Et af de andre tiltag i revisorloven det er jo at revisionsudvalget skal tage stilling til revisors uafhængighed. Bestyrelserne i Danmark er jo ikke så store, så giver det mening at have et revisionsudvalg og giver det mening for dem at skulle vurdere revisors uafhængighed? Har de kompetencer til det?

KK: Ja, de har sådan set, ja jeg er ikke i tvivl om at de ikke har kompetencerne også fordi de typisk har et sekretariat til at betjene dem. Men spørgsmålet er om de har den klarhed i lovgivningen de skal bruge.

SJ: Altså til at forstå hvad det er de skal lægge vægt på når de kigger på det?

KK: Der er ikke ja, du kan sige, du kan se på forbudslisten og sige hvad må jeg købe og hvad må jeg ikke købe. Men hvilke skatteydelse må jeg købe?

SJ: Nogen ting må du godt købe og andre er der visse forudsætninger for.

KK: Ja, men hvad? **Når du nu sidder ude i et revisionsudvalg og skal sige; ”ja men der står noget om noget compliance, de (revisor) må sikkert godt udfylde min selvangivelse, på baggrund af nogen af mine tal. Må de (revisor) lave transferpricing dokumentation? Ja og nej, nogen siger de må og nogen siger de ikke må, og hvor er grænsen? Hvornår er det compliance arbejde og hvornår begynder det at have en effekt på dit regnskab. Der ligger ikke rigtig nogen som helst du kan støtte dig til. Og man kan sige, hvad gør revisionsudvalgene så? De tager den mest strenge tilgang til det.**

SJ: Ja, for så skal de vel ikke stå til ansvar

KK: Men problemet er så får du ikke den bedste rådgivning. For så har du ikke den skatterådgiver knyttet til som sådan set kender butikken, gennem revisionen også. Så der er jo også noget spild af ur-effekt, så du er nød til at betale dobbelt om man så må sige for noget af den her fornøjelse.

SJ: Så det bliver også dyre for virksomhederne

KK: Det bliver dyre for virksomhederne, men altså du kan sige at revisionsudvalgene, jeg mener ikke de mangler kompetencer i forhold til det her.

SJ: Men en manglende forståelse for lovgivningen

KK: Jeg vil sige, ja lovgivningen mangler klarhed og det er jo også derfor vi presser på for, at styrelsen til at vejledningen de havde lovet os i efteråret, hvor fanden bliver den af? Og de kæmper med den for de kan ikke rigtig finde ud af hvor de skal lande henne

SJ: Og hvor grænserne skal gå?

KK: Og fordi, så vidt jeg har forstået er der afgivet det forkerte ministersvar i forhold til det der egentlig står ved at basere det på den danske oversættelse kun og den danske oversættelse er ikke rigtig i forhold til nogen af de andre tekstsprog eller versioner. Ja, så det er en ekstra nuance at forordningen i forskellige sprogversioner siger noget forskelligt. Så du kan sige på spørgsmålet om de har kompetencerne så mener jeg så absolut de har.

SJ: Så det handler mere om noget vejledning fra lovgivers side?

KK: Ja, men du kan sige der hvor de er usikre, der hvor der mangler vejledninger og klarhed i loven der vil de fleste bestyrelser, du skal nok finde en eller to der ikke gør det sådan, dem jeg snakker med og det jeg har hørt er at når de er usikre så tager de det strenge tilgang for så kommer de i hvert fald ikke i klemme

SJ: Det giver god mening. Men også i forhold til at tage stilling til revisors uafhængighed? Det er vel ikke noget som bestyrelser har skullet tage stilling til før?

KK: Ja og nej, du kan sige, før hen har de skulle tage stilling til bare det revisor har sagt, i gåseøjne, revisor skulle sige og dokumentere at de var uafhængige og det skulle man så forholde sig til. Man kan sige at det nye er at de skal danne deres egen mening om dem (revisor). Og det vil sige deres sekretariat skal oparbejde noget materiale som de kan foreligge for deres bestyrelse, baseret på deres eget materiale. Så det kræver noget mere arbejde. Ja du kan sige for selvom der mangler noget klarhed i loven er der trods alt stadig nogle kriterier du skal forholde dig til. Du kan sige der er 70% -cappet, der er forbudslisten og så er der de andre i netværket har relateret det, haft nogen der har leveret det.

SJ: Jo, så er der uafhængighedsvejledningen

KK: Yes og der er rotationen. Så du kan sige der er nogen tiltag og noget af det siger man selvfølgelig revisor, revisor skal også levere noget materiale, men samtidig skal man jo selv, og noget af det man selv skal se er at se igennem hvad er det vi har købt af ydelser, er det i compliance med alle dem vi har købt, hvornår har vi skiftet revisor, for at vi i hvert fald ikke i forhold til rotationsvindue og andet.

SJ: Der er også kommet et sæt nye regler vedrørende revisors uafhængighed, har det været nødvendigt? Altså har der været nogle begivenheder der ligger bag at revisors uafhængighed er blevet skærpet yderligere?

KK: Ikke i Danmark. Altså man kan sige man skal kapere de ting der er sat ind i lovgivningen, udspringer ikke af en dansk kontekst, jeg tror faktisk ikke at du kan finde noget som helst i den forordning eller direktiv der udspringer af et problem i Danmark. De udspringer af problemer andre steder, nogen oplevede og nogen faktiske i Frankrig, Spanien og andet. Nogen af tingene udspringer f.eks. af observationer, hvor de har sagt at revisionsudvalgene i Spanien har været under al kritik og det er jo selvfølgelig meget interessant, men det har nødvendigvis ikke den stor relevans i en dansk kontekst. Det ville jo være relevant, hvis de sagde at i 10 medlemslande der er det helt ad helveds til, så kan man begynde at forholde sig til det. Men problemet er at det har været meget få observationer i få medlemslande, som har gjort at den daværende kommissær fandt det nødvendigt, at lavede sådan en ændret tilstand.

SJ: Altså sådan lidt panik-lovgivning?

KK: Jeg vil mere sige et symbol, fordi han, det er vel også en del af forhistorien at den kommissær havde tidligere arbejdet med noget af det her og havde set nogen tiltag som blev for udvandet og nu havde han behov for, jeg tror nok han senere skulle se om han kunne blive valgt i Frankrig, det lykkedes vist så ikke. Men han havde behov for at sætte sit præg.

SJ: Så du mener ikke det har været nødvendigt at skærpe revisors uafhængighed herhjemme?

KK: I hvert fald ikke i det omfang det er sket i revisorloven, men altså revisorloven udspringer næsten direkte af direktivet og forordningen. Jeg mener egentlig at vi havde rimelig godt styr på det og vi havde nogle disciplinærsager, der nok skulle klare, om man så må sige, der hvor problemerne var. Så kan man jo overveje sku vi så justere som vi nu har gjort i forhold til sanktioner eller andet i disciplinærsystemet, kunne man jo godt kigge på. Men vi havde strikt tiltag det seneste var vel finanstillsynets godkendelsesordning, som vel var den danske reaktion på alt det her. Og så kan man vel også stille spørgsmålet, hvorfor opretholder de den med den nye revisorforordning? Ville det ikke være fornuftigt at fjerne den godkendelsesordning for finansielle institutioner når du nu har fået det her kæmpe apparat kørende indover? Jeg varetager ikke bankers interesser, men jeg synes det er underligt, vil jeg bare sige, jeg synes hele den godkendelsesordning er underlig, i hvert fald hvem det er der skal håndhæve den.

SJ: Der er også kommet skærpede krav for revision af PIE-virksomheder, hvor bl.a. bankerne er taget ud af definitionen, da de ændrede den her eller de snævrede den ind. Synes du de øgede krav var nødvendige?

KK: Nej, det synes jeg ikke.

SJ: Er du enig i, at definitionen så bliver snævret ind?

KK: Jeg synes det ville være tåbeligt ikke at gøre det, fordi de ting der kommer væltende henover PIE-virksomhederne gør dem ikke mere konkurrencedygtige. Du kan godt finde nogle enkelte tiltag som måske øger uafhængigheden, men den samlede palette af problemstillinger der udspringer af den her er jeg simpelthen ikke enig i, jeg mener ikke det er i nogens interesse, men det er der jo nogen lovgiver der har valgt at sige at det er. Men det er i hvert fald dyrt. Det er besværligt. Og det er besværligt også at tilrettelægge f.eks. hvordan du vil have revisorskifte i virksomhederne, så hvis vi havde udvidet og taget de stor unoterede med så ville du have haft en hel del virksomheder der havde flere PIEs i deres organisation. Og hver enkelt PIE skal selvstændigt ind og lave rotation og udbud. Så du kan ikke gøre det på toppen. Du skal lave udbuddene på hver enkelt PIE-virksomhed og deres datter. Og dvs. at hver enkelt PIE i en organisation skal nu ned og lave rotation og udbud, dvs. hvis de alle sammen ligger i Danmark kan de måske nok tale sammen så de får det samme. Men hvis nu en af dem ligger i Italien tror jeg det er, jeg kan ikke lige huske landene. Men der er nogen af landene du minimum vælger dem for 9 år ad gangen. Der er nogen lande der har sagt du skal skifte hvert 5. år. Det er svært at have samme revisionsfirma i sådan en organisation, ikke?

SJ: Jo, så kommer revisionsudbuddene skævt ind på hinanden.

KK: Ja, og dvs. hvis man siger vi udvider i Danmark fordi vi synes det er en god ide, så gør de det samme i resten af EU landene og så har du en rest der bare ikke hænger sammen. Så de her regler er tænkt på børsnoterede virksomheder af den snævre gruppe og derfor giver det ikke mening nationalt plan at udvide. Selv ikke hvis man kunne finde nogen argumenter for at tage nogen af tingene ind nationalt så kører hele apparatet ud over flere er ikke i nogens interesse. Og det er jo også derfor der nu er nogen enkelte krav som er pålagt de store unoterede eller er tilføjet fra forordningen, hvor man har sagt: de her to eller tre elementer lægger vi oven på som dansk regulering. Også snævre vi definitionen af PIE virksomheder ind. Og det er jo også den fornuftige måde at gøre det på.

SJ: Så det bliver mindre omkostningsfuldt fordi de virksomheder der ryger ud (af PIE-definitionen)

KK: Ja, og også fordi men kan sige de store unoterede har de ikke tilstrækkelig magt til at sikre at holde en revisor i skak. Hvor mange om man så må sige investorer er derudover den snævre kreds som har bestemmende indflydelse på de virksomheder. Hvor meget af det her er jo også for at beskytte andre investorer. Og hvis man siger at det er en stor trussel mod medarbejderne så er det fordi man siger at revisionsfirmaerne ikke levere en kvalitet der er i orden. Men det troede jeg sådan set at vi havde et revisortilsyn til at sikre. Så hvis man siger de ikke levere en kvalitet, så siger man vel også, at revisortilsynet ikke virker. Pointen må også lidt være at sige, vi bruger mange penge på tilsyn så må vi også give noget credit for det tilsyn og have en tillid til at de laver noget arbejde vi kan bruge. Så det er også det andet aspekt at sige, hvis vi smider noget på plads nogen strukturer og sætter dem i gang så må det også have en positiv effekt et andet sted, forstået på den måde at så er der noget andet vi bør slippe for.

SJ: Men ifølge ISA 300, skal man som revisor opnå et kendskab til den reviderede virksomhed, emner du at den nye revisionslov med sine mange indskrænkninger faktisk kan ende ud i at revisionen faktisk bliver dårligere?

KK: **Altså det er klart, der er noget viden der går tabt. Jeg vil sige, jeg tror revisors helt store udfordring er at de heller ikke i dag forstår virksomheden, selvom de tror de forstår den. Man kan sige noget af det jeg har hørt fra dem der er skiftet fra revisionsbranchen til regnskabschefer eller andet er samstemmende, de siger stort set, at vi troede vi forstod forretningen som revisor, men det gjorde vi ikke. Det kan man så tænke over og overveje hvad man kan gøre ved, men det er i hvert fald ikke grundlæggende problem. Det er rigtigt at når vi siger at du må lave mindre arbejde er det som regel er der andre arbejdsopgaver. Så bliver udfordringen ved at forstå kunden og virksomheden større, men det er en udfordring der hele tiden har været der. Så man kan sige, der skal i højere grad vel et eller andet sted se udslag i ens planlægning og se hvor meget tid skal vi egentlig bruge og nu kommer det brutale spørgsmål, hvor meget vil kunden betale for at du forstår hans virksomhed eller deres virksomhed.**

SJ: Så du tror ikke den nye revisorlov kan gå ind og påvirke revisionskvaliteten?

KK: **Nej jeg tror ikke kvaliteten bliver dårligere. Men jeg vil sige jeg ikke den nye revisorlov i sig selv påvirker kvaliteten positivt. Jeg tror noget af det kommer fra pres andre steder fra.** Men jeg tror også at det man bliver nød til at gøre som revisionsvirksomhed er i højere grad at sige hvordan opbygger jeg den kritiske masse af revisorer med kendskab til de forskellige brancher, der samtidig kan håndtere rotation.

SJ: Ja, for ellers skal der være overlevering hvert 7. år

KK: Ja, og nogen gange får jeg lidt himmelvendt øjne når jeg kigger på dem og siger om det danske marked er stort nok.

SJ: Ja, hvad mener du med det?

KK: Hvor mange olieselskaber er der i Danmark, der borer efter olie

SJ: Mærsk?

KK: Ja, og DONG har gjort det lidt og de er sådan set på vej ud. Men pointen er at der ikke er særlig mange oliefelter der ude så dvs. der er ikke særlig mange der borer efter olie. Når man nu mister Mærsk som kunde, hvad skal ens oliespecialister så lave? Hvordan holder de deres kompetencer til næste gang de er i udbud. Hvis nu du havde et fælles nordisk revisionsmarked, så havde du også Norge med, der er meget mere olie, så dvs. der er det lettere og have specialister kørende også i de år hvor du mister den ene revision for der er også andre du kan overtage. Så spørgsmålet er om Danmark er stort nok et marked. Du har det med den finansielle sektor, det er jo sådan set koncentreret ned på to firmaer nu, resten har ligesom ikke råd til at opretholde det, det er for dyrt, hvis ikke du har kunder nok og opretholde apparatet. Det er i virkeligheden der jeg ser det store problem specielt med den her tvungne rotationsordning, firmarotationsordning. At du når i nogen situationer, hvor det er spørgsmålet om der er kritisk masse nok til at du kan opretholde dine specialister. Og mit bud vil være om nogen år så bliver det løst ved at man tager udenlandske partnere ind eller kigger bredere end bare Danmark.

SJ: Så det bliver et stort nordisk marked?

KK: Ja, nordisk eller EU eller det kan også være UK du kan tage med ind, der er også massere af olie derovre. Hvis det altså lige var olie der var eksemplet. Men jeg tror det er der du vil se problemet, og det er vel også der hvor man kan begynde at tilføje mere værdi igen. Så man kan sige til kuriositet til det er det vel også at sige, hvad er der sket i bestyrelserne over de sidste 10 – 15 år, der er kommet mange flere udlændinge ind. Hvad er der sket på revisionsmarkedet? Ikke rigtig den samme udvikling vel? Så der er vist kun 1 firma i Danmark for øjeblikket der har en udenlandsk partner på som medunderskriver af de børsnoterede. Resten har kun danske partnere på. Er det naturgivet at det kun er danske partnere der er de bedste til at se på en international virksomhed? Eller ville et mix give bedre mening. Altså og hvis du ser på hele teamet, jamen du har global rapportering, global indrapportering.

SJ: Så du tror at også revisionsverdenen vil blive mere international?

KK: Det vil være mit bud.

SJ: Så hvad vil du tro vil være de største praktiske konsekvenser af den her nye implementering?

KK: På kort sigt et større compliance apparat til at prøve og sikre hvad vi køber og hvad vi ikke køber hos revisorerne og til at sikre hvornår skal vi i udbud og hvornår skal vi ikke i udbud. Og til at sørge for at vi også har en backup revisor på plads. Hvis jeg nu går ud og køber en virksomhed som tilfældigvis har brugt min revisor som rådgiver. Så kan der være en risiko, enten så skal jeg disengage på mange af dem og hvis jeg nu ikke kan disengage på de opgaver, så kan det være jeg skal skifte revisor selv. Og så er jeg nød til på en eller anden måde at have en plan liggende i skuffen for om jeg har en ekstra der er uafhængig. SÅ man kan sige der er nogen compliance issues i hvert fald på den korte bane. Hvorvidt det vil ændre meget mere, det tror jeg ikke. Mit bud vil være at du vil se nogen nye serviceradgivere inden for en årrække, som udbyder nogen af de her non-audit services.

SJ: Tror du der kan være en tendens til at revisionshusene hellere vil rådgive end at revidere?

KK: Nogen vil, risikoen er også mindre. Du kan sige fordelene ved at rådgive er vel at sanktionerne er mindre, væksten er større, men grundlaget for at du kan gøre det, er det i virkeligheden ikke at du har revisions også fra andre selskaber. Spørgsmålet er om dit brand kan gøre at du kun kan være rent rådgiver eller om du er nød til at sige grunden til at vi kan blive gode rådgivere og vækste er at vi har et stærkt brand inden for revision. Det er da et mere lukrativt marked på mange måder. Men spørgsmålet er om du kan opretholde det ved kun at satse på det marked. Og vel også revisorernes selv forståelse, hvad er det egentlig der er deres grundlæggende værdier. Det jo ikke let, men du kan jo sige, noget af det seneste vi har set som kan være en interessant kuriositet i forhold til at sige hvad kan der ske. GE har 600 skatteansatte bare til at lave compliance og tax-policy, de er solgt til PwC fra 1. april. Fra 1. april har GE ikke egne skattefolk, hele møget er ejet af PwC globalt. Hvad betyder det for et marked, det betyder for det første at PwC ikke bliver revisor for dem i meget lang tid, men det betyder jo også et eller andet, andet på skalastrukturen ikke. Hvor mange gange skal PwC gøre det før de har nok til at frasælge det igen? Så har du en international skatteorganisation. Så kan jeg bare smide al min skatterådgivning derned, så behøver jeg ikke skifte mere. Men er det dét vil komme til at se? Men det illustrerer meget godt outsourcing og hvor meget dynamik der er i markedet for øjeblikket. Bogholderi bliver vel også outsourcet mere og mere for øjeblikket ligger det i shared-

servicecentre. Men hvem siger at man ikke kan gå ud og sige, kære venner I skal styre vores bogholderi, regnskab og hele dynen. Det kunne der sagtens være nogen der vil have. Spørgsmålet er om det bliver bedre eller dårligere. Adgangen til rådgivere bliver sikkert bedre, men værdien af at være tæt på forretningen også mentalt være tæt på forretningen. Så hvis nu jeg skulle lave skat f.eks. for GE men er lønnet af PwC, ligger mit hjerte så hos GE eller hos PwC? Forhen lå det hos GE, det ville være dem man ville være rigtig tro overfor og dermed også i forhold til når man laver alle sine vurderinger og alt mulig andet, graden man engagerer sig i at sige de her interne kontroller skak køre igennem og alt muligt andet, hvis nu PwC er min arbejdsgiver har jeg samme hjerte med der. Men den er svær ikke? Men man kan jo sige at det er nogen af de dynamikker der ligger i markedet og dermed også svært at sige, hvad kommer der til at ske fremadrettet. Men jeg vil sige der kan ske rigtig mange spændende ting inden for de næste 10 år

SJ: Der kan også komme mere lovgivning

KK: Der kan komme mere lovgivning, du kan se splits, du kan se...

SJ: Så de største konsekvenser tror du bliver compliance?

KK: For øjeblikket er det compliance, også på et eller andet tidspunkt er der også priseffekten på det. Virksomhederne kan ikke direkte måle og der er større eller mindre tillid til revisor i markedet

SJ: Det er en svær ting at måle

KK: Ja, og dybest set kan du sige at vi Danmark har en tradition for, at man kan se hvem det er der skriver under. Jeg vil vove den påstand at i Danmark ser man dybest set ikke på hvad det er for et revisionsfirma, men hvem der er skriver under. Og de store investorer kender de forskellige revisorer, per rygte basis om man så må sige. Du kan jo også bare se på din egen organisation, der er nogen der er lettere ved at få pengene ind end andre. Det kan der være mange grunde til. Nogen er bare bedre sælgere og nogen har bare et bedre brand.

SJ: Vi havde jo en kæmpe sag i USA, hvor vi fik en kæmpe bøde for hvor underskrivende partner havde noget kørende med regnskabschefen i den reviderede virksomhed. Det er så også kommet ind i vores personale håndbog nu.

KK: Der er kommet whistleblower ordninger det er jo også en del af lovgivningen at det skal der også være internt i virksomheden.

SJ: Men kræver det så også større arbejde fra virksomhedernes side af? Er virksomhederne interesseret i at have en whistleblower ordning?

KK: Ja, det tror jeg såmænd nok de er, men spørgsmålet er så fordi nogen af dem havde det i forvejen, men du kan også sige reelt ikke sige hvor meget ekstra arbejde kommer der reelt set på en whistleblower ordning. Hvis der kommer en sag, som de ikke viste om før så er det jo glade for at få den at vide. Så det er vel svært at se det som arbejde, fordi du kan sige det at sætte en whistleblower ordning op og sige hvis der er noget så rapportere du til formanden for revisionsudvalget eller hvor det nu er man vælger at sige det. Det tager jo ikke lang tid, det er jo ikke omkostningstungt

SJ: Ja, du kan vel principielt bare sætte en e-mail op

KK: Ja, ja eller hvordan man nu vælger at gøre det, det kræver en knæbøjning eller to. Men i den her sammenhæng er det ikke det der vil være det store problem. Problemet er selvfølgelig hvis der kommer noget meget skrabende ind som i virkeligheden ikke burde have været der. Fordi det ikke er reelt eller fordi det burde være håndteret længere nede i systemet. Man behøver jo ikke se i en whistleblower ordning for at sige der er en der stjæler 1.000 kr. fra kassen. Det burde kunne ordnes på et andet niveau. Det er jo heller ikke det vi er på jagt efter. Så jeg tror ikke det er det der er problemet.

SJ: Okay, men tusind tak for din tid.

Bilag 2 – Interview med Lars Kiertzner, FSR

SJ: Sara Jørgensen (interviewer)

LK: Lars Kiertzner (interviewpersonen)

SJ: Den nye revisorlov trådte i kraft d. 17. juni 2016, hvordan har FSR haft indflydelse på udformningen af loven?

LK: **Jamen altså, vi har jo været med i hele fasen kan man sige, altså helt tilbage til revisorkommissionen og helt tilbage til direktiv og forordning også altså også før det blev vedtaget i eller blev offentliggjort i 2014. Så vi har været med i hele processen kan man sige, men altså både haft nogen politiske holdninger til noget af det og selvfølgelig også faglig medvirke i hele processen.** Og det går way back, det startede vel i 2013, 2012 eller 2011, det har været et stort issue hele vejen. **Og der har ligesom været to spor, der har været det store spor for PIE-virksomheder, hvor vores holdninger hele tiden har været, ja det man kom frem til minimumsimplementering kan man sige ikke. Hvor man ikke overimplementere EU-regulering. Altså ud fra det grundlæggende synspunkt at reglerne er rimelig omkostningstunge så derfor og tage flere virksomheder ind, hvad er EU egentlig ligger op til at man skal tage med, synes jeg ikke skulle med og det har så hele tiden været vores, det er nok i virkeligheden det der sådan udadtil har fremstået som det mest centrale.** Men udover det har vi selvfølgelig også været meget involveret i revisorloven som sådan altså, hvor det har været reglerne som står for Gud og hver mand. Altså forordningen er jo EU anliggende og det eneste man bestemmer i dansk lov, det er jo nogen ting om hvem der skal omfattes, ja altså der er nogen der skal omfattes kreditinstitutter skal omfattes, børsnoterede virksomheder skal omfattes, det ligger jo fast ikke. **Men så havde vi jo en hel række virksomheder der tidligere var omfattet, som nu ikke længere er omfattet. Og det har vi jo hele tiden argumenteret for at, de skulle ikke med, fordi det koster 0,5 mio. om året at være med i den klub. Og det vil være overimplementering at pålægge erhvervslivet så store omkostninger. Også har vi jo også hele tiden haft den der med vi har ikke været altså, reformen har ikke groet i vores have, kan man sige, altså, PIE-reformen har jo groet i EU kan man sige, og i Kommissionen især.** Og det var Kommissionens oplæg som, ja nu er det jo historie skrivning, men det kom i november 2011 ikke? Der kom Kommissionens forslag, jeg tror Kommissionens forslag kom 1. december eller 30. november 2011, der tror jeg de kom med det første forslag. SÅ var der en lang, lang forhandling fordi medlemslandene, Ministerrådet skal jo have indflydelse godkendt,

det er de såkaldt trepartsforhandlinger mellem Ministerrådet, Kommissionen og Parlamentet. Og det blev så først afsluttet omkring udgangen af 2013, også offentliggjorde man dokumenterne i 2014 ikke, også skulle de implementeres 2 år og 20 dage efter i national lovgivning. Eller de fik bare virkning, forordningen får jo bare virkning, det er jo ikke noget man skal implementere det er jo bare noget der får virkning 17. juni 2016. D. 27. maj 2014 har det så været, det er 2 år og 20 dage efter offentliggørelsen i EU-tidende. Så der har været de der spor. Dels PIE-sporet, som jo nok har især de store virksomheder, revisionsvirksomheder interesse også har der været alle de andre regler, som jo er kommet ind i revisorloven og som jo omfatter en hel række ændringer i virkeligheden, som berører Gud og hver mand. Og ja, for at tage en af de store, revisionspåtegningen er jo unægtelig blevet lidt anderledes, men det er jo ikke så meget EU's skyld, men IAASB skyld, men vi har jo så hele tiden været på den linje at vi skulle både kunne overholde lovgivningen og de nye ISA'er. Og det har været et af de store projekter med cooling-off og en af de andre, man nu også skal køle af hvis man er revisor og har underskrevet en revisionspåtegning i en ikke-PIE virksomhed, så er der 1 års cooling-off. Og så har der været en masse andre små ændringer, uddannelsessystemet er lavet helt grundlæggende om, i den her omgang. Kvalitetskontrollen, Gud fri mig vel, har været central og den omfatter alle. Og der bliver Erhvervsstyrelsen den centrale spiller og mere entydig end det har været tilfældet tidligere, revisortilsynet er nedlagt. Så vi har ikke længere direkte professions indsigt i afgørelserne i kvalitetskontrollen, det havde vi jo før og det har vi ikke nu, og det gælder jo alle. Til gengæld er kvalitetskontrollen bl.a. efter vores indspil blevet stærkt risikobaseret, kan man sige, vi har slået meget på at det skulle den være og derfor er der ikke længere noget fast tidsinterval, hvis ikke du har C-kunder eller PIE-kunder så er der ikke noget fast tidsinterval for hvor ofte du skal have kvalitetskontrol, tidligere var det minimum hvert sjette år, det er det ikke mere. Sanktionssystemet har vi fokuseret meget på, disciplinær systemet, som jo også er grundlæggende er blevet lavet om, kan man sige. I den ene ende er de blevet forhøjet og i den anden ende klart blevet det modsatte. Altså f.eks. efter 17. juni 2016 er der afsagt 50 kendelser, ja altså for et par måneder siden var vi oppe på 50 kendelser, og af de 50 kendelser var der 18 advarsler, altså mindre førstegangsforsæelser skal jo ikke føre til sanktioner i revisornævnet, hvis de bliver fanget i kvalitetskontrollen skal de føre til en påtale og hvis de bliver fanget og indbragt for revisornævnet af andre end Erhvervsstyrelsens kvalitetskontrol så skal de have en advarsel. Og 18 advarsler på 50 kendelser efter 17. juni, det er flere advarsler end revisornævnet har givet i hele dets levetid simpelthen. Så det er en markant ændring i bunden, så er det jo rigtigt at der sker nogen skærpelser i toppen, hvor man får mulighed for betinget frakendelse, det har man ikke kendt tidligere altså ligesom betinget frakendelse af

kørekortet og hvis du opfører dig ordentligt de næste år ikke, hvor lang perioden nu bliver, jeg tror det er op til 5 år man kan få betinget frakendelse, man kan lave påbud eller forbud, det har man ikke haft tidligere f.eks. forbud mod at lave revision, udvidet gennemgang, forbud mod at bestride ledende poster i revisionsfirmaer, det kan man også gøre på tid, 3 år. Og så har man fordoblet bøderne, fra 300.000 op til 600.000 i enkelt sager og fra 750.000 op til 1.500.000 i virksomhedssager. Så man har skærpet i toppen og lempet i bunden. Også er der en masse proportionalitets kriterier i bekendtgørelsen nu om sanktioner, som gør at sanktionerne nok bliver, hvad skal man sige, bedre udmålt efter forholdets art og mulige konsekvenser osv. Der har vi jo været meget aktive også i dansk sammenhæng. Så både revisionspåtegningen og kvalitetskontroller og de har sanktionssystemer er centrale nyskabelser for alle revisorer eller hvad man siger.

SJ: Hvad med rotationssystemet?

LK: Altså rotationssystemet bliver kun for PIE's. Partnerrotation, der fik man så en partnerrotationsregel ind i revisorloven. DF stillede et ændringsforslag til loven også fik man partnerrotationsreglen for de store C-virksomheder, de største C'er, 5 mia., 5 mia., 2.500 ansatte, men det er jo sådan en ændring de er ikke PIEs de store unoterede virksomheder

SJ: Nej, der er vel bare lavet et ekstra krav, der er lagt oven på.

LK: Der er blevet lavet et ekstra krav i revisorlovens § 25 om partnerrotation, det er det. Altså og det er noget DF forslog i udvalgsbehandlingen, da man behandlede lovforslaget og det var en af de væsentligt problemstillinger de havde omkring det her og hvis de fik det igennem så endte de med at stemme for og de Radikale stemte jo også for i sidste ende. Man skal også lige have med at man har jo det her med, hvem skal reglerne gælde for i forordningen og der kan man pille lidt ved det og der har vi taget de store unoterede ud, vi har taget de statslige aktieselskaber ud, vi har taget de finansielle virksomheder ud undtagen selvfølgelig dem som skal med, altså pengeinstitutter og realkreditinstitutter, forsikringsselskaber som jo skal med. Men f.eks. sådan noget som fondsmæglerselskaber er ikke med længere investeringsforeninger der ikke er børsnoterede er ikke med længere, de var jo også tidligere PIEs i den sammenhæng, det er de ikke mere. Så røg man jo ned fra de der 850 PIEs til ca. 385, tror jeg man siger i lovbemærkningerne. Og kommuner og regioner var heller ikke PIEs længere, de har så fået deres egen særlige bekendtgørelse om en del af forordningsbestemmelserne de skal anvende i tilrettet form, men de er ikke PIEs i EU sammenhæng mere, de har fået deres særlige bekendtgørelse om revision af kommuner og regioner og fælles kommunal virksomhed som ikke er små, kan man sige. Også den anden vinkel, hvem er omfattet af

reglerne man har nogen optioner om at man kan tillade visse ydelser som i udgangspunkt er forbudt i artikel 5 i forordningen, dem kan man tillade og dem har man benyttet i revisorlovens § 24a, kan sige, i et vist omfang, og der fik DF også lov til at pille lidt ved det, sådan at de var glade. Man må ikke lave skatteberegninger, det havde regeringen oprindeligt lagt op til, det fik DF taget ud, og man må kun lave skatterådgivning om anvendelse af skattelovgivningen. Også står der at det betyder at man ikke kan lave aggressiv skatteplanlægning. Så der er sådan nogen, hvad var det egentlig du spurgt om? Vores rolle?

SJ: Ja, jeres rolle.

LK: Ja, vi har været inde over det hele, vi har selvfølgelig haft møder med alle mulige både politikere, embedsværket, vi har holdt møder med Erhvervsstyrelsen i mange sammenhænge og holdt møder med andre organisationer selvfølgelig Dansk Industri, Dansk Erhverv, Finansrådet har nok været de centrale. Så det har været en heftig sag.

SJ: Formålet med den nye revisorlov er, bl.a. at hæve revisionskvaliteten, er du enig i at revisorloven opnår dette formål?

LK: Det ved jeg sku ikke, det må jeg sige, det ved jeg faktisk ikke. **Det der med om forordningsbestemmelser i sig selv hæver revisionskvaliteten, det er jeg ikke sikker på også fordi at man har fået begrænsninger i en masse rådgivningsydelser. Og der er jo ingen videnskabelig dokumentation for, at omfanget på rådgivning har en negativ korrelation med revisionskvaliteten, men man har forskning der rent faktisk viser at der er ikke er nogen sammenhæng og der er lige frem forskning der viser at der er en positiv sammenhæng jo mere rådgivning jo bedre revisionskvalitet. Der er helt sikkert et trade off mellem uafhængighedsvinklen og at du ved mere om klienten vinklen, det er hele tiden konflikten.** Og derfor er der ikke noget der tyder på at der cap man har på 70 % og de forbudsregler man har i artikel 5 i forordningen at de... Jeg er ikke sikker på det og man kan sige mange af forordningsbestemmelser man har er en kodificering af de etiske regler, selvom man ikke vil sige det, så er der rigtig mange af bestemmelserne, f.eks. omkring hele skattepakken stort set, altså som vi får lov til i RL § 24a det er jo sådan set bare en kodificering af de etiske regler, det er det jo langt hen ad vejen. Så cappet er nyt, det er en central nyhed fordi det har man ikke haft tidligere. Men det har selvfølgelig været princip bestemmelser i regler om honorarafhængighed, men ikke sådan 70 %, det har man ikke haft, men man vil næsten komme frem til det samme i de etiske regler ved at anvende dem, som hvis man anvender forordningen, der er ikke stor forskel. Det er nye er jo, at når det er kodificeret så kan man

sanktioneres, det er nyt. Det er også nyt at revisionsudvalget spiller en central rolle i den her sammenhæng. Og det er nyt at revisionsudvalgsmedlemmer også kan sanktioneres. Hvis de overser en uafhængighedsproblemstilling omkring anvendelse af revisor som de burde have set så kan de jo få bøder i revisornævnet og det er jo også central nyt, så der kommer jo sådan turbo på reglerne, de bliver sanktionsmulige, og det er de jo ikke hvis det er etiske regler dem kan man ikke bringe en sag med udelukkende basis i de etiske regler, det kan man ikke, man bliver nød til at sige det er også lovgivningen der siger det her og derfor er der selvfølgelig en effekt af det. Men altså rent fagligt vil man stort set i 99 % af alle tilfælde komme frem til samme løsning med de etiske regler, som man nu kommer frem til efter forordningen. Men det bliver bare nu meget mere rodet fordi medlemslandene har fået en masse optioner, og det bliver svært og at agere i et marked med så mange variationsmuligheder som der er. Nogen har tilladt det ene, nogen har tilladt det andet, nogen har forlænget sort-listningen, nogen medlemslande har sagt, vi forbyder yderligere, det er også en option.

SJ: Vel også i forhold til rotationsordningen, nogen har 10 år, nogen har 9 år og andre har 5 år.

LK: Ja, men rotationsordningen virker kun på toppen, det er ikke så interessant synes jeg. Det er nærmest ligegyldigt.

SJ: Men det påvirker vel virksomheden, hvis du har en PIE i Danmark, som indgår i en koncern med en PIE i Italien

LK: Ja, det er rigtigt, hvis der er PIE i flere lande kan det have en effekt. Men som udgangspunkt er det kun på toppen. Det er en selskabsregel, rotation. Rådgivningsreglerne er derimod up-stream og down-stream, de gælder hele vejen igennem. Det er derfor, det gælder også up-stream, det er f.eks. erhvervsdrivende fonde de er jo ikke længere PIEs, men de skal være opmærksom på at rådgivningsforbuddet gælder up-stream også for dem. Dvs. de bliver ramt af PIEs reglerne omkring rådgivning. Det er sådan set, den globale regel, firmarotation er sådan lidt op og ned. Til gengæld skal man have med at optionerne er territoriale, det er jo sådan helt, må en tysk revisor lave skatterådgivning f.eks. jamen det skal afgøres i princippet ud fra de tyske territoriale regler, selvom det er en dansk PIE der sidder på toppen og det måske burde være indskrevet der. Så er det faktisk den territorial regel, og det er jo et puzzlespil som er enormt for at sige det. **Og det er det stakkels revisionsudvalg der skal sidde på toppen i den danske PIE og tage stilling til om revisor både up-stream og down-stream overtræder nogle regler, det bliver indviklet, og nu kan de som sagt sanktioneres, det er helt central nyt.** Tidligere kunne man sige, okay altså men kan de jo komme for revisornævnet og der er ingen tvivl om at der vil man også se sager tror jeg, det er jeg næsten

sikker på. Så der er kommet tryk på reglerne også er de blevet meget, meget mere komplekse, nu er det ikke bare amerikanske eller andre regler, nu er det 27 eller 28 sæt af europæiske regler man skal forholde sig til, det er jo helt vildt. Det er vildt. Og derfor er der også nogen som tror på at nogen af de globale koncerner siger kun revision, bom, ikke andet. Det er jo den sikreste løsning. Det er jo at sige, kun revision, det andet køber vi andre steder.

SJ: Det er vel også for revisionsudvalgene der sidder der

LK: Ja, præcis, fordi revisionsudvalgene får lige pludselig et ansvar, et disciplinært ansvar, det har de aldrig haft før. Men nu kan de komme for revisornævnet og det er også derfor revisornævnet er blevet øget med to ekstra medlemmer der har erfaring med ledelse i PIEs, altså hhv. i en finansiell og ikke-finansiell PIE. Så det er jo en af baggrundene for det. Det er en nyskabelse, men om det vil forbedre revisionskvaliteten, altså det ved jeg ikke, for at sige det. Altså som sagt der er ikke noget belæg for at sige, at rådgivning eller et mindre rådgivningsomfang forbedre kvaliteten, hvis det er noget så er det nærmest det modsatte. Der er en norsk undersøgelse en stor europæisk undersøgelse som faktisk viser det modsatte også er der de amerikanske undersøgelser som viser, at der generelt ikke er nogen sammenhæng. Der kan være sammenhæng mellem konkrete rådgivningsydelser også revisionskvaliteten, man kan finde nogen, det og det, det må man ikke, men det vil du også komme frem til ved anvendelse af de etiske regler, det må du ikke. Den er ikke vokset vores have. Den er ikke fagligt begrundet på nogen måde den her reform, den er begrundet i kølvandet på finanskrisen, vi skal gøre noget, vi skal vise handlekraft og revisorerne skal ligesom også ind i billedet. Det er dog intet imod hvad man har gjort i den finansielle sektor, altså intensiteten er jo hel ekstrem der. Og det er ligesom, man skal jo se på dem alle sammen, ellers får man en forordning ”status quo is no option”, vi skal lave et eller andet i hvert fald. **Og dybest set, hvis kvalitetskontrollen bliver bedre, det er den der har potentialet til det fordi den skal være mere risikobaseret og mere fokuseret og PIE virksomhederne bliver den mere fokuseret på PIE-kontrollen end V-kontrollen på de kunder man har. Alt det der har potentialet til, men det afhænger af udførelsen og den tør jeg ikke sige noget om. Jeg ved det ikke. Det er også fordi at nu bliver det en embedsværks kontrol, i PIE revisionsvirksomhederne helt entydigt og i godkendte eller i ikke revisions PIE virksomheder, der bliver det stadig kvalitetskontrolleret, men de rapportere nu til Erhvervsstyrelsen og ikke revisortilsynet.** Det er central nyt. Og det er så Erhvervsstyrelsens folk der tager stilling til afslutningen af kvalitetskontrollen ikke PIE revisionsvirksomhederne. Altså selvfølgelig også en PIE revisionsvirksomhed. Og i revisortilsynet sad der godkendte revisorer og rimelige forstandige folk, som kunne afluse de værste vildskud som kvalitetskontrollanterne havde, dem var der en del af, og

den aflusningsfunktion skal nu foretages af Erhvervsstyrelsen, og vi må bare se hvordan det er. Det vil jeg sige. Det har jo dybeste set potentialet til at forbedre eller hvad man siger, kvalitetskontrollen. Nu må vi se.

SJ: Synes du det har været nødvendigt at ændre revisorloven?

LK: På nogen punkter kan man da godt sige det. **Påtegning og erklæringsbekendtgørelsen skulle jo laves om**, det lå ligesom i kortene at der kom det der kommunikationsprojekt, det kom jo i et eller andet parløb mellem EU og IAASB, men altså det er jo trods alt IAASB der sætter de fleste standarder i kommunikation stadigvæk, selvom forordningen nu får en lang artikel 10 om revisionspåtegningen, så er det jo alligevel de fleste ting der kommer fra IAASB. Det har jo også været nødvendigt med lovændringer i den sammenhæng, helt entydigt. Men altså sådan på den store klinge, ja så er der også det med at man skulle jo lave et eller andet, og det kan også være at... **Kvalitetskontrollen er jo meget fornuftig og sanktionssystemet er også meget fornuftigt, synes jeg, det man er landet på.** Og revisornævnet kan man se allerede nu bruger de nye regler, det er jo helt entydigt, de der 18 advarsler ud af 50 er indtil videre en klar indikation af at de bruger de nye regler. Og altså i den lave ende kan man sige, så er det jo sådan at de store sanktioner, de nye sanktioner kun kan bruges på sagsforhold efter 17. juni. Det er sådan når man ændre en eller anden bestemmelse så siger man de lempende regler bruger man på tidligere sagsforhold og de skærpene bruger man kun fremadrettet. Så vi kan jo ikke se endnu om de kommer til at virke. Men de er også bundet i at man synes at, jeg tror der var for mange der synes det var for svært og frakende folk godkendelsen ikke, det tror jeg faktisk var hovedårsagen til at man sagde at den der ultimative sanktion og der var domstolene også ekstremt tilbageholdende de har jo også haft sager om det, også skulle man frakendes efter §§ 58 eller 79 i straffeloven, §§ 78 eller 79, jeg kan ikke huske det. Og det har man jo været enormt tilbageholdende med, og det har smittet af på revisornævnet og de har også været tilbageholdende, så det er jo en god intention og sige, så kan give nogen mindre tynde men trods alt alvorlige, for at løfte pegefingern og virkelig for at sige, næste gang kammerat så går det rigtig galt. Det er ligesom den effekt. Den effekt har en bøde på 200.000 ikke nødvendigvis.

SJ: Ja, så hvis ikke du kan lave dit arbejde i 3 år,

LK: Jo, jo du kan godt lave dit arbejde, du må bare ikke lave revision eller udvidet gennemgang er det man kan forbyde. Dit kørekort bliver ikke taget, du må bare ikke lave de opgaver der er. Også kan man også give forbud i mod at du ikke må sidde i ledelsen i revisionsfirmaet, men du kan stadig virke i revisionsfirmaet. Det er trods alt indgribende sanktioner, men de er ikke så alvorlige som at sige, du

stopper i morgen, altså det må du ikke mere, så må du blive vinkelbogholder eller et eller andet i mellem perioden. Eller konsulent er nok mere typisk, ejendomsspekulant eller et eller andet. Hvad vi nu kan forestille os, eller hvad man eller kan få tiden til at gå med. Nu er det ikke så ultimativt at sige vi sætter nogen hegnspiler om det du ikke må og betinget frakendelse er også en mulighed, hvor man bare siger du kan køre videre, men hvis du laver en lignende forseelse i den periode, hvor du er betinget, så ryger kortet. Det er ligesom en betinget frakendelse af kørekortet, et klip i kørekortet kan man sige. Det tror jeg vil virke stærkt, altså også fordi de bliver jo stadig offentliggjort de alvorlige kendelser, med navn. **Så derfor kan man sige, der er mange gode delelementer i det, men jeg ved ikke. I den store PIE reform der er man ikke landet ret godt. Det er ikke nødvendigvis Kommissionens skyld, det er også medlemslandene og parlamentet, det er jo dem der laver optionerne, det ville Kommissionen jo slet ikke have lagt ind, det var noget medlemslandene gjorde.** SÅ det egentlig et meget broget kludetæppe. Der bliver svært at administrere, og det kan være derfor man i mange af de globale koncerner siger at vores revisor laver ikke andet end at være vores revisor. Og det kan måske have en god effekt på konkurrencen, så man begynder at tage honorar i de sager.

SJ: Men så bliver det vel også dyre

LK: Ja, den regel vi virke på at nu skal man tjene på revisionen. Hvis man tager en af de globale koncerner udelukkende som revisor så bliver man nød til at sige, at den bliver nød til at hvile i sig selv som forretningscase. Det vi kan tjene på rådgivning bliver småtteri, det kan have en effekt, at man byder mere realistisk ind, det der med low-balling det må man jo godt i et vist omfang, man når man går under cost eller en eller anden mark-up selvom man sætter timerne af, kan man ikke udelukke at man nogen gange hugger en hæl og klipper en tå. Vi holder den alligevel med 110 %, jeg ved det ikke. Det kan godt have en effekt. Men hvordan markedet udvikler sig er enormt spændende. Det ved vi jo ikke. De store udbudsrunder i 2020 og 2023 hvo overgangsreglerne udfases, om dem der har været der mere end 20 år, dem der har været der 12-19 år den gang forordningen fir virkning og dem der har været der mere end 20 år. Dem der har været der mere end 20 år skal fratrage i 2020 med virkning fra 2021 og dem der har været der 12-19 år skal fratrage i 2023, med virkning for 2024. Så det bliver store udbuds år, hvordan markedet lander der er interessant. Om det forbedre kvaliteten det ved jeg ikke. Det må vi se.

SJ: Et af de nye tiltag i revisorloven er at revisionsudvalget skal tage stilling til revisors uafhængighed, hvordan vil du vurdere det for virksomhederne?

LK: Det er også derfor jeg tror at i mange sammenhænge være så komplekst, at de for at værne deres egen sikkerhed, vælger den lette løsning, vores revisor på toppen er kun revisor og ikke andet. Det er der man kan sige der risikere man ingenting. Lige på det punkt med revisors uafhængighed. Man kan selvfølgelig godt fejle på andre punkter. Og som sagt kan de sanktioneres med bøder på op til 300.000 og jeg er sikker på at nogen, hvis f.eks. man ser en sag, hvor underskrivende partner overtræder sin cooling-off ved at tiltræde en økonomichef eller økonomidirektør stilling i PIE kunde hvor man tidligere har underskrevet revisionspåtegning på, så vil alle medlemmer af revisionsudvalget ryge for revisornævnet og få bøder i toppen. Det er jeg ret sikker på. Nu ved jeg ikke om det sker, jeg tvivler på det. Man der kan tænkes alt muligt. En af de store huse spurgte i går, hvor PIE sad i Tyskland, tror jeg, betyder det nu at vi ikke længere kan opstille det juridiske regnskab i Danmark, ja det gør det, det kan I ikke. Må vi heller ikke assistere med opstilling og så lave en assistance erklæring, nej det er helt udelukket, man må ikke lave regnskabsassistance. Det smitter både down-stream og up-stream og der er ingen ligesom der er etiske amerikanske regler der er ingen ubetydelighedsgrænser, der er ingen non subject to audit regler som der også er etiske og i USA. Hvor man siger der ligger en koncern rapportering og det er grundlaget for koncernregnskabet, og der så ligger et juridisk regnskab bagefter så må man godt assistere og afgive revisionspåtegning på det i en netværksforbundet virksomhed, hvis det ikke er subject to audit i PIE sammenhæng. Det gælder ikke her, der er ingen grænser. Man må formentlig godt assistere med XBRL indberetning men det er også det. Det er meget, meget firkantet og hårdt. Sikker på at jeg får et spørgsmål fra et stort revisionshus, der er da nok nogen der skal overtræde de her regler et eller andet sted. Men nu ved jeg ikke om man ville sanktionere det her, det tror jeg nu ikke at man ville, men hvis det var en betydelig dattervirksomhed eller man bare havde gjort det rundt omkring i verdenen, så ville man sige få det revisionsudvalg ind og rist det i revisornævnet, det burde de har sagt, det kan man selvfølgelig ikke.

SJ: Kristian Koktvedgaard sagde at noget af det han troede ville blive det største eller noget af det han synes der manglende var vejledninger til loven.

LK: ja, ja og han vil jo meget gerne have en vejledning om hvad netop revisionsudvalgsmedlemmer opgaver og det kan jeg sgu godt forstå, jeg tror i øvrigt også at det er noget Erhvervsstyrelsen vil lave.

SJ: Ja, de bar blevet lovet her i efteråret.

LK: Ja, nå okay, men de har jo været hårdt spændt for, der må man virkelig føle med dem, de har haft en meget travl periode og har det stadigvæk kan man sige i kølvandet men der bliver en lang spinoff periode, der skal laves nye erklæringsvejledning, de skal lave en ny uafhængighedsvejledning bliver

også nødvendigt kan man sige. Så der er en række projekter de slet ikke færdige vel, også den nye omkring revisionsudvalgene den er helt ny, men problemet er jo bare at reglerne er så komplekse i globale koncerner. Det er jo let nok at sige at regnskabsassistance må du ingen steder, ingen steder så enkelt er det bare. Hvis du er op toppen og det er PwC revisorer, på toppen af en PIE-virksomhed så må ingen PwC netværksvirksomheder assistere med regnskabsmæssige forhold i nogen koncernrelaterede selskaber, så enkelt er det bare. Hverken assistance eller opstilling af erklæringer eller revision eller review eller noget andet, det må man bare ikke, det er meget firkantet. Men der var det bliver meget komplekst det er så hvis der er optioner, hvad må man så? Så har vi 27 forskellige variationer af rådgivningsregler og det har vi nok i en eller anden forstand, nogen har tilladt det ene, nogen har tilladt det andet, nogen har tilladt noget af det ene, det har vi jo f.eks. gjort, vi har ikke taget alle skatteydelse, skatteberegninger kan vi ikke lave, det kan man heller ikke efter de etiske regler så det er jo en gratis ting, men altså men man mener også at man har lavet en indskrænkning i skattelovrådgivningen, indenfor skattelovgivningsrammer, det mener man er indskrænkende i forhold til optionen og forordningen. Det ved jeg ikke rigtigt om er rigtigt men altså det mener man i hvert fald. Og så er der måske nogen der har valgt en anden kombination, så er der nogen der har lavet sortlister, forlænget sortlisten det er der også nogen europæiske lande der har gjort, det er der faktisk en del af dem der har gjort. Også skal man der sidde i revisionsudvalgene på toppen og sige ”okay ham dernede der okay, hvad må han egentlig lave? ” Og det skal jo afgøres territorielt.

SJ: Okay, så du skal kende de nationale regler for hvert land?

LK: Ja i princippet. Så må man jo bare sige at så må man have en eller anden procedure om at, ja få en erklæring om at det er i overensstemmelse med de nationale regler eller jeg ved sku ikke hvad man kan forestille sig, men hvis man virkelig sådan i globale koncerner vil arbejde med det optimale omfang af rådgivning fra koncernrevisor så bliver det fandme et pusslespil, det bliver meget meget vanskeligt kan man sige også har man også US regler man skal holde for øje, men nu har vi 27 versioner af europæiske regler, kan man sige ikke, det er jo mange. De amerikanske er jo sådan set ens i hele USA indtil videre, men det er de europæiske altså ikke. Så det er fandme komplekst og derfor tror jeg også at den der, at man selvfølgelig siger lad vær, det kommer ikke til at stå i en dansk vejledning, så må Kristian Koktvedgaard skrive ud til sine medlemmer. Det kan Erhvervsstyrelsen aldrig gå hen og gøre, de kan kun vejlede om reglerne og ikke lade vær, det kommer de aldrig til at skrive.

SJ: Jeg tror hans argument var, at der manglede nogle klarheder i reglerne, f.eks. må revisor lave TP-dokumentation?

LK: Ja, det er rigtigt. Der kommer formentlig en vejledning om noget af det, men altså det... Erhvervsstyrelsen har i hvert fald hele tiden påpasselig med at sådan noget, fordi de ved jo at i sidste ende er det jo en EU afgørelse, det er ikke Erhvervsstyrelsen der afgør det her. Det er EU der afgør det. Og sidste ende er det EU domstolen der afgør det og det er det Kommissionen siger hver gang de bliver spurgt om et eller andet, det er EU domstolen der afgør det. Og der er jo ligesom, de store selskaber har lavet et fortolkningspapir, det ved jeg ikke om du har set i det der store fortolkningspapir, det ved jeg ikke om du har set. Men hvis du finder det er det da en god ting især hvis du skriver specielt om forordningen de har lavet sådan en 100 sider tror jeg om fortolkning, jeg tror det er offentliggjort i øvrigt. Men altså det sådan bare the big 6 bedste bud på fælles fortolkningsgrundlag for forordningen. Og der er masser af uklarheder, masser af uklarheder, der er transfer pricing som slet ikke er det værste for at sige det med det samme

SJ: Hvad er så det værste?

LK: Det er nok general legal counselling, det er nok hvad hedder det, ja ej jeg vil nok nævne general legal counselling som det absolut værste, det tror jeg. Det er der ikke nogen der ved hvad betyder i EU-systemet, altså vi har en ide om at det betyder i det etiske regler det er der kommer fra, men af en eller anden grund er man ikke sikker på at det er det samme det dækker i den her sammenhæng.

SJ: Hvad er det i forhold til de etiske regler?

LK: der er det en juridisk rådgiver rolle hos hus-juristen, man kan ikke være hus-jurist i en erklæring og det er jo indlysende at man ikke kan det, kan man sige

SJ: Altså det er partiskhed?

LK: Jo, helt evident, men det kan du finde, det er så forkert oversat i Danmark det er så en yderligere komplikation, men i andre landes EU forordning er egentlig enslydende med de etiske reglers bestemmelser, men man tror bare at det skal fortolkes anderledes også har vi en forkert dansk oversættelse. Det er yderligere en kompleksitet at vi har en rimelig upræcis og nogen steder direkte forkert oversættelse af forordningen. Det er jo en kompleksitet i det, det jo ikke så godt havde jeg nær sagt.

SJ: Mener du at det har været nødvendigt at skærpe reglerne om revisors uafhængighed?

LK. Nej, der er jo ikke mange sager om uafhængighed. Der er jo ikke nogen af de store sager der vedrører uafhængighed. Jeg synes når man ser de værste tilfælde så er det dårlig revision. Man kan aldrig udelukke at der ligger en eller anden honorar afhængighed bagved, men hvis der gør det løser det her jo ikke problemet, altså det tror jeg ikke, fordi det der 70 % cap, det er jo fint nok men altså hvis vi ser nogen af de værste sager så er det jo bare dårlig revision. Uafhængighedssager dem finder man især i små revisionsfirmaer, der finder man en del. Men sku ikke i de større synes jeg, jeg kan ikke komme i tanke om én faktisk i en stor revisionsvirksomhed. Der var en enkelt sag om anvendelse af nødretsbestemmelsen omkring regnskabsmæssig assistance i en børsnoteret virksomhed, der er en enkelt sag om det, men det er jo ude på marginalerne ikke, altså fordi det er der jo revisionsfirma, der efter Revisornævnet overtrådte reglerne de gjorde det jo i god tro, altså de troede faktisk de havde lavet sikkerhedsforanstaltninger, der var tilstrækkelige. De troede man godt kunne være i nød i to år som børsnoteret virksomhed og det sagde revisornævnet at det kunne man ikke, de havde haft 1,5 år til at opbygge deres økonomifunktion og få en chef, det var de ikke lykkedes med også trådte revisor til næste år også, som regnskabschef og de tog en eller anden revisor ud af teamet det første år, jeg ved ikke om det så var regnskabschef og var regnskabschef i den pågældende børsnoterede virksomhed og det var ikke tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger og næste år der sagde man bare I kan ikke være i nød to år i træk, det går bare ikke, et børsnoteret selskab kan fandme godt være i nød lige pludselig fordi økonomidirektøren han dør eller det kan være situationen, men man kan fandme ikke være i nød fordi man ikke kan rekruttere i løbet af to år til 1,5 år, så der fik man en rimelig saftig bøde. Men det er den eneste uafhængigheds sag jeg kan komme i tanke om for PIE-virksomheder, jeg kan ikke komme i tanke om andre. Jeg kan komme i tanke om 50 i non-PIEs, at man revidere det datterselskab til det selskab hvor man selv sidder i bestyrelsen. Der er mange variationer. Gud fri mig vel. Men det er jo ikke i de store revisionsfirmaer vi finder det, det er i de små. Det er sådan 12 om året eller sådan 10-12 stykker om året. Og derfor synes jeg ikke at det har været mest oplagt for mig, at man skulle skærpe uafhængighedsbestemmelserne. Man kan selvfølgelig sige sanktioneerne i de etiske regler som nu er kodificeret i forordningen, hvis vi skal være grove, det skal vi selvfølgelig ikke. Men det er selvfølgelig noget der vil skabe øget opmærksomhed på uafhængigheden, **men jeg tror bare ikke at uafhængigheden har været et stor issue. Det tror jeg faktisk ikke at det har. Der er dårlig revision**, men det løser man jo ikke på den måde. Det løser man ved kvalitetskontrol, og der er jo en risiko tilstede. Erhvervsstyrelsen har i forvejen lavet undersøgelser de synes der har været et eller andet, det har vi set mange eksempler på, at den her revision eller det her regnskab, den her regnskabskontrol har set meget mærkelig ud,

revisionspåtegningen har også set mærkelig ud i sammenhængen også laver vi en efterfølgende revisorundersøgelse efter § 37, det har man set mange eksempler på, mange gjorde bl.a. i nogen banker, Tønder Bank, der havde man også en kæmpe regnskabsundersøgelse, der blev til en revisorundersøgelse og revisor fik en bøde på over 200 t.kr. af revisornævnet. Er de værktøjer ikke gode nok? Jeg ved det ikke.

SJ: Men uafhængigheden har ikke været et big issue?

LK: Nej, altså i hvert fald ikke, man kan jo aldrig udelukke at der har været sådan prestigefyldt uafhængighedsproblemstilling, det kan man aldrig udelukke i de her selskaber. Altså det er fint at have den her kunde eller et eller andet, men altså hvordan løser man den? Men sagerne, Tønder Bank, var jo bare lousy revision for at sige det. Det kunne man jo se i revisornævnets afgørelse, det var jo fandme noget lousy revision. Og det var jo det der var problemet, det var helt utilstrækkelig engagements revision. **Jeg er ikke sikker på at forordningen netto får positive effekter**, det er jeg ikke sikker på.

SJ: Det har vi også snakket om tidligere, men den nye EU forordning skærper kravene for revisor vedrørende revision af PIE-virksomheder og i den forbindelse har Folketinget ændret definitionen og gjort den mere snæver, hvad er jeres holdning til det og er i enige i at den skulle ændres?

LK: Det var jo det vi snakkede om indledningsvist, **det er noget af det vi har lobbyet allermest for at få ændret**. Vi har jo haft massere af aktiviteter, møder osv. at vi synes at det var uden grund at gik videre end hvad forordningen krævede. Så det synes vi er helt fint.

SJ: Også at der lagt særregler for oven på de virksomheder der blev taget ud?

LK: Det var jo mest et politisk spørgsmål, for at få DF til at stemme for, det er jo ikke os der lavede de særregler, men altså dybest set var det jo, jeg synes faktisk at ministeren gjorde et godt arbejde der, ved at lade DF lave nogen særregler. Særreglerne omkring rotation i de store unoterede, det er bare noget man ruller videre det har været der i forvejen, men nu bliver det 7/3 og ikke 7/2, men fred være med det. Og det her med præciseringen af optionen omkring skattemæssige ydelser, fred være med det også. Det er ok. Så stemte DF for loven, og det er jo fint ikke. Den skærpelse jeg nok er mest bekymret for i praksis er kommunal og regional revision fordi den er meget teknisk kompleks der lister man jo bare en række forordningsbestemmelser op, I skal følge forordningens artikel 4, stk. 1-3 det er cappet, I skal følge en række bestemmelser i artikel 5 omkring forbud og så tilretter man nogen af reglerne. F.eks. den der med cappet, der siger man 70 % det er udgangspunktet, men i en

mindre sammenhæng, hvis det er under 150.000 borgere i en kommune så kan de altid bruge 1,5 mio. kr. og hvis det er en stor kommune eller en region over 150.000 indbyggere så kan de altid bruge 2,5 mio. kr. F.eks. skal man også følge artikel 10 om revisionspåtegning, dvs. man skal have key audit matters i revisionsmæssig sammenhæng, det er artikel 10, der kalder man det de mest betydelige risici forbundet med væsentlige fejl, det skal de også følge. Og hvad fanden er det i en kommunal revision? Revisionsprotokollen er offentlig tilgængelig, så der kan man jo få fuld information. De der key audit matters er en slags højtlesning i det åbne rum. Så hvad fanden er relevansen af det i kommunale revisioner? Det skal der være vejledning om. Også er der nogen af de der artikel 5 ydelser der stadigvæk er tilladte, der slet ikke er omfattet og mærkværdigvis nok er nogen af de allermest forbudte i forordningen, de er tilladt. Altså den her med interne kontrolsystemer og regnskabsprogrammer, som faktisk har en cool inn periode, der ser man et år tilbage. Den regel er der ikke i den der bekendtgørelse om kommunale og regionale revisioner, det må man godt medvirke til, det mest forbudte i forordningen. Interne regnskabssystemer og inter kontrolsystemer, det er jo helt, altså jeg ved jo det nok er pragmatik, fordi kommunerne ikke selv kan finde ud af det, så skal de jo have noget assistance, men det er sådan overliggende det man siger er allermest truende i forordningen på revisors uafhængighed, det er lige pludselig tilladt her. Det vil folk jo slet, slet ikke kunne forstå, medmindre de får det eksemplificeret. Det er dybt underligt, meget af det. Og der er jo bare som sagt en paragraf der lister forordningsbestemmelser op, også er der nogen paragraffer der modificere dem lidt, bl.a. cappet. Så skal du bare vide hvad der står i artikel 4, der står ikke noget om hvad der står i forordningen. Det tror jeg man har brug for lidt vejledning omkring, det er sådan set den tilretning jeg er mest bekymret for, nationalt. Hvor det ender henne? Det er sku uklart. Det sagde indenrigsministeriet dengang vi havde lavet, de elsker revision på det højeste niveau og det må være forordningen. Så de skulle have sådan et eller andet. Men det er jo sådan et nationalt kompromis, det synes jeg så man skulle have undladt, men det var sådan indenrigsministeriet ville have det. Men den er i hvert fald fortolkningsmæssig svær.

SJ: Ifølge ISA 300 så skal som revisor have et godt kendskab til den virksomhed man reviderer, mener du så med den nye revisorlov med de mange nye indskrænkninger at det faktisk kan ende ud i at revisionen af virksomhederne bliver dårligere?

LK: Hvad tænker du på?

SJ: Jeg tænker, i forhold til at man før har måtte rådgive på nogen områder, du ikke længere på rådgive på

LK: Altså forordningen?

SJ: Ja?

LK: Ja altså, det er jo risikoen det er det der er trade off med rådgivning som jeg nævnte før hen. Der kan både være uafhængighedseffekter og der kan være en synergieffekt de står jo et eller andet sted mod hinanden. Og som sagt den forestilling der ligger, det er ikke bare noget jeg mener, det er tilgængelig forskning viser at enten er der ingen sammenhæng mellem revisionskvaliteten og rådgivning også er der en enkelt norsk undersøgelse der viser, at der er positiv korrelation, jo mere rådgivning, jo bedre kvalitet. Men revisionskvalitet måler man altid efter en eller anden proxy, hvad er kvalitet? Og det gør man så typisk med noget man kalder styrbare periodiseringer, omfanget af styrbare periodiseringer, højt omfang af styrbare periodiseringer så er der regnskabsstyring, så er det lykkedes ledelsen at vride armen om på revisor og få ham til at acceptere lidt af hvert kan man sige, det er ligesom betragtningen bagved. Man kan aldrig måle det direkte.

SJ: Nej, men det kommer jo også an på f.eks. det er jo ikke sikkert at det som Erhvervsstyrelsen ser som god revisionskvalitet er det som Kommissionen ser som god revisionskvalitet

LK: Jo, jo men god revisionskvalitet er vel påtegninger der holder vand. Hvor man signalerer det man skal signalere, altså der kan selvfølgelig være forskellige holdninger til det. Ja det ved jeg nu ikke, jeg mener sådan set at, Erhvervsstyrelsen kører efter en faglig norm ikke, kan man sige, det gør de jo sådan set, man kan sige at ISA'erne gælder jo i Danmark i et vidt omfang selvom de ikke... Altså Kommissionen har jo den der plan på et tidspunkt om at sætte en proces i gang om at godkende ISA'erne, ligesom de gjorde med regnskabsstandarderne fra 2002, det har man jo en plan om stadigvæk. Og indtil videre kan nationale myndigheder godt sætte standarderne i kraft som mellem periode til Kommissionen får taget sig sammen til at lave den der procedure for hvordan man skal gøre. Men i realiteten så bliver danskerne målt på ISA'erne. Det må man sige ikke. Det er kvalitetskontrol, så har vi selvfølgelig nogle nationale områder som er særligt reguleret, der må man så direkte ikke bruge ISA'erne. Det f.eks. erklæringer, altså hvis man skal sanktionere noget disciplinært så overtrædelse af erklæringsreglerne, så skal det være i strid med lovreglerne, hvis det kun er i strid med en ISA så kan det ikke sanktioneres. Det samme omkring de etiske regler, man kan ikke sanktionere noget som overtrædelse af de etiske regler uden at sige at det er en overtrædelse af lovgivningen også. Og det kan sige at den måde de etiske regler går ind på i lovgivningen det er generalklausulen om synlig uafhængighed § 24, stk. 1, der har man fået en massiv indflow fra etiske

regler i fortolkningen af den generalklausul. Nu har vi så forordningen der siger nu har vi sat lovbestemmelser op som i et meget stort omfang ligner etiske regler, så nu kan man lige pludselig sanktionere uden videre kan man sige. Lige nu er det ikke bare retningslinjer, nu har er det hjemlet i loven. Ellers har det været § 24, stk. 1 man har brugt, den har man brugt også andre bestemmelser i de etiske regler. Sådan set altså brugt om fortolkningsbidrag i vidt omfang ved afgørelser, men man har aldrig sagt, altså man kan ikke sige. ISA'erne omkring planlægning, udførelse af revision gælder jo helt klart i Danmark, bliver lagt til grund for kvalitetskontrollen som god revisionsskik simpelthen også har vi sådan nogen særregler om påtegning, vi havde tidligere nogen om protokollatet det har vi ikke længere nu er ISA'erne også gældende der ikke. Dem der vil blive holdt op på rapporteringskrav til ledelsen nu vil blive holdt op på ISA'erne 210, 260, 265 fremover, nu er det ligesom ude af lovgivningen kan man sige. Så ISA'erne gælder jo sådan set et eller andet sted i Danmark selvom det ikke rigtig gælder. Det er sådan en underlig status, men sådan er det jo faktisk. Og du ser også revisornævnsafgørelser som meget ofte er begrundet i ISA'erne undtagen lige når det er erklæringer og undtagen lige når det er uafhængighed så referer man altid til lovbestemmelserne, udelukkende. Selvfølgelig referer man også til lovbestemmelserne i god revisorskik men der begrunder man det meget ofte i en fortolkning der kommer fra ISA'erne.

SJ: Hvad ser du som de største praktiske konsekvenser af den nye revisorlov for både PIE- og non-PIE-virksomheder?

LK: Det ved jeg sku ikke. Altså man kan håbe at de små virksomheder, ikke små virksomheder, men non-PIE virksomheder, der bliver en større gevinst ved at overholde reglerne.

SJ: Hvad mener du med det?

LK: Ja, at **man bliver udsat for en mindre omfattende kvalitetskontrol og dermed og en billigere kvalitetskontrol. Man regner jo med at man skal spare 18 mio. kr. på kvalitetskontrol samlet set så det gælder sådan set også PIE-revisioner, det kan være en konsekvens at man får en lempelig offentlig kontrol, det er jo nærmest signaleret i lovgivningen**, at det forventer man, jeg kan ikke huske om det står i BDOen? Eller i lovbemærkningerne, men man forventer at den årlige kvalitetskontrol samlet set skal indebærer en besparelse på... Når det bliver mere risikobaseret og ikke så meget tjeklisteorienteret. Altså mange revisorer fortæller det der med, de har nogen helt små revisionsopgaver, det tog dem en dag at revidere regnskabet, det tog kvalitetskontrollen to dage at kontrollere den. Det hørte man jo sådan rundt omkring. Det skulle være slut nu. Det er jo spild af ressourcer, så har de jo ikke gjort arbejdet ordentligt. Så der skal være en eller anden proportionalitet

mellem de måde man kontrollere på og så risikoen forbundet med opgaven, det er jo ideen i det ikke. Men det kan jo føre til besparelser, det er forhåbentlig en god ting, og det kan måske stoppe flugten fra revision i mindre sam... og dem der kan fravælge revision fordi det har man jo gjort meget af hensyn til kvalitetskontrollen som går over i assistancer, så måske er der ikke så stor grund til at og lave den der bevægelse der. Fordi kvalitetskontrollen er risikobaseret. **Så tror jeg for de store bliver det kompleksiteten i at tjekke uafhængighedsreglerne, meget, meget større ikke. Altså hvis man vel og mærke bliver spiller både som revisor og rådgiver på samme kunde, hvis man bare får at vide at enten skal du bare vælge det ene eller det andet, så er det selvfølgelig ikke spørgsmålet, men hvis du har begge kasketter, så bliver kompleksiteten meget, meget større i at styre det, når de nu har som sagt godt nok noget der i væsentlig omfang bygger på etiske regler men så har man optioner for 27 medlemslande både skærpende optioner og lempeligere optioner, så det bliver et puzzlespil af guds nåde, kan man sige, det bliver meget komplekst styringen i risikovurderingen, styringen i de store revisionsopgaver globalt bliver meget større.**

SJ: Det er især kompleksiteten?

LK: Jeg tror også at man vil se, jeg tror man spreder de store revisionsopgaver ud på flere revisionshuse det tror jeg ikke kommer til at ske. Det må jeg sige. Det kan også i nogen situationer måske skabe problemer med overhovedet at få nogen til at byde ind på opgaven fordi der er ikke nogen der kan, fordi måske er der rådgivningsopgaver der var forbudte eller bliver forbudte og kan komme i strid med reglerne hvis de nu skal byde, og man i forvejen har revisionsfirmaer der henholdsvis revisorer og rådgivere, det kan blive et meget lille marked. For de store globale virksomheder er der pt tre spillere på markedet, måske fire – ej, ej, der er kun tre nu, hvis jeg skal sige det, det er EY, Deloitte og PwC, KPMG er på vej in, men de er stadig i en opbygningsfase i Danmark. Jeg ved faktisk ikke hvor stor en spille de endte med at blive med de store opgaver, men det var jo sådan en overnight sensation der skete, de skulle bruge det internationale netværk til at opbygge noget nyt så hurtigt som muligt. Men hvor de er henne i spillet endnu, altså Mærsk kom på markedet om de kunne byde ind på Mærsk, det ved jeg ikke.

SJ: Noget af det som Kristian Koktvedgaard nævnte var en bekymring om det danske revisionsmarkedet var for småt?

LK: Jo, det mener jeg også kan være et problem, og jeg tror ikke vi får en 5. spiller på markedet, jeg tror ikke nogen af 5, 6, 7 eller 8 de er i nærheden af at kunne byde ind på sådanne opgaver, de er slet ikke i nærheden af det.

SJ: Men hvad med, at se det som der kunne komme et mere integreret nordisk marked?

LK: Det kunne man sagtens forestille sig, man kan sagtens lave et mere globalt revisionsvirksomhed der er jo også nogen der er mere globale end andre havde jeg nær sagt. Det kunne man godt gøre, og fordi nu er det sådan at stemmerettighederne, og godkendte revisorer, og så er der selvfølgelig nogle komplekse regler om påtegning i de forskellige lande, det er jo stadig nationalt reguleret, men man kunne godt lave en global eller et nordisk revisionshus, det er der ikke noget i vejen for. Og jeg det tror jeg sku godt man kan sige, at de gør i et vist omfang.

SJ: okay, men det var det – tusind tak for din tid.

Bilag 3 – Interview med Peter Krogslund Jensen, Erhvervsstyrelsen

Interviewer: Sara Jørgensen (SJ)

Interviewperson: Peter Krogslund Jensen (PJ)

SJ: Hvordan har Erhvervsstyrelsen haft indflydelse på udformningen af den nye revisorlov?

PJ: Det er sådan ved lovgivningen der er vi rådgivere for ministeren, det er ministeren der fremsætter lovforslaget, dvs. at normalt er der en dialog med ministeriet om rammerne for det lovforslag der skal laves og så som fagministerie er det os der kommer med et udkast til departementet som man drøfter med henblik på hvordan det skal se ud.

SJ: Har I haft nogen konkrete indvindinger mod den lovgivning der blev lavet altså hvor I tænkte, det her skal laves om.

PJ: Det har vi ikke nogen holdning til, det er en politisk beslutning om hvordan loven skal se ud og det vi lever efter.

SJ: En formålene med som der står i betragtningerne til loven for EU er at den nye revisorlov skal hæve revisionskvaliteten, tror I at den nye lov opnår det formål?

PJ: Formålet er at hæve kvaliteten ved de initiativer der er indført. Og mange af dem, det er jo nogen der allerede fulgte af standarderne.

SJ: Ja, en del af det der blev implementeret var vel for code of ethics?

PJ: Ja, men også fra ISA'erne der er jo flere ting end bare de etiske regler. Der er jo også noget om tilrettelæggelse og udførelses opgaverne, accept af opgaver osv. Men det EU har haft er jo i enden at ISA'erne er jo ikke gældende, de er jo ikke implementeret på EU niveau og derfor har man jo så direkte i EU-lovgivningen indarbejdet forskellige krav, ikke de fulde ISA'er, men forskellige områder. Og det er jo de ting fra direktivet som vi har indarbejdet i loven, det er vi forpligtet til uanset om det også regulerer ISA'erne. Så over en bred kam er der forskellige tiltag der skal forsøges, der har til formål at hæve kvaliteten.

SJ: Så I mener at kvaliteten er blevet bedre? Det kan man måske ikke sige noget om i endnu

PJ: Det er jo fremtiden der må vise om de initiativer der er sat i værk er tilstrækkelige til at hæve kvaliteten.

SJ: Men kan vel ikke sige så meget, der er vel ikke så mange regnskaber der er aflagt endnu efter den nye lovgivning.

PJ: Ja

SJ: Synes det har været nødvendigt at ændre revisorloven og skærpe reglerne på den måde

PJ: Igen det er en politisk beslutning, det der ligger i det er at det er baseret på ny regulering, en ændring af revisordirektivet og en forordning der gælder for revision af virksomhed af interesse for offentligheden altså de her PIE-virksomheder, men også hvor der er nogen regler der også gælder direkte for PIE-virksomhederne. Og forud for det EU-regelsæt der havde EU-Kommissionen udarbejdet en Grøn Bog som var i høring og bl.a. den daværende erhvervsminister gav høringssvar til dem hvor han bl.a. støttede at man gik ind og kiggede på kravene til uafhængighed særligt for revision af offentlighedens interesse. Og som sagt EU-regulering der er vi forpligtet til at gennemføre i national lovgivning, den lov der er blevet vedtaget det er konsekvenser af de ændringer der kommer i revisordirektivet som skulle implementeres i national lovgivning og derudover så forordningen. Normalt er det sådan at forordninger finder direkte anvendelse i landene og dermed ikke skal implementeres i national lovgivning og det er forbudt at implementere i national lovgivning. Forordningen havde en række valgmuligheder for medlemslandene dvs. at de valgmuligheder i forordningen de så også blevet indført i loven

SJ: Men ser i det så ikke som problematisk at der findes 28 eller 27 forskellige regler?

PJ: det er jo en af konsekvenserne af den lovgivning der er blevet vedtaget. Problemet er jo sådan er det altid, det er jo kompromis de lovgivninger der bliver vedtaget, og det er jo så inden for den ramme, men der er ingen tvivl om at på tværs altså cross-border der er det rimeligt komplekst. Det var det jo også tidligere, for der er også forskellige uafhængighedsregler i de forskellige lande. Det er som sådan ikke en ny situation at det er komplekst men noget af formålet med at få harmoniseret er blevet lidt udfordret af at der er mange optioner hvor de er valgmuligheder for de enkelte lande.

SJ: Vel også får bestyrelsesmedlemmer af revisionsudvalget kan blive sanktioneret, dvs. de tager forkerte beslutninger for en PIE-virksomhed i Danmark med datterselskaber i andre EU-lande, så skal de jo have en viden om den forskellige lovgivning i hvert land.

PJ: Ja

SJ: det kan jo gøre tingene lidt svære. Hvordan vil du vurdere at bestyrelsesmedlemmerne har fået det større ansvar men også vurdering af revisors uafhængighed

PJ: Det er jo faktisk haft pligt til at vurdere revisors uafhængighed helt tilbage fra 2008, da reglerne om revisionsudvalg oprindeligt blev indført. Så det er jo som sådan ikke nyt at de har pligt til at overvåge revisors uafhængighed, det er klart at med de skærpede krav der er kommet omkring uafhængighed særligt i forordningen så er det jo så er det klart at så er den blevet mere kompleks. Men der er jo stadigvæk sådan at det er et krav at et af medlemmerne i revisionsudvalg, skal have kompetence indenfor revision eller regnskabsvæsen. Så må det være op til revisionsudvalget at sikre at de medlemmer der er at de har de fornødne kompetencer at løse de opgaver som er opremset i bestemmelsen.

SJ: Jeg snakkede også med Christian Koktvedgaard og han savnede meget en vejledning til revisionsudvalgene.

PJ: Ja,

SJ: Fordi de synes at det kan være svært at tolke, den nye lov

PJ: Man kan sige, **at hvis man kigger på de opgaver der står i artikel 31 omkring revisionsudvalg så er det jo stort set en videreførelse af de opgaver de allerede havde. Der hvor man kan sige at det gør noget mere udfordrende det er jo at en opgave de har med at indstille revisor til valg på GF jamen den bliver mere kompleks i og med at nu er der fastsat egentlige regler omkring udpegelsesproceduren der skal gennemgås i forordningens artikel 16, så selve proces omkring deres indstilling til bestyrelsen er blevet mere kompliceret. Og omkring uafhængighed er det også blevet mere komplekst i og med at nu skal de forholde sig i forhold til uafhængighedsreglerne og uafhængighedsbekendtgørelsen, men nu ligger der nogle specifikke krav i forordningen hvor også nogen af overvågningsopgaverne omkring revision eller uafhængigheden også har nogen cross-border issues som de i højere grad end tidligere skal forholde sig til.**

SJ: Men vel også i forhold til forbudslisten der er lavet, den er ikke helt nem

PJ: Nej, men man kan jo sige at den gældende lov var heller ikke helt nemt fordi der havde du også bestemmelse i uafhængighedsbekendtgørelsen om at revisor ikke måtte udføre ydelser hvorved at revisor ville komme til at lave selvrevision ved revision af regnskabet, altså det er bare en principbaseret bestemmelse som er ligesom vanskelige at tage stilling til når man skal vurdere den

konkrete sag. Her kan man så sige at det her er bare en udmøntning langt hen af vejen af den bestemmelse i artikel 5 hvor man så bare har fastlagt en række specifikke ydelser hvor man har sagt her er truslen mod revisors uafhængighed særligt review eller egenkontrol truslen den er for stor. I princippet altså er det egentlig en bestemmelse man allerede i gældende lovgivning havde hjeml til at blive indført. Men det er rigtigt selve opremsningen af ydelserne er vanskelig og det er det nok uanset om man laver en forbudsydelser, der er altid hvad så hvis, hvis vi nu gør sådan her falder den så inden for eller uden for.

SJ: TP-reglerne er jo et eksempel er svært at sætte ind i en af boksene

PJ: Det her omkring de forbudte ydelser, skatte- og vurderingsydelser hvor vi jo i lovgivningen har tilladt under visse betingelser kan levere visse skatte- og vurderingsydelser alligevel. Der arbejder vi på en vejledning. Men der er ingen tvivl om at det er en udfordring som de jo må tage op og vurdere.

SJ: men jeg tænker også at man kunne forestille sig at revisionsudvalgene i virksomhederne vil sige, at revisor laver revision og det er det. Fordi så er de jo sikre, det er den mest sikre vej for dem uden at kunne komme i problemer eller blive sanktioneret for at købe en ydelser de ikke måtte.

PJ: Det er jo ikke sådan at EU, altså da man fastsat reglerne havde noget problem med det, de ser at et af de andre elementer der også ligger i hele udviklingen på revisionsmarkedet, særligt at big 4 i nogen lande sidder på 95 % - 100 % af alle PIE-revisioner, og man frygter lidt hvad nu hvis vi får en ny Arthur Andersen, så er det lige pludselig kun 3, kan der ske yderligere konstellationer at der kun er 2. Man frygter lidt jo mere snævert det bliver, bliver man så afhængig af de store virksomheder at det egentlig er dem der selv bestemmer hvad de vil gøre og egentlig ikke er offentlighedens interesse der varetages, det man har villet med nogle af reglerne, en anden ting der ligger i reglerne er måske muligheden for andre mindre revisionsvirksomheder mulighed for at komme ind så kan de måske levere nogle af de der rådgivningsydelser og at virksomheden for kendskab til de her virksomheder og lærer at de også er dygtige og kompetente og måske kan være relevante til at indgå og få mulighed for at give tilbud på revision ved en kommende udbud af revisionsydelsen.

SJ: men også de der udbud og revisioner de ikke lidt ”kiksede” sat sammen. Sådan som jeg har forstået det skal du i udbud hvert 10. år og maksimalt samme revisor i 24 år hvis der er to. Da jeg snakkede med FST forklarede de at hvis jeg nu havde PwC som revisor og jeg gik i udbud efter 7 år og valgte PwC som revisor igen, så skal jeg stadig gå i udbud efter 10 år?

PJ: Ja, det er en uheldig konsekvens af den måde reglerne er blevet lavet på.

SJ: Så det er rigtig forstået, det er da lidt fjollet

PJ: Ja

SJ: Jeg har snakket med både FSR og DI og de bar meget omkring det her uafhængighed, baggrunden for lovgivningen skyldtes ikke danske forhold men andre forhold andre steder i Europa. Er det også jeres syn på det.

PJ: Vi har ikke noget syn eller holdning. **Det der ligger i det, der er at der også har været mange sager i Danmark hvor man har kunnet undret sig over at der er givet en blank påtegning på de finansielle virksomheder hvor de kort tid efter er gået konkurs, så kan man spørge sig selv om det er pga. uafhængighed eller har de dårlige revisorer altså det er spørgsmål kan altid rejse sig, men det der ligger i når man skærper kravene til uafhængighed det er jo også at man hele tiden sikre at revisor har den fornødne skepsis i udførelsen af opgaverne, at man sikre at man har den afstand og man direkte kan sige at der en direkte sammenhæng mellem fejl og uafhængighed det er det er jo rigtigt vanskeligt at sige når revisor udfører sin revision, man kan ikke gå ind i hovedet på folk og inde ud af om det er derfor at der blev rodet lidt rundt revision hvor det skulle være gjort lidt bedre. Er det fordi han er kommet så tæt på ledelsen, at han ligger det bare til grund uden videre i stedet for at stille spørgsmål ved nogen af de ting han måske ser der måske burde have gravet mere i. Så jeg synes det er meget vanskeligt bare at sætte et entydig jamen er det uafhængighed eller er det ikke uafhængighed, fordi det er noget der rigtig vanskeligt og direkte sige om dette er årsagen til at man ikke har udført revisionen kompetent.**

SJ: Det giver mening. Men med den nye EU forordning skærpes graden for revisor især for revision af PIE-virksomheder i den forbindelse har Folketinget ændret definitionen af PIE-virksomheder, er I enige i den beslutning.

PJ: **Vi er ikke enige eller uenige i noget. Det er det politikkerne har besluttet og det er det vi lever efter. Det der er baggrunden jeg kan sige faktuelle hvad der er baggrunden, i regeringens i det forslag ministeren fremsatte der skær man PIE-definitionen helt ned til minimum og en væsentlig baggrund herfor var at forordningen, de virksomheder der bliver omfattet af forordningen der er en, det følge nogle store byrder med, både på revisionen, både for revisor af den og dermed i sidste ende for virksomheden der skal betale for revisionen. Og regeringen har en dagsorden om at færrest unødvendige byrder på virksomhederne og at man ikke går videre i lovgivningen end EU kræver. Så derfor valgte man at skære ind til minimums krav på**

definitionen. Det der så også lå det var at bl.a. kommuner, regioner og kommunale fællesskaber har tidligere været omfattet af PIE definitionen og her var man inde og drøfte at de har stadig så væsentlig en betydning, økonomisk betydning at der var behov for fortsat at have nogen skærpede krav til revisionen af de virksomheder. Det der så skete under folketings behandlingen det var at man sagde jamen på for så vidt angår kommunale fællesskab det lige voldsomt nok hvis der kunne komme yderligere regler til i de små kommunale fællesskaber. Man havde skrevet i bemyndigelsen at skærpede krav ville komme til at omfatte små kommunale fællesskab det ønskede man at få skrevet direkte ind i lovteksten, så det stod specifikt at de var frataget for skærpede krav. Så for kommuner og regioner alligevel at implementere nogle af reglerne over fra forordningen og de også skal finde anvendelse på revision af regioner og kommune og større kommunale fællesskaber. Derudover var der også en stor debat omkring at store unoterede virksomheder faldt uden for definitionen og der valgte man så at sige der kommer lidt ændringer under folketings behandlingen hvor man så sagde at der skulle fortsat gælde krav om partner rotation for store unoterede virksomheder og det er jo så de kompromiser der blev indgået under folketingsbehandlingen. Dvs. for de store unoterede med partnerrotation der går udover EU kravene men det er en politisk aftale der kunne opnås med henblik på for at få samlet det nødvendige flertal til at få stemt loven igennem.

SJ: Hvad tror du bliver de største praktiske konsekvenser af den nye revisorlov, sådan helt objektivt?

PJ: Jeg ved ikke hvad de praktiske konsekvenser vil være Den store udfordring med det nye regelsæt det er jo at nu har du både en national lovgivning, du har en EU-forordning også har du de internationale revisionsstandarder. Og der er skal man holde tungen lige i munden omkring hvordan nogen af tingene spiller sammen. Et eksempel kunne være at ISA'erne de har jo også regler eller standarder omkring kvalitetssikring, men forordningen indeholder nu en specifik bestemmelse omkring kvalitetssikringsgennemgang og dvs. jamen der er det jo forordningens mn skal huske der er de kravene der i man skal overholde, det er ikke nok bare at overholde det der står i ISA'erne, det er i forordningen, det er kravene der i der skal opfyldes. **Også kan, det vi var inde på tidligere, det der cross-border issues der opstår omkring uafhængighed, jamen den det håb man havde en større harmonisering og forenkling, jamen det har man ikke opnået, der er simpelthen nogen store udfordring omkring at håndtere det her med hvordan reglerne i de forskellige optioner er udnyttet i de forskellige lande, hvis nu vi tager et eksempel på den danske lovgivning hvor vi har udnyttet muligheden for at lempe for levering af visse skatteydelse osv. jamen vi har faktisk ikke udnyttet den lempelse fuldt ud.** Der er lagt op i lovforslaget til, men det kunne der ikke opnås flertal om ydelser man kunne have lempet for er faldet ud af den danske

lovgivning. Så de vil stadig optræde som absolutte forbudte ydelser, det er de ydelser vedrørende beregning af direkte- og indirekte skat og udskudt skat, det kan man sige allerede er forbudt efter de her regler. Så lavede man skærper af adgangen til at yde skatterådgivning, al skatterådgivning vedrørende anvendelse af skattelovgivningen. I England f.eks. der har man udnyttet optionerne fuldt ud, så bare inden for at der er udnyttet optionen så skal man også holde øje med er den så udnyttet fuldt ud eller ikke fuldt ud. Og giver det nogen cross border issues når man er på tværs der, og man skal spille ned til dem der slet ikke har udnyttet optionen, jamen hvad betyder det så.

SJ: Også i forhold til rotation af revisionshusene, der er det jo også muligt selv at fastsætte år. EU ligger op til at det er 10 år, og så må du gerne gøre det strengere f.eks. hvert 8. år. Det kan også have en skævvridning.

PJ: Det ser man også og det er der også gjort og dvs. at det kan give nogen udfordringen omkring det her med udbud og koordineringen af udbud inden for koncernforhold, hvis du har en dansk PIE virksomhed eller børsnoteret virksomhed i Danmark, der har en børsnoteret virksomhed i Holland. Jamen så er det sådan at i DK er det 10 år plus 10 eller 14 der er mulighed for den forlængelse. Hvor i Holland der skal man rotere efter 8 år uden mulighed for forlængelse. Så der er flere elementer der kan udfordre det her med at man evt. så vidt muligt har samme revisionsfirma inden for koncernen afhængig af hvordan reglerne er i de enkelte lande. Det vil komme til at skabe nogen udfordringer, Kommissionen siger jamen deres holdning er jo ikke at der så vidt muligt skal være samme revisor i hele koncernen, så de ser det bare som en mulighed for at andre virksomheder mulighed for, og der med måske udvide omfanget ad de virksomheder som vil kunne påtage sig og revidere PIE-virksomheder simpelthen få løftet nogle af metierne op og være relevante revisorvalg for PIE-virksomheder. Men for danske virksomheder hvor vi har haft egentlig lovgivning børsnoterede virksomhed skal man som vidt muligt i dattervirksomheder skal have samme revisorer, der kan det give nogen udfordringer hvis der er forskellige udbudsperioder, eller hvis de valgperioder er forskellige i nogle lande.

SJ: Tusind tak for din tid.

Bilag 4 – Interview med Carsten Høj Hansen, Deloitte

Interviewer: Sara Jørgensen (SJ)

Interviewperson: Carsten Høj Hansen (CH)

SJ: Vil du fortælle lidt om dig selv?

CH: Mit navn er Carsten Høj Hansen og jeg har været i revisorbranchen siden starten af 80'erne, jeg har været her over 30 år og jeg har arbejdet som revisor i mange år halvdelen af det og så har jeg sidde i vores faglige afdeling nogen år og stadig været revisor. Og så her de sidste, det er vel næsten de sidste 10 år der er blevet det mere og mere risk og nu er det så fuldtid risk fordi det fylder så meget, og min hovedvægt er så jeg er ansvarlig for uafhængigheden. Så jeg er lidt det samme som hos jer er det jo bl.a. Helge men det er også ham der også er fra revisionsteknisk udvalg. Der er to inde hos jer. Og Jesper Hansen hos PwC. Og uafhængigheden fylder utroligt meget af fuldtidsjobbet, vi sidder i en afdeling hvor vi er i hvert fald 2,5 fuldtids der kun beskæftiger sig med uafhængighed. Både den økonomiske uafhængighed og så især scope of services. Så jeg kender lidt til uafhængighed og så hele historien op til da **det startede med Kommissæren der gerne ville give os en røffel pga. finanskrisen dengang, vi skulle have vores del af tæskene og det tror jeg så også vi har fået.** Og når jeg så siger det kan godt være når man læser loven og man kigger sådan ud i hverdagen at den ikke påvirker så meget selvom den påvirker nu noget for der er jo nogen ret restriktive regler, det er sådan hel amerikaneragtigt, noget af det er endda næsten værre end de amerikanske SEC reglerne, men jeg tror når alle tingene træder i kraft, når især når honorar cappen på de 70 % træder i kraft, så får det stor betydning altså så tror jeg virkelig du kan se at opgaverne skænker sig ind og så er man lidt tilbage i, hvis du går ind på CBS og googler uafhængighed, den vil ikke ligge elektronisk, jeg har faktisk fået at vide at så er den så kan man finde en kandidat afhandling fra 1900 et må være da Andreas blev født, fra 1991 da jeg skrev jeg om revisionsfirmaernes uafhængighed på Cand.merc.aud studiet. Det der er lidt sjovt er, at dengang begyndte det at røre lidt på sig med at fordi revisionsfirmaerne ville begyndt at levere flere og flere rådgivningsopgaver, men lige op til det der, der var det jo sådan at man sagde hvad er det en revisor må levere, han må levere revision og erklæring og de tilknyttede opgaver også var snakken meget, hvad er tilknyttede opgaver, det var så typisk skat og regnskab. Jeg tror ikke fordi jeg tror at man har bygget hele revisorbranchen op omkring mit revisor-liv men jeg tror faktisk der hvor jeg startede tror også der hvor jeg kommer til at ende, så tror jeg faktisk vi er der igen og det man vil bruge revisor til, det er selvfølgelig til erklæringsopgaver for

det kan man, men i og med at der kommer den der 70 % cap så kan vi ikke levere de der store rådgivningsopgaver ind, jeg tror måske nogen af fra 1 mio., så kan du levere en konsulentopgave på 700 t.kr., det kan måske godt gå, men tit så bliver de jo større og hvis de skal have så skubber de alt det andet væk. Jeg tror det skænker sig ind til at man bruger revisor til revisionsopgaven også til lidt skat som vi jo så får lov til med optionerne der, også til det regnskabsmæssige rådgivning på PIE-kunder og så ikke mere. Så er vi lidt tilbage hvor det startede at så er det sådan lige revision og de der til lige grænsede opgaver og hvor man også dengang sagde hvorfor skal revisor egentlig gøre det? Alt andet lige i og med det er til grænsede opgaver så anfægter det uafhængigheden, det er uomtvisteligt, hvor man så sagde jo, men det er sku ikke samfundsmæssigt gavnligt at man har en revisor siddende der bare kritisere i sin protokol og slet ikke kan komme med nogle råd til hvordan dekan komme, forbedre sig, dengang skrev man... der var holdningen det, at det kunne godt være at det anfægtede uafhængigheden men ikke i et omfang der kunne opveje den fordel det var for samfundet at revisor rådgav og ikke andet end rådgav omkring de forhold man netop havde påpeget, jeg tror vi lander der igen når cappen kommer ind, altså lige nu der betyder i hvert fald scope of services at der er nogen opgaver vi ikke kan levere og der er nogen opgaver hvor vi skal være skarpe i vores leverancer, men mange af tingene, vi kan stadig levere meget, men når der kommer den der 70 % cap på, og den måde den regnes på, så kommer der til, så flytter der, så skal vi til at levere til jeres kunder og I skal til at levere til vores kunder. Men det der så er, så er der jo ikke kun i EY og PwC at de spørg, det gør de jo også i dag så der også alle de andre spillere på banen.

SJ: Men var det ikke også et af formålene i EU, at der var en stor del af alle PIE-virksomhederne i Europa som kun blev serviceret af big 4 og så vil de forsøge på med cappet og rotationsordningen at de mindre revisionshuse kan komme ind og tage den her opgave.

CH: Ja, jo, jeg tror det mere er de andre konsulentfirmaer der kommer ind, men jo det er det. Nu må vi så se hvordan det ender. Jeg tror nu når du så nævner rotation, der synes jeg godt nok, altså jeg kan godt følge det der med scope of services, at man har ligesom kan måske nok bringe revisors uafhængighed mere ind på banen, men rotationen forstår jeg ikke man har gjort, den tvungen firmarotation, jeg synes de store firmaer de har person rotation, jeg synes mere man skal...

SJ: Der er jo partnerrotation

CH: Ja undskyld, ja nemlig ja, og jeg synes i gamle dage hvor måske firmaerne var mindre, det er jo de store firmaer der har de her PIE, der er der kunne måske være mere i at rotere for at sikre at de ikke, kvaliteten og sikre at der ikke var den der sammenhæng fordi det er jo også det når du rotere,

det er jo nærmest, det er jo bevist at når du skifter firmaer, så alt andet lige, så falder kvaliteten af revision, fordi de skal først til at bygge sig ind, de skal først til at...

SJ: Man skal jo også gerne have et kendskab til virksomheden

CH: Nemlig, det siger man ligesom at det tager et år. Og et eller andet stad tager det noget. Plus man kan vel heller ikke lade være ed at tænke, hvad med det sidste år. Der er jo nok ikke den store investeringslyst fra revisionsfirmaet.

SJ: For den som opgiver kunden.

CH: Der kan du jo så sige, at hvis rotationen selvfølgelig er uafhængigheden, det var jo også, jeg synes man taber noget på kvaliteten, der synes jeg måske de kvalitetskrav der er til, der er til revisionsfirmaerne i dag jo sådan bliver mere og mere skærpede, med tilsynet hvert eneste år nu, godt nok i et mindre omfang, gør at de er stor fokus på kvaliteten, så jeg synes ikke man skulle have taget firmarotationen med, jeg synes man skulle have beholdt personrotationen, jeg kan ikke se firmarotationen betyder så meget.

SJ: Som jeg har forstået det bliver den også blive problematisk, hvis Carlsberg skifter revisor efter 7 år, sæter sin revision i udbud efter 7 år, også vælger samme revisor som før. Så skal de stadig gå i udbud efter 10 år.

CH: Ja, det er den der mærkelige regel. Ja, fordi man skal gå ud efter 10 år. Jeg har snakket med Peter Kroglund omkring den her, fordi i UK, der har de gået ind og tolket anderledes, og sagt at hvis du rotere efter eller går i udbud efter 7 år, så mister du bare de sidste tre år. Så får du kun 17 alt på den måde. Og der har jeg så haft fat i Peter Kroglund og sagt og sendt dem tolkningen der ovre, om vi ikke gøre på samme vis i Danmark. Der siger han at den her regel står i selskabsloven, rotationen jeg ved ikke hvorfor, men firma rotation står i selskabsloven. Jeg ved ikke hvorfor, men det gør den. Og den måde de har formuleret den på, den er så skarp at de ikke har mulighed for at dispensere, der står, hvis man læser den op, han læste den op. Så læste han at der står at det er efter 10 år. Og det kan de ikke gå ind og sige, og tolke den anderledes, det mente han ikke, det var simpelthen at trække den for langt, så man skal det der vanvittige noget med ud igen, efter 3 år hvis man skal have fat i et sidste år eller man får ikke de sidste år, eller Carlsberg de ville aldrig få de sidste tre år, så skal de i hvert fald være meget glade, for glade, så er der i hvert fald noget galt. Så scope of services, rotationen, cappen. Især scope of services og cappen, det kommer til at blive anderledes, det tror jeg virkelig, der tror jeg der er nogen bliver

overrasket, der er nogen der slår et lidt hen, og siger det er næsten det samme som før, men det er det altså ikke.

SJ: Jeg tror også at i og med at det også er lavet til at nu skal dem i revisionsudvalget også til at tage beslutningerne så betyder det også lidt med Dansk Industri og de synes i hvert fald at der manglede en vejledning for den her lovgivning.

CH: Ja, det gør der også.

SJ: Så dvs. at højst sandsynligt, nu kan de jo blive sanktioneret revisionsudvalget, så de vil jo bare sige, at revisor laver revision og ingenting andet, for ellers kan vi risikere at blive straffet.

CH: det er jo også **det jeg siger til vores revisor at når de skal ud til revisionsudvalgene det jeg siger, når vi kommer der til vi skal jo være 100 % sikre på at vi kan levere opgaven, vi må ikke, der må ikke være nogen tvivl for så skubber vi ligesom den tvivl over til dem. Så vil et hvert ansvarligt revisionsudvalg sige hvis der er den mindste tvivl, jamen så lader vi være. Så vi kan, så det har nogen selvregulerende, vi kan kun komme til dem med opgaver til dem som vi er sikre på at vi kan levere.**

SJ: Og som i må ifølge lovgivningen

CH: Yes og så kan du sige at den uvished der er omkring tolkningen, det der med at det er helt ude i hampen det må jeg sige det er helt ude i hampen at den vejledning ikke er kommet for Erhvervsstyrelsen omkring hvad det er for nogen skatteopgaver vi kan lave f.eks. transferpricing, vi lever lidt i sådan et hvad må vi og hvad må vi ikke, vi er nød til at tolke lidt, det er ikke rigtigt transfer pricing

SJ: Det er lidt sådan et limbo

CH: Ja, nemlig, noget af det tør vi slet ikke røre, noget tør vi måske godt rådgive om transfer pricing men vi kan i hvert fald ikke lave TP analyser, nu er der sådan nogen ting på vej, der gør at vi godt må lave den skatterådgivning vi altid har. Det er i hvert fald det der ser ud til at komme fra styrelsen nu. Men hele det der spil der har været der også mangler vi også en vejledning fra EU, en tolkning af det der. I Deloitte og det har vi også talt med de andre big 4 om og styrelsen, hvis der ikke er nogen rådgivning og vejledning flige nu fra EU der de der få FAQ, de der ikke. Der er jo ikke andet, de er jo sådan, de er eget gode hvis man lige kan ramme ind i det spørgsmål. Der har vi så brugt i hvert fald i og det mener jeg også at de andre gør, så kigger vi i code of ethics og de etiske regler også så tolker

vi ud fra det. Der kan vi selvfølgelig ikke tolke og lave design og implementering fordi det er rimelig klart det der står i lovgivningen, men **i andre tilfælde hvis vi er i tvivl og så forstår jeg det i hvert fald sådan på styrelsen hvis de kommer med en vejledning eller EU kommer med en vejledning senere der siger det der er forbudt, så må vi jo stoppe ydelserne men de kan jo ikke betyde at de så kommer efter os og siger hvad så, vi gjorde jo hvad vi kunne og har noteret for det, men det er ikke særlig sjovt og det giver et dårligt billede af branchen fordi så tolker vi det på den ene måde og så tolker i EY det på en lidt anden måde, selvom vi snakker sammen** vi skal mødes, de er møde i den her uge, eller den her måned, hvor vi sætter os sammen og prøver at tolke det i FSR regi, men det bliver sådan lidt underligt for et bestyrelsesmedlem der sidder i flere bestyrelser, så Deloitte det kan i godt og EY siger det kan I ikke. Så bliver det sådan lidt, hvad har de gang i?

SJ: Formålet er jo med den nye revisorlov er jo at hæve revisionskvaliteten, men du at revisorloven opnår det formål?

CH: **Nej, jeg synes vi taber på rotationen, for jeg forstår ikke hvorfor vi rotere firmaer, vi taber kvaliteten der. Der synes jeg der var så mange andre gode ting i gang og er i gang.** Selvfølgelig vil det kontrolleres, men på en eller anden måde vil vi gerne det, for så vi er sikre på at vi har en stærk branche. Og der er jo meget mere kontrol og meget mere krav til os, så jeg tror, jeg ved ikke... det kan du da sikker også mærke der en virkelig en respekt, man skal bare nævne tilsynet så folk sådan lidt, der er virkelig respekt for hvad tilsynet har sagt og hvad tilsynet mener, det har da, det betyder da i hvert fald inden for mit felt med uafhængigheden, det der med at dokumentere, eller hørt at tilsynet har sagt eller gjort et eller andet så retter vi ind med det samme.

SJ: Så det ændre ikke revisionskvaliteten?

CH: **Det tror jeg ikke nej, ikke, det er jo egentlig lidt det, rotationen højner ikke revisionskvaliteten, rådgivning det må man jo sige isoleret set gør det jo nok, revisor bliver mere uafhængig og alt andet lige bliver revisionen også mere uafhængig og så må kvaliteten også blive bedre.** Man kan også sige, der er jo ikke erklæringseksperter, men kravene til erklæringerne betyder jo også at, det ved jeg ikke, man skal vel revidere lidt anderledes, for man skal kunne redegøre for de her forhold, det bør vel også hæve kvaliteten. Så jeg må nok hellere korrigere det lidt, med rotationen synes jeg ikke, men med de andre ting er med til at hæve kvaliteten.

SJ: Også i forhold til, at ifølge ISA 315 skal du have et indgående kendskab til den reviderede virksomhed, der kan man sige at et studie et Norge har vist at der er en positiv korrelation mellem

rådgivning og revision. I Ua er der ikke nogen korrelation, der har aldrig været undersøgelser der viser negativ korrelation mellem de to ting. Så kan det ikke være med til at forringe revisionskvaliteten?

CH: Jo, det kommer jo så. Men det ved jeg ikke, nu siger jeg det så. Men tit de der rådgivningsopgaver bliver udført af nogen andre og ikke revisorer. Ligesom nogen gange er det også svært at sige, når vi svare på noget er det en del af revisionen eller rådgivning og skal vi have ekstra penge. Men hvis du nu tager hvis rådgivningsteamet opdager et eller andet under deres rådgivning så kan de jo ikke bare tage telefonen og ringe til revisor, så bryder de deres tavshedspligt, så de der store opgaver hvor det er et helt andet team der er på, så ved jeg ikke hvor meget det betyder.

SJ: Men i forhold til de ting der nu er blevet forbudt at rådgive som før har været okay i forhold til artikel 5 i forordningen, der er jo kommet den der liste.

CH: Det er jo så nogen af dem der er tæt på revisionen ikke, jo. Det er der nok. Det er jo fordi der falder mit argument jo også, der er noget der langt der fra, men jo tættere du kommer, så alt andet lige vil der nok være et fald.

SJ: Synes du det har været nødvendigt at ændre revisorloven og hermed skærpe reglerne for revisor?

CH: **Hvis vi snakker scope of services, mens altid det her kørte i 2010, der... IFAC, eller hvad hedder det IAASB, på samme tidspunkt der lavede de en undersøgelse hvor de gik ind og tog de etiske regler også tryk prøvede de dem i sammen med 22 lande, 22 ilande tror jeg det hedder, hvor EU er en del af det, der kom man jo frem til nogle skærper nogle få steder, f.eks. at der skulle være en større når vi leverende opgaver, eller rådgivningsopgaver skulle der være en større sikkerhed for at der var nogen hos revisionskunderne som forstod opgaven, som kunne tage ansvaret, som vi kunne have en dialog med så der var ingen tvivl om, at det ikke var revisor der kørte klatten, men det var kunden der kørte klatten, men fik rådgivning fra revisor. Så var der nogen andre få ting. Det viste den rapporten og konklusionen var der nemlig at på baggrund af den undersøgelse de havde lavet i de her lande, der var ikke behov for at skærpe uafhængighedsreglerne bortset fra nogle enkelte regler.** Det var på samme tid at det blev blæst ud, at nu skulle der virkelig gøres noget ved revisors uafhængighed så jeg tror egentlig at hvis Kommissæren havde læst den rapport på en god dag, så kunne det være vi havde undgået alt det her. Kender du det?

SJ: Ja. Jeg hørte nemlig at han skulle til valg i Frankrig så han skulle lige have et eftermæle

CH: Ja, der er jo noget politik i det her, vi skulle have vores del af tæskene. Det tror jeg også og det må vi så bare rette ind efter, det er jo ikke os der lovgiver. Men der skulle åbenbart deles tæsk ud til alle efter Finanskrisen

SJ: Men det var ikke nødvendigt mener du?

CH: Næ ikke på uafhængigheden, så kunne de bare have hængt nogen nede på torvet. Jamen altså det er jo det. Så find ud af dem der har lavet noget og så hæng dem.

SJ: Så skærpelserne af revisors uafhængighed var ikke nødvendige.

CH: Nej, det synes jeg egentlig ikke, det blev underbygget faktisk på samme tid, der er måske et år i forskel.

SJ: Med den nye EU forordning så skærpes reglerne for revisors revision af PIE-virksomheder, og i den forbindelse så ændrede Folketinget definitionen af PIE-virksomheder i dansk lovgivning, hvad er din holdning til det.

CH: Det synes jeg var fornuftigt, nu har vi ligesom fået fat i dem der har offentlig interesse, jeg tænker på de børsnoterede og alle dem som passer på vores penge, eller en endnu bredere kam eller sørger for at vi har nogen penge når det går skidt eller forsikringer osv. Det synes jeg sådan set er fint, hvor jeg synes før i tiden, sloges vi virkelig med den der bl.a. alle virksomheder der blev underlagt finanstillsynets kontrol da det så henover årene blev det justeret men i princippet var det jo alle, den lokale grillbar var også omfattet af PIE-begrebet, jo fordi hvis du ligger mærke til det, en hver kinagrill med respekt for sig selv, har sådan en veksler, så du kunne veksle penge derinde og det er underlagt Finanstillsynets kontrol, og derfor var de i starten også en 21,3 virksomhed, hvor man skulle rotere og alle de ting, det er ikke noget stort problem, da de ingen af dem har revisionspligt, men de er underlagt Finanstillsynet kontrol. Dem begyndte man så småt at tage nogen af dem ud, så kom der også de elektroniske penge, f.eks. hvis de udstedte et gavekort f.eks. Lyngby Storcenter udsteder gavekort, så er de også underlagt, så blev de underlagt tilsyn fordi et gavekort er en form for værdibevis også var de også en 21,3 virksomhed. Så der var en masse palaver den gang, det er meget nemmere nu. Det synes jeg er fornuftigt, så det sådan lidt med alle de andre lande omkring os, i hvert fald nogen af dem, jeg ved godt det er sådan lidt et kludetæppe hvad det enkelte land har valgt. Man har lige valgt at holde kommunerne på stadigvæk, det må vi så se.

SJ: I forhold til de optionerne der har været i revisorloven gerne have en større harmonisering mellem landene, det er vel det sidste de har opnået, de har vel fået 27-28 lovgivninger.

CH: Ja vi er jo nød til at mande op nu, administrativt kommer det til at koste fordi hvis der ligger et selskab i Danmark, datterselskab af en spansk EU PIE, så i gamle dage der kunne vi spørge den revisionsansvarlige i Spanien om det var ok at vi laver det og det, det kan vi ikke mere. Når vi spørger ham eller hende dernede nu, så er det første de siger, hvis en i teamet spørger kan vi lave den her skatteopgave, så vil det første de siger er for min skyld ingen alarm, den er god nok i forhold til IFAC eller code of ethics reglerne men jeg ved jo ikke hvordan jeres regler er i Danmark, så I er nød til at spørge national office, vi får utroligt mange spørgsmål om alle opgaver, så afstemmes med os først, for de enkelte, du skal følge de enkelte lands EU-regler, tolkning af det, også kan du så sige, hvis du tager en koncern, alle virksomhed ligger inden i EU alle dattervirksomheder også moderen ligger der også, når du så siger det der med harmoniseringen og så har man jo inden for EU, det der mærkelige, et eller andet sted så har man jo vurderet at man ikke skal lave skatterådgivning, et eller andet sted har man vurderet at det anfægter uafhængigheden også alligevel når man åbner op for den der option, så har du en koncern der kun skal leve under EU reglerne, men de må kun lave skatterådgivning i nogen af landene men ikke i andre lande. Det har jo intet med uafhængighed at gøre overhovedet, det er rent politik, der er jo intet, du kan jo ikke argumentere ud fra en uafhængighedsmæssig teori og sige hvad er der gang i her, nej det er bare de enkelte lande. SÅ det har intet med uafhængighed og så er vi tilbage til hvad er det vi har gang i med de her regler? Jeg ved de ikke.

SJ: Ja hvad har man opnået? I hvert fald ikke en harmonisering.

CH: Nej, nemlig ikke. Man kan altså, som vi plejer at sige enten er man gravid eller også er man ikke gravid, man kan ikke være halvt gravid. Altså enten er man uafhængig eller også er man ikke uafhængig, man sku ikke være uafhængig i nogen lande, men ikke i andre lande, derfor er det mest teoretisk med IFAC reglerne der det jo moderen der fastsætter uafhængighedsregler og hendes regler der siger, hvis I er med i min familie er det de her regler der gælder ellers er I ikke uafhængige og jeg er nød til at alle væsentlige virksomheder hernede de er uafhængige efter det samme for ellers er jeg ikke uafhængig, men sådan er det bare ikke i EU. Den dygtige toprevisor burde jo sige, det der det gider jeg ikke, Spanien har vi de har uafhængighedsregler og de gælder alle steder punktum, de kan bare ikke bruge lovgivningen som løftestang, men så skal det stå i instruksen, hvem ved, det kan være det er det der sker.

SJ: Kan man det, kan du trumfe loven på den måde?

CH: Nej du kan ikke trumfe loven men du kan godt lave en instruks, det her er betingelsen for at blive valgt, det kan du vel godt du kan bare ikke bruge loven som løftestang.

SJ: Men kan du så ikke risikere at blive sanktioneret?

CH: Nej for det er det næste, du er nødt til at kigge på alle lande og så får du de mest restriktive regler fordi der skal bare være en så der ikke kan, du kan ikke trumfe noget igennem der er ulovligt i de enkelte lande. Det er den anden vej, så vi jo lidt tilbage til. Tror du ikke i et revisionsudvalg, hvis de nu skal lave en sambeskatning, så siger du det kan vi godt i 16 af de 22 lande men i 6 andre skal det så være andre, hvad tror du så revisionsudvalget siger, rend og hop mand, så tager vi de andre, det kan vi jo ikke, det bliver for kringlet og du skal ud og spørge og det der, nej nej nej, ring nu så kan vi få svar med det samme og det er jo også igen det her med, så indirekte så kommer det at reglerne ikke er ens og det at vi ikke kan alt, ikke kan yde de samme ydelser i alle lande, at fordi der er et land der har kørt fuld restriktiv, ødelægger det for de andre og så kommer det indirekte til at påvirke at så får vi ikke lov til at lave nogen af opgaverne, fordi vi ikke kan lave nogen fuldstændigt. Jeg tror, så er vi lidt tilbage i at, jeg tror når det her fæstner sig så kommer det til at fylde meget, det gør det.

SJ: Jeg tænker også i forhold til rotationsreglerne så er de jo også forskellige i de enkelte lande hvorfor har man ikke bare sagt udbud efter 10 år eller 20 år, det kommer jo også til at have en betydning

CH: Ja, det har du ret i, der må vi jo, **der kan man jo også frygte eller der kommer det også til at være den laveste fællesnævner fordi det er jo de væsentlige, selvfølgelig skal de være PIE i det enkelte land for at de bliver ramt, hvis man tager en børsnoteret så er der normalt kun en PIE oppe i toppen, hvis du tager en bank, den bliver tricky fordi deres virksomheder er PIE i de enkelte lande også.**

SJ: Tror du så det bliver sådan, lad os sige at Holland der er det 8 år, så hvert ottende år så skifter de alle revisorer, så bliver de nødt til at skifte til ny revisor, for i Holland har de lavet den fuld restriktiv så der kan du ikke vælge den samme to gange i træk, du skal vælge en ny hvert ottende år.

CH: Det kan de jo selv bestemme, det er hvis det er en væsentlig datter PIE der ligger i Holland så kan det godt være at man siger at hvis halvdelen af banken ligger uden for landets grænser, så vil de gerne have samme revisor i alle lande så skifter de også. Men det er nok fordi på børsnoterede så rammer den ikke på samme måde, fordi de ikke er omfattet af EU reglerne, der bliver det kun mor. VI er lidt tilbage til det indledningsvist, det er jo også derfor vi mødes i FSR og drøfter det her, vi snakker 3 måneders intervaller hvor tingene begynder sådan at materialisere sig, men det betyder jo, ja det gør det faktisk

SJ: Men det er jo også først her til status at reglerne rigtig er trådt i kraft og alle er vel sådan lidt, hvad sker der her, og hvad gør vi, hvad kan vi, hvad kan vi ikke.

CH: Nemlig og når vi så kigger ned mod EU så har vi ikke vejledningerne endnu, det kæmper vi lidt med og det gør jo at vi trækker stregen lidt for langt inde, i forhold til at vi ikke vil over grænsen. Det tror jeg vi gør alle sammen, jeg tror ikke der er nogen.

SJ: min sidste spørgsmål er, hvad mener du vil være de aller største praktiske konsekvenser af den nye revisorlov?

CH: Scope of services kombineret med cappet

SJ: Hvem får det størst betydning for revisorerne eller virksomhederne? Hvem ”taber” i den her kamp?

CH: I sådan alt andet lige betragtning så, det er svært, fordi jeg ville jo sige at vi skal give en masse revisionstilbud nu og det trækker virkelige ressourcer at lave sådan et revisionstilbud på Carlsberg og hvad der ellers lige har kørt. Det er jo ikke få timer, det er rigtige mange 100 timer og alle de her ting. Og alt andet lige er der kun et sted at losse den omkostning hen og det er jo på kunden, så vil nogen også sige modsat, der er også en øget konkurrence, alt andet lige er timesatsen steget, men konkurrencen er blevet bedre og alt andet lige fået en bedre revision eller en billigere. Mere konkurrence til revision. Det er et svært spørgsmål. Hvis du spørger hvem der taber, jeg håber ikke der er nogen der taber, jeg håber vi vinder alle sammen, det jeg tror vi kan vinde på i revisorbranchen **det er at det jo ikke kun at løbe efter uafhængigheden, de er ikke kun løbet med skovlen efter os, det er også et forsøg på at højne kvaliteten, og det synes jeg vi skal være glade for som branche, det er en god ting, så der er mere fokus på hvad er det egentlig en revision er, så vi også kan få en fornuftig økonomi.** Jeg tror og håber på at vi alle vinder. Det er jo en ny verden vi skal leve i og så må vi jo omstille os efter det og det er vi go også i gang med alle sammen, så lad os håbe på det.

SJ: Tusind tak for din tid.